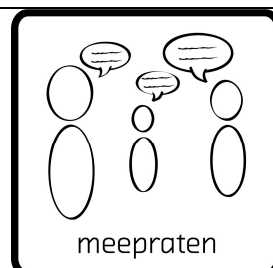

RAADSBIJEENKOMST LELYSTAD SESSIE 4

Datum: 15 november 2011.
Deelsessie: 19.55 – 20.45 uur in de Raadzaal.
Doel: Beeldvorming.
Onderwerp: Herijking meerjarenraming 2011.

Toelichting:

De strategische notitie Beheer en Onderhoud Openbare ruimte is een kadernota die na vaststelling ten grondslag ligt aan het Gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL bijdrage.

De beleidsambities voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn vastgelegd in het Kwaliteitsstructuur plan (KSP). Het 5 jaarlijkse scenario wordt opgesteld met een tijdshorizon van 30 jaar. De vorige meerjarenramingen dateren van 2003 en 2008, waarvan de laatste niet is vastgesteld. Zowel veranderde maatschappelijke en economische omstandigheden, het standpunt van de accountant als ook het voornemen van de ICL beheerder om eind 2012 over de onderhoudsplannen met de gemeente van gedachte te willen wisselen, vragen om herijking van de meerjarenramingen.

Aan de raad wordt gevraagd de herijking van de meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.

Behandeling:

De sessie is gericht op het overbrengen van informatie naar de raadsleden en andere belangstellenden. Zowel raadsleden als belangstellenden kunnen vragen stellen en mee discussiëren.

Genodigden:

Raadsleden, het college en overige belangstellenden.

Programma:

- Inleiding door de voorzitter.
- Toelichting door het college.
- Gelegenheid tot het stellen van vragen en discussie.
- Afsluiting door de voorzitter.

Achterliggende stukken:

Raadsvoorstel herijking meerjarenraming KSP 2011.

Toelichting : wethouder Wout Jansen.
Voorzitter : raadslid Emiel van der Herberg.
Griffier : Henk Riepma.

Contactadres: griffie@lelystad.nl 0320 – 278 353.

Aan de gemeenteraad van Lelystad
Postbus 91
8200 AB Lelystad

uw brief van	uw kenmerk	 ons kenmerk U11-47550	datum 25 OKT. 2011
behandeld door A. Maris	doorkiesnummer 0320-278368	bijlagen	dossiernummer
onderwerp Herijking Meerjarenraming 2011			pr-nummer

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ter informatie de strategische notitie van het college over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zodat u zich kunt voorbereiden op de vertrouwelijke bijeenkomst aanstaande donderdag om 18.30 uur.

Tijdens deze bijeenkomst zal een toelichting worden gegeven door de wethouders W. Jansen en R. Luchtenveld over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de financiering daarvan op de lange termijn.

Tevens ontvangt u, als achtergrondinformatie, alvast de raadstukken over het onderwerp herijking meerjarenraming 2011 die u, op een later moment, via de gebruikelijke route formeel zullen bereiken.

Op de strategische notitie berust geheimhouding. De raadstukken ontvangt u onder embargo dat duurt tot vrijdagochtend 09.00 uur als een persconferentie wordt gegeven door de portefeuillehouders.

Hoogachtend,

het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,

de burgemeester,

Ir. N. Versteeg MCM

M. Horselenberg

Voorstel aan de raad

Nummer: B11-18293

Portefeuille: Openbare ruimte & wijkvernieuwing
Programma: 2.3 Leefbare stad
Programmaonderdeel: 2.3.1 Wijkontwikkeling en beheer

Steller: M.G.F. Hille
Afdeling: BOR
Telefoon: 0320-278172
E-mail: mgf.hille@lelystad.nl

Punt van de agenda voor de vergadering van

Onderwerp:

Herijking meerjarenraming KSP 2011.

Voorgesteld besluit:

1. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.
2. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage.
3. Nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013.
4. Kennis te nemen van, en een eventuele zienswijze in te brengen op het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en het college op te dragen bij de uitwerking van projecten deze te beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++-maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met het draagvlak bij bewoners.

Aanleiding en context:

De beleidsambities voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn vastgelegd in het Kwaliteitsstructuurplan (KSP). Op basis van de ambities (basisscenario) wordt eens in de vijf jaar een meerjarenraming (MJR) opgesteld met een tijdshorizon van 30 jaar.

De MJR fungeert als een verantwoording naar de gemeenteraad ten aanzien van de instandhouding van de openbare ruimte in de stad op lange termijn. Tevens wordt daarmee inzicht gegeven over hoe de ICL-gelden besteed gaan worden. De MJR geeft dus antwoord op de vraag: Reserveert de gemeente voldoende middelen om de openbare ruimte voor lange periode op het afgesproken niveau in stand te houden? Daarin mag op grond van de ICL-voorwaarden geen achterstand optreden. De laatste meerjarenramingen dateren uit 2003 en 2008, waarvan de laatste niet is vastgesteld.

Diverse ontwikkelingen hebben geleid tot de vraag om een (tussentijdse) herijking van de meerjarenraming:

- Diverse doorgevoerde bezuinigingen (perspectiefnota, ZBB, AKAK, Kadernota 2011¹) zorgen voor aanzienlijke veranderingen, waardoor een geactualiseerd beeld nodig is.
- De accountant heeft goedkeuring onthouden aan een deel van de Rekening 2010 en vindt de onderbouwing van de voorzieningen niet afdoende.
- De ICL-beheerder wil begin 2012 uitdrukkelijk stilstaan bij goed onderbouwde onderhoudsplannen en de bijbehorende financiële vertaling. Daarbij gaat het met name over de onderbouwing van besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-middelen.

¹ In de afgelopen periode zijn diverse bezuinigingsoperaties doorgevoerd waaronder in het kader van zero-based-budgetting (ZBB) en vanuit het project 'Anders kijken, anders kiezen' (AKAK).

Beoogd effect:

1. Inzicht in de beschikbare en benodigde middelen om het gewenste beheerniveau conform het vastgesteld basisscenario KSP te realiseren en vast te houden voor de komende 30 jaar.
2. Onderbouwing richting het Rijk voor de noodzaak tot het behoud van de ICL-bijdragen en een antwoord op de opmerkingen van de accountant in de verklaring op de jaarrekening 2010.
3. Voldoen aan de voorwaarde van de provincie, gesteld in haar brief van 26 augustus jl., dat de Raad de herijking van de meerjarenraming kwaliteitsstructuurplan vóór 31 december 2011 heeft vastgesteld.
4. Starten met het uitvoeren van het werkplan 2012 uit het Meerjarenprogramma Groot Onderhoud (MJP-GO) en de daarin opgenomen GO+(+)-maatregelen.

Argumenten:

1. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.

1a. *De provinciaal toezichthouder geeft aan dat de raad de meerjarenraming vaststelt*

In haar brief van 26 augustus 2011 geeft gedeputeerde staten van Flevoland aan dat de herijking van de meerjaren raming kwaliteitsstructuurplan voor 31 december 2011 door de raad wordt vastgesteld. Dan kan de provincie als toezichthouder met de uitkomsten hiervan rekening houden bij het provinciaal verslag 2012, dat voor 15 februari 2012 bij de minister van BZK moet worden ingediend.

De herijkte meerjarenraming geeft een actueel beeld en stuurinformatie om besluiten te nemen over de beschikbare middelen, de wijze van begroten en de wijze van organiseren van beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit houdt in:

- Inzicht in de beheeropgave op hoofdlijnen voor de komende 30 jaar.
- Inzicht in fluctuaties in de benodigde budgetten over deze periode van 30 jaar.
- Advies over de bedrijfsvoering en het uitvoeringsproces van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP (GO+(+)).
- Advies over financiering van DO, GO en GO+(+), inclusief vervanging.
- Dat langjarig uitvoering gegeven kan worden aan het benodigde onderhoud van de stad, zodanig dat de openbare ruimte blijft voldoen aan de beleidsmatige- en juridische kaders.

1b. *Uitgangspunt voor de MJR is het kwaliteitsniveau volgens het basisscenario uit het KSP*

De rapportage geeft inzicht in de beschikbare en benodigde middelen om de openbare ruimte in Lelystad de komende 30 jaar te onderhouden conform de in het KSP vastgestelde basiskwaliteit (basisscenario). De meerjarenraming geeft aan dat dit kwaliteitsniveau overeenkomt met de landelijke CROW norm B. Het is een bevoegdheid van de Raad om met het oog op de onderbouwing van de noodzakelijke dotaties en onttrekkingen uit de voorzieningen de MJR vast te stellen.

1c. *Tekort aan middelen om dit kwaliteitsniveau op langere termijn te bekostigen*

De huidige beschikbare budgetten zijn onvoldoende om, ook zonder vervanging, op termijn het kwaliteitsniveau B te handhaven. Het B niveau is mogelijk wel te benaderen door een geleidelijker aanpak van projecten, een betere samenloop van projecten (vooral door afstemming op de rioleringsprojecten) en het vergroten van de efficiëntie van het beheerproces.

Uit de meerjarenraming 2011 blijkt dat er gemiddeld € 24 miljoen per jaar nodig is om de stad op het afgesproken kwaliteitsniveau te onderhouden. Dit is exclusief riolering en exclusief vervanging. Het totaal aan beschikbare middelen, exclusief vervanging, bedraagt gemiddeld € 21,4 miljoen per jaar. Er resteert dus een tekort van € 2,6 miljoen. Met de in de MJR genoemde verbeterpunten zouden de inkomsten en uitgaven bijna sluitend te krijgen zijn.

Het tekort van € 2,6 miljoen zou kunnen worden verminderd met het overschot op het budget herinrichting ten bedrage van € 5 ton, dan resteert een tekort van € 2,1 miljoen. Van deze € 2,1 miljoen is € 1,1 miljoen toe te rekenen aan kunstwerken en € 1,0 miljoen aan wegen, straten en pleinen (WSP), groen en watergangen gezamenlijk.

Voor vervanging op termijn is ca. € 3 miljoen op jaarbasis nodig. Hiervoor worden nu geen middelen gereserveerd.

2. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage.

2a. Verantwoording gevraagd door Rijk en toezichthouder over de inzet van ICL-middelen

De gemeente heeft een verantwoordingsplicht naar het Rijk over de beschikbaar gestelde ICL bijdrage. De MJR geeft daar inzicht in. Maar dat betekent ook dat goed onderbouwde onderhoudsplannen nodig zijn met een naventende financiële onderbouwing, waardoor ook aan de accountant een betere onderbouwing wordt gegeven voor de begrote besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-bijdrage. De verantwoording moet inzicht en een oordeel geven over of

- de ICL-gelden zijn aangewend en geraamd voor de daarvoor bestemde doelen, te weten de uitvoering van de van toepassing zijnde onderhoudsplannen,
- en/of het totaal van de middelen (ICL en gemeentelijk) toereikend is voor een adequaat onderhoud van de betreffende voorzieningen.

De provincie stelt in haar brief van 26 augustus 2011 (kenmerk 1191729) dat het provinciale verslag 2012 een expliciet oordeel op deze punten moet bevatten. Essentieel daarbij zijn actuele onderhoudsplannen met een meerjarige financiële vertaling.

De uitvoeringsprocessen moeten ICL en 'accountant-proof' zijn.

De MJR 2011 en het MJP 2011-2015 geven antwoord op de vragen over onderhoudsplannen, kwaliteitsniveau, noodzaak en besteding van middelen.

2b. Gemeente Lelystad uitzonderlijk qua structuur en areaal openbare ruimte

Lelystad kent veel openbare ruimte, veel meer dan menig andere gemeente in Nederland. Het feit dat Lelystad zoveel openbare ruimte kent is in het verleden een bewuste keuze geweest van de grondleggers van de stad. Uit CBS gegevens blijkt dat de situatie van de openbare ruimte in Lelystad nog steeds uitzonderlijk is t.o.v. andere gemeenten. Een vergelijking met gemeenten die gemiddeld 80.000 inwoners hebben en met gemeenten die gemiddeld twee keer zoveel inwoners hebben als Lelystad geeft het volgende beeld:

De arealen op het gebied van wegen en groen zijn ruim twee keer zo groot als in vergelijking met gemeenten van 80.000 inwoners. Deze arealen passen meer bij gemeenten die ongeveer twee keer zo groot zijn qua aantal inwoners.

De kosten voor beheer en onderhoud van de groene en civiele infrastructuur zijn per inwoner in Lelystad ongeveer € 465. Gemiddeld betalen gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners € 246 per inwoner voor het beheren van de openbare ruimte (CBS realisatiegegevens 2008).

3. Nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013.

3a. Inzet om het tekort te verminderen

De onderzoeksbureaus concluderen dat de gemeente Lelystad niet voldoende middelen reserveert om de openbare ruimte op lange termijn op een B-kwaliteit in stand te houden. Als rekening wordt gehouden met de nog door te voeren maatregelen om de kosten terug te dringen wordt het tekort kleiner, maar blijven er onvoldoende middelen over voor de vervanging. Wel is rekening gehouden met (beperkte) middelen om functionele aanpassingen te financieren. De in de MJR voorgestelde maatregelen – te denken valt aan een geleidelijker aanpak van projecten, een betere samenloop van projecten (vooral door afstemming op de rioleringsprojecten) en het verder vergroten van de efficiëntie van het beheerproces en de verantwoordelijkheidsverdeling binnen de organisatie – zullen nader worden uitgewerkt. De effecten daarvan op de vermindering van het tekort worden bij de kadernota 2013 voorgelegd.

4. Kennis te nemen van het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en in te stemmen dat het college bij de uitwerking van projecten deze kritisch zal beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++-maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met knelpunten en wensen van bewoners.

4a. De raad heeft besloten dat jaarlijks het werkplan voor het komende jaar wordt voorgelegd

Voor een goede planning en verantwoording van de uitgaven moet de meerjarenraming vertaald worden in een meerjarenprogramma voor de komende 5 jaar. Op 14 juni 2011 heeft de gemeenteraad het 'meerjarenprogramma groot onderhoud Wegen Straten Pleinen 2011-2015' (MJP-GO WSP 2011-2015) en het 'meerjarenprogramma groot onderhoud groen 2011-2015' (MJP-GO groen 2011-2015) vastgesteld en de daarvoor benodigde middelen toegekend. Aan dit besluit zijn via aangenomen amendementen drie onderdelen toegevoegd:

- Het jaarlijks voorleggen aan de raad van een voortschrijdend meerjarenprogramma met een uit te voeren deel voor komend jaar. Het meerjarenprogramma moet inzicht geven in de prioritering van de gekozen projecten en de begrote kosten.
- Van de kosten aangeven welk deel niet bestaat uit het in goede staat terug brengen van de oorspronkelijke situatie.
- Tot het vastleggen van de nieuwe kaders (herijking meerjarenraming) geen GO++-projecten in uitvoering nemen.

Om aan deze amendementen te voldoen en de raad te informeren is, als voorloper op het voortschrijdend meerjarenprogramma, dit werkplan 2012 opgesteld. Een verbijzondering voor de jaarschijf 2012 binnen het door de raad vastgestelde meerjarenplan 2011-2015.

Het college geeft uw raad de mogelijkheid om op het werkplan uw zienswijze kenbaar te maken.

4b. *College beoordeeld kritisch de toepassing van GO++-maatregelen in onderhoudsprojecten*

Op grond van het amendement van de raad bij de besluitvorming op 14 juni 2011 over het MJP 2011-2015 kunnen, voordat de nieuwe kaders zijn vastgesteld (herijking meerjarenraming), geen GO++-projecten in uitvoering worden genomen. Na de vaststelling van de meerjarenraming 2011 door de raad kan het college uitvoering geven aan de projecten in het programma waarin GO++-maatregelen voorkomen. Bij de voorbereiding van de projecten worden de GO+/GO++-maatregelen beoordeeld op noodzakelijkheid en draagvlak. Het college zal daarop toetsen tegen de achtergrond van het gesignaleerde tekort aan middelen en het draagvlak bij bewoners.

4c. *De raad heeft aangegeven kritisch om te willen gaan met toepassing van GO++-maatregelen*

In de vastgestelde meerjarenprogramma's is uitgegaan van de technische noodzaak van het uitvoeren van onderhoud. Als inrichtingsmaatregelen (GO+/GO++) zijn alleen maatregelen voorgesteld voortkomend uit vastgesteld beleid, die de openbare ruimte functioneel up to date moeten houden. Voor het kunnen uitvoeren van deze functionele wijzigingen zijn middelen beschikbaar vanuit de voorziening herinrichting die hiervoor bedoeld is. In de rapportage herijking meerjarenraming 2011 wordt aangegeven dat er jaarlijks gemiddeld € 1.173.192 beschikbaar is voor dat doel. Voorgesteld wordt door de bureaus om de beschikbaar te stellen middelen te verlagen naar een gemiddeld taakstellend budget van € 686.000 en het overschot toe te voegen aan de voorziening voor het uitvoeren van groot onderhoud waar juist een tekort aan middelen is. Dit betekent dat er minder middelen beschikbaar worden gesteld voor het uitvoeren van GO+/GO++-maatregelen. Dit betekent ook dat er keuzes moeten worden gemaakt waarbij rekening moet worden gehouden met enerzijds de functionele eisen zoals in beleid zijn vastgelegd en anderzijds de wensen van bewoners. Bij de nadere uitwerking van de groot onderhoudsprojecten zal het college daarop toetsen tegen de achtergrond van het gesignaleerde tekort aan middelen.

Het blijft wel noodzakelijk de openbare ruimte aan te passen aan de huidige gebruikseisen.

Uitgangspunt is niet verfraaien van de omgeving maar dat het gebied of de wijk ook functioneel weer voor langere tijd goed kan functioneren.

4d. *De raad heeft besloten dat een voortschrijdend vijfjarenplan wordt ingevoerd*

Het jaarlijks aanleveren van een voortschrijdend meerjarenprogramma groot onderhoud, inclusief een kostenraming en inzichtelijke prioritering vraagt om een nieuwe werkwijze binnen de afdeling Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte. Om deze omslag goed te kunnen maken en achterliggende informatiesystemen hierop aan te passen, is enige tijd nodig. De huidige meerjarenprogramma's worden daarvoor omgebouwd tot één meerjarenprogramma, waarin de groot onderhoudsprojecten voor wegen, groen, openbare verlichting en spelen zijn opgenomen. Het eerste voortschrijdende plan wordt in 2013 aangeboden en heeft betrekking op de jaren 2013-2017.

Om in de tussenliggende periode inzicht te geven in het geplande groot onderhoud is het werkplan 2012 samengesteld uit de reeds door de raad vastgestelde meerjarenprogramma's.

Financiële aspecten:

Geen; afwegingen bij de kadernota 2013

Kanttekeningen:

Onderdelen van de openbare ruimte die een eigen exploitatie hebben, zoals parkeervoorzieningen en afvalinzameling zijn niet in de MJR opgenomen. De effecten van riolering zijn wel in beeld gebracht maar zijn apart gepresenteerd. De kosten hiervan moeten worden gedekt vanuit de rioolheffingen; het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) geeft op een gedetailleerder niveau inzicht in deze financiering.

Communicatie en Voortgang:

N.v.t.

Lelystad, 25 oktober 2011.

Het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,

de burgemeester,

N. Versteeg.

M. Horselenberg.

Raadsbesluit

Nummer: B11-18293

De raad van de gemeente Lelystad,

op voorstel van het college van de gemeente Lelystad d.d. 25 oktober 2011;

B E S L U I T:

1. het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen;
2. het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage;
3. nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013;
4. kennis te nemen van, en een eventuele zienswijze in te brengen op het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en het college op te dragen bij de uitwerking van projecten deze te beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++-maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met het draagvlak bij bewoners.

Lelystad,

De raad van de gemeente Lelystad,

de griffier,

de voorzitter,

Groot onderhoud

Wegen, Straten en Pleinen Openbare Verlichting Groen

Werkplan 2012

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
2	Naar een voortschrijdend meerjarenprogramma GO	3
3	Het uitvoeren van GO+(+) maatregelen	4
4	Werkplan 2012	4
	Bijlage 1	6
	Projectkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2006-2010 Woongebieden	
	Doorloop vanuit 2011	
	Bijlage 2	15
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Doorloop vanuit planjaar 2011	
	Bijlage 3	27
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Planjaar 2012	
	Bijlage 4	30
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 Groen	
	Planjaar 2012	
	Bijlage 5	36
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Planjaar 2012 – Openbare verlichting	

1 Inleiding

Op 14 juni 2011 heeft de gemeenteraad het 'meerjarenprogramma groot onderhoud Wegen Straten Pleinen 2011-2015' (MJP-GO WSP 2011-2015) en het 'meerjarenprogramma groot onderhoud groen 2011-2015' (MJP-GO groen 2011-2015) vastgesteld en de daarvoor benodigde middelen toegekend. Aan dit besluit zijn via aangenomen amendementen drie onderdelen toegevoegd:

- Het jaarlijks voorleggen aan de raad van een voortschrijdend meerjarenprogramma met een uit te voeren deel voor komend jaar. Het meerjarenprogramma moet inzicht geven in de prioritering van de gekozen projecten en de begrote kosten.
- Van de kosten aangeven welk deel niet bestaat uit het in goede staat terug brengen van de oorspronkelijke situatie.
- Tot het vastleggen van de nieuwe kaders (herijking meerjarenraming) geen GO+(+)-projecten in uitvoering nemen.

Om aan deze amendementen te voldoen en de raad te informeren is, als voorloper op het voortschrijdend meerjarenprogramma, dit werkplan 2012 opgesteld.

Dit werkplan geeft inzicht in de projecten die in 2012 zijn gepland. De keuze voor deze projecten is toegelicht in hoofdstuk 2. De projecten zijn gepresenteerd in een projectbladen, die kort de aanpak, achtergrond, bijzonderheden en kosten toelichten.

2 Naar een voortschrijdend meerjarenprogramma GO...

Het jaarlijks aanleveren van een voortschrijdend meerjarenprogramma groot onderhoud', inclusief een kostenraming en inzichtelijke prioritering vraagt om een nieuwe werkwijze binnen de afdeling BOR. Om deze omslag goed te kunnen maken en achterliggende informatiesystemen hierop aan te passen, is enige tijd nodig. De huidige meerjarenprogramma's worden daarvoor omgebouwd tot één meerjarenprogramma, waarin de groot onderhoudsprojecten voor wegen, groen, openbare verlichting en spelen zijn opgenomen. Het eerste voortschrijdende plan wordt volgend jaar aangeboden en heeft betrekking op de jaren 2013-2017.

Om in de tussenliggende periode inzicht te geven in het geplande groot onderhoud is het werkplan 2012 samengesteld uit de vastgestelde meerjarenprogramma's.

De veranderde systematiek moet meer grip en inzicht geven op de daadwerkelijk geplande projecten en laat duidelijker zien als projecten worden uitgesteld, naar voren gehaald of een langere looptijd hebben dan oorspronkelijk voorzien. Het meerjarenprogramma gaat uit van een werkvoorraad van 5 jaar. Alle projecten in de planning hebben een technische noodzaak tot ingrijpen. De projecten zijn in twee categorieën ingedeeld:

- Projecten die in jaar 1 en 2 worden gepland (voorbereiding-uitvoering) zijn op jaar gesteld.
- Projecten gepland in jaar 3-5 worden ook aangegeven met deze periode.

Elk jaar worden nieuwe projecten toegevoegd, gekozen welke projecten in jaar 1 en 2 worden uitgevoerd en verdwijnen de uitgevoerde projecten van de lijst.

Het werkplan 2012 laat zien hoe projecten in dit meerjarenprogramma worden gepresenteerd. Projectkaarten geven een beknopt overzicht van de project-informatie, waarin de prioritering zichtbaar wordt gemaakt, en ook de kosten. Per project wordt aangeduid welke inrichtingsmaatregelen (GO+(+)) gepland zijn en wat de kosten daarvan zijn.

De projecten zijn zoveel mogelijk gebundeld weergegeven per buurt en werkzaamheden/type project.

Voor het meerjarenprogramma 2013-2017 wordt dit systeem met projectkaarten nog verder uitgewerkt.

3 Het uitvoeren van GO+(+) maatregelen

In de rapportage 'Herijking meerjarenraming KSP 2011' wordt voorgesteld het beschikbare budget voor 'herinrichtmaatregelen' te verlagen van € 1.173.192 naar gemiddeld € 686.000 op jaarbasis.

Tevens heeft het college besloten om de voorgestelde maatregelen te beoordelen op noodzakelijkheid en draagvlak voordat tot uitvoering wordt overgegaan. Dat geldt ook voor dit werkplan 2012. Dat betekent dat de in dit werkplan op projectniveau genoemde maatregelen nog door het college hierop worden getoetst voordat tot uitvoering van de projecten wordt overgegaan. Hierdoor zal de realisatie lager uitvallen dan het nu geraamde budget.

In de vastgestelde meerjarenprogramma's is vooral uitgegaan van de technische noodzaak van het uitvoeren van onderhoud. Als herinrichtingmaatregelen (GO+(+)) zijn alleen maatregelen voorgesteld voortkomend uit vastgesteld beleid, die de openbare ruimte functioneel up to date houden.

De 'Herijking meerjarenraming KSP 2011' laat zien dat er een tekort is voor het in stand houden van de openbare ruimte op lange termijn. In deze berekening is wel rekening gehouden met te reserveren budgetten voor de vervanging van de openbare ruimte en aanpassingen als gevolg van beleidswijzigingen en functionele noodzaak. Op dit moment heeft de openbare ruimte nog grotendeels de gewenste kwaliteit. Er is dekking vanuit de voorziening 'herinrichting' voor aanpassingen in de openbare ruimte. Deze zijn dikwijls noodzakelijk door veranderend gebruik, wensen van bewoners, beleidswijzigingen of wettelijke eisen, waardoor bij maatregelen in de openbare ruimte het terugbrengen in de oorspronkelijke staat niet meer voldoet. Voorbeelden zijn rood asfalt aanbrengen op het hoofdfietsnetwerk, verkeerskundige aanpassingen (ombouw woonerf naar 30-km gebied), kwaliteitsimpulsen in 40+wijken, etc. Het blijft noodzakelijk de openbare ruimte aan te passen op huidige gebruikseisen. Uitgangspunt is niet verfraaien van de omgeving.

4 Werkplan 2012

Bijgevoegd zijn de projectbladen van de projecten groot onderhoud die in 2012 worden voorbereid of uitgevoerd. Het gaat om de volgende type projecten:

Resterende projecten uit het meerjarenprogramma 2006-2010

- Dit zijn projecten die in 2011 in uitvoering gepland waren, maar die zijn aangehouden omdat er GO+(+)-componenten in opgenomen waren. Deze projecten zijn gereed voor aanbesteding maar kunnen niet meer in 2011 worden uitgevoerd. Voorbeelden:

Kempenaar 15-20 en Kamp-Zuid. Schouweiland is al wel gestart vanwege verplichtingen en afspraken met Centrada, maar moet nog worden afgerond.

- Projecten die in 2011 zijn uitgevoerd voor het civiele deel, maar waarvan het groen nog moet worden aangeplant. Dit wordt uitgevoerd in het beste plantseizoen (voorjaar 2012). Voorbeelden zijn Karveel-West en Archipel cluster 4.

Met het uitvoeren van deze projecten is het meerjarenprogramma 2006-2010 volledig afgerond.

Projecten uit het meerjarenprogramma 2011-2015 (doorloop planjaar 2011)

- 3 asfaltbestekken die zijn voorbereid in 2011 en inmiddels aanbesteed zijn. Uitvoering zal doorlopen in 2012. Het gaat om onderhoud aan fietspaden, stadshoofdwegen, wijkontsluitingswegen en polderwegen.
- Groot onderhoud in een aantal woongebieden, waarvan de voorbereiding in 2012 wordt gedaan, inclusief een deel van de uitvoering met een doorloop naar 2013. Dit zijn o.a. projecten in de Botter, Kempenaar en Gondel.

BIJLAGE 1

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2006-2010 Woongebieden

Doorloop vanuit 2011

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kempenaar 15-20
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	10.500 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006-2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking van gebruiksfunctie, zoals trottoirs
- Integrale ophoging openbaar gebied
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€1.394.657
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€310.300

Algemene opmerkingen
De aanbestedingsprocedure loopt, maar is als gevolg van de motie van 5 juli 2011 uitgesteld tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kamp-Zuid
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	33.200 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan politie Keurmerk Veilig Wonen
- Woonstraat omvormen naar fietsstraat
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie, zoals aanleggen trottoirs
- Aanbrengen 30km/u maatregelen zoals plateaus
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€1.194.768
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€264.200

Algemene opmerkingen
De aanbestedingsprocedure loopt, maar is als gevolg van de motie van 5 juli 2011 uitgesteld tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Schouweiland (Parkeerplaats-Garageboxen)
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	7.450 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2008 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project betreft het herinrichten van de parkeerplaats Schouweiland en de directe omgeving als gevolg van de sloop, verplaatsing en nieuwbouw van garageboxen.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)
- Woonstraat omvormen naar fietsstraat
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Verplaatsen van garageboxen en herinrichting parkeerplaatsen (n.a.v. veiligheid-monitoring PKVW)
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€127.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€127.000

Algemene opmerkingen
Het betreft een samenwerkingsproject met Centrada.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Punter 14 t/m 48
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	57.500 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 180.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Archipel cluster 4 (39 t/m 45)
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	17370 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2008 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 65.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Karveel-Oost
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	28.800 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).
Het betreft de straten: 6, 7, 10, 12, 15 en 20

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 22.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Karveel-West
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	43.970 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012(plantseizoen).
Het betreft de straten: 45, 47, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58 ,59 en 60

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 47.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Botter 41 t/m 43 & Wijkontsluitingsweg (40)
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	19.500 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 79.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

BIJLAGE 2:

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Doorloop vanuit planjaar 2011

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Stadhoofdwegen & Wijkontsluitingwegen 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	17.186 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Wegen, straten en pleinen 2011 t/m 2015
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
<p>Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse stadshoofdwegen en wijkontsluitingswegen. In het oogspringende wegvakken zijn de Westerdreef en de Houtribdreef vanwege het herstel vorstschade. Maar ook de Larserdreef (Oostranddreef-Larserdreef) en Bronsweg (Chroomstraat-Binnenhavenweg) vanwege de verkeerskundige aanpassingen van de kruisingsvlakken.</p>

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen aansluitende wijkontsluitingswegen
- Verkeerskundige aanpassingen wijkontsluitingswegen i.h.k.v. 30km/u gebieden
- Verbeteren afwatering via de berm (drainage)
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	1.054.602
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	181.143

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Fietspaden 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	24.255 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Wegen, straten en pleinen 2011 t/m 2015
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het herstraten en/of asfalteren van diverse fietspaden die deel uit maken van zowel het hoofdfietsnetwerk als het onderliggend fietsnetwerk. Een in het oorspronkelijk wegvak is het fietspad vanaf het Horecapleintje naar de Waterwijzer.

Beschrijving GO+(+) component
- Inrichten conform inrichtingseisen Hoofdfietsnetwerk
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 1.690.820
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€ 290.425

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Polderwegen 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	96.700 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse polderwegen. In het oogspringende wegvak is de Larseringweg vanwege de verkeerskundige aanpassing van kruisingsvlak.

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen conform vastgesteld 'verkeersvisie Buitengebied'
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 691.245
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€ 6.455

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Botter 32, 33, 34, 39 & 44
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	17.783 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 920.780
Benodigd budget 2012	€ 920.780
Benodigd budget GO +(+)	€195.185

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kempenaar 6, 8, 10
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	2.865 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 108.838
Benodigd budget 2012	€ 108.838
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Zoom 13
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	741 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011- 2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het asfalteren van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 31.735
Benodigd budget 2012	€ 31.735
Benodigd budget GO +(+)	N.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Enkhuizerzand
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	3.835 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige norm
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 201.733
Benodigd budget 2012	€ 201.733
Benodigd budget GO +(+)	€ 34.778

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Galjoen 13 en 14
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	2429 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Aanbrengen 30km/u maatregelen
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 125.770
Benodigd budget 2012	€ 125.770
Benodigd budget GO +(+)	€21.743

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Gondel 16 en 18
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	3805 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 197.321
Benodigd budget 2012	€ 197.321
Benodigd budget GO +(+)	€ 34.104

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Sportparkweg
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	4612 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten/asfalteren van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Inrichten conform inrichtingseisen Hoofd fietsnetwerk
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 244.761
Benodigd budget 2012	€ 244.761
Benodigd budget GO +(+)	€ 42.130

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kogge 09
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	427 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er beperkte functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Integraal ophogen van het gebied
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 22.110
Benodigd budget 2012	€ 22.110
Benodigd budget GO +(+)	€ 3.822

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

BIJLAGE 3

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Planjaar 2012

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Polderwegen 2012
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	72133 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
<p>Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse polderwegen. In het oogspringende wegvakken zijn de Karperweg en de Swiferringweg vanwege de verkeerskundige aanpassingen van o.a. de kruisingsvlakken.</p>

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen conform vastgesteld 'verkeersvisie Buitengebied'
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 2.406.780
Benodigd budget 2012	€2.406.780
Benodigd budget GO +(+)	€ 220.270

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Fjord
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	17850 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmetingen parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Aanbrengen 30km/u maatregelen
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 938.675
Benodigd budget 2012	€ 938.675
Benodigd budget GO +(+)	€ 161.831

Algemene opmerkingen

BIJLAGE 4

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Groen Planjaar 2012

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging recreatiemeubilair Bossen
Type Groot onderhoud	Vervanging straatmeubilair
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2012
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het onderhouden/vervangen van diverse recreatieve straatmeubilair in de gemeentelijke bossen, zoals recreatiemeubilair, zitbanken, bebording, slagbomen en toebehoren.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 15.000
Benodigd budget 2012	€ 15.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Bomen Visarenddreef
Type Groot onderhoud	Plantgatverbetering
Areaal Groot onderhoud	m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van plantgatverbetering (grondverbetering) van diverse bomen aan de Visarenddreef conform rapport Cobra 2011.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 5.000
Benodigd budget 2012	€ 5.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging bomen Noordersluis
Type Groot onderhoud	Vervanging bomen
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van de eerste fase van de vervanging van populieren op bedrijventerrein Noordersluis.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 45.000
Benodigd budget 2012	€ 36.250
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
Vanwege stormschade en veiligheidsrico's is een deel van het voor 2012 geplande werk al in 2011 uitgevoerd.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging bomen Botter/Schoener/Tjalk
Type Groot onderhoud	Vervanging bomen
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het langs fietspad Botter verwijderen van, door bloedingziekte, aangetaste kastanjes en het vervangen door andere boomsoorten. Het betreft de eerste fase van het project.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€16.750
Benodigd budget 2012	€16.750
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
De te vervangen aangetaste kastanjes hebben geen groeipotentie waardoor het gewenste kwaliteit niet zal worden.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Bomen Oostranddreef ter hoogte van landerijen
Type Groot onderhoud	Plantgatverbetering
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het verwijderen van heestervakken en boomgroepen ten behoeve van grondverbetering en het herinrichten van deze groenvakken.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€245.000
Benodigd budget 2012	€245.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
De te vervangen aangetaste kastanjes hebben geen groeipotentie waardoor het gewenste kwaliteit niet zal worden.

BIJLAGE 5

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Planjaar 2012 – Openbare verlichting

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging masten 2012
Type Groot onderhoud	Openbare verlichting
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2012
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het onderhouden/vervangen van diverse masten in de Kogge, Kempenaar en de Gondel. Het onderhouden/vervangen van armaturen op diverse dreven en specifiek de dynamische verlichting Embrassade.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 159.000
Benodigd budget 2012	€ 159.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Herijking Meerjarenraming KSP 2011 gemeente Lelystad

projectnummer 242039 / P383-03

datum vrijgave

24-10-2011

beschrijving revisie 6

Definitief

goedkeuring

vrijgave

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Verantwoording	2
1.4	Begrippen	3
2	Arealen en kwaliteit	4
2.1	Areaal	4
2.2	Ambitie voor de openbare ruimte van Lelystad	5
2.3	Uitkomsten schouw technische staat	6
2.4	Kwalitatieve beoordelingen	6
3	Berekening onderhoudskosten	8
3.1	Basis/B-kwaliteit (cyclisch)	8
3.2	Verloop onderhoudskosten in de tijd	10
3.3	Kosten herinrichting	12
3.4	Overhead concern en doorbelastingen	12
3.5	Bijsturing onderhoudskosten	12
4	Financiën	14
4.1	Beschikbare middelen onderhoud	14
4.2	Bijsturing beschikbare middelen	14
5	Vergelijking onderhoudskosten – middelen	16
5.1	Vergelijking kosten en middelen	16
5.2	Verloop voorzieningen	17
6	Proces	20
6.1	Primair beheerproces	20
7	Conclusies en aanbevelingen	22
7.1	Conclusies	22
7.2	Aanbevelingen onderhoudskwaliteit openbare ruimte en middelen	23
7.3	Aanbevelingen werkproces	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Lelystad stelt elke 5 jaar een meerjarenraming KSP op met een tijdshorizon van 30 jaar. De meerjarenraming fungeert als een verantwoording naar het gemeentebestuur ten aanzien van de instandhouding van de openbare ruimte in de stad op lange termijn. In het bijzonder wordt daarmee verantwoording afgelegd over de besteding van de ICL-gelden.

De meerjarenraming geeft antwoord op de vraag: Reserveert de gemeente voldoende middelen om de openbare ruimte voor lange periode op het afgesproken niveau in stand te houden? De laatste meerjarenramingen stammen uit 2003 en 2008, waarvan de laatste niet is vastgesteld. Diverse ontwikkelingen hebben geleid tot de vraag om een (tussentijdse) herijking van de meerjarenraming:

- Diverse doorgevoerde bezuinigingen, met het doel om langjarig op basisniveau te kunnen onderhoud, zorgen voor aanzienlijke veranderingen, waardoor een geactualiseerd beeld nodig is.
- De accountant heeft goedkeuring onthouden aan een deel van de begroting en vindt de onderbouwing van de voorzieningen niet afdoende.
- De ICL-beheerder wil begin 2012 uitdrukkelijk stilstaan bij goed onderbouwde onderhoudsplannen en de bijbehorende financiële vertaling. Daarbij gaat het met name over de onderbouwing van besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-middelen.

1.2 Doel

Vanuit de genoemde aanleiding moet een herijking van de meerjarenraming KSP geactualiseerde informatie bieden.

- Advies over de hoogte van de middelen voor beheer die nodig zijn om het gewenste beheerniveau (het vastgestelde kwaliteitsscenario van het KSP) te realiseren en vast te houden voor de komende 30 jaar.
- De herijkte meerjarenraming moet een actueel beeld geven en stuurinformatie leveren om besluiten te nemen over de ambitie in onderhoudsniveaus, beschikbare middelen en de wijze van begroten en de wijze van organiseren van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
- Dit houdt in:
  - Inzicht in de beheeropgave op hoofdlijnen voor de komende 30 jaar.
  - Inzicht in fluctuaties in de onderhoudskosten over de beschouwde periode van 30 jaar, met een nadruk op de financiële informatie voor de komende 10 jaar.
  - Advies over de bedrijfsvoering en het uitvoeringsproces van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP.
  - Advies over financiering van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP.

1.3 Verantwoording

De herijking van de meerjarenraming KSP 2011 is gezamenlijk uitgevoerd door PLAN terra en Oranjewoud. De uitvoering van de opdracht spitst zich toe op de volgende drie onderwerpen.

1. Het herijken van de 'meerjarenraming 2008' door:
  - a. Doorrekening van de benodigde beheerkosten voor het areaal openbare ruimte met ervaringscijfers van PLAN terra en Oranjewoud.
  - b. Inzicht geven in de beschikbare middelen voor het beheer en onderhoud na de doorvoering van de diverse bezuinigingen.
  - c. Monitoring op 300 punten, verdeeld over heel Lelystad. Hiermee wordt inzicht verkregen in de relatie tussen beschikbare kentallen enerzijds en de daadwerkelijke prestatie buiten anderzijds. De juistheid c.q. toepasbaarheid van de kentallen wordt hiermee onderbouwd.

- d. Onderbouwing van de kwalitatieve opgave voor de lange termijn. Hiervoor wordt de monitoring gekoppeld aan de leeftijdsopbouw van het areaal. Op deze wijze wordt inzichtelijk hoe de kwalitatieve behoefte zich in de tijd ontwikkeld. Met deze doorkijk geven we o.a. antwoord op het realiteitsgehalte van de herijkte meerjarenraming.
2. Het aanscherpen van de beheersystematiek. Hierbij wordt ingegaan op de onderlinge relatie tussen de cyclisch berekende onderhoudskosten voor de komende 30 jaar enerzijds en de kwalitatieve staat van de stad anderzijds. We geven antwoord op de vraag hoe de gemeente deze relatie sterker maakt; beter op elkaar kan laten aansluiten (meer regie op de keten; bedrijfsvoering).
  3. Het integraal denken (wijkgericht; DO, GO, herinrichtingmaatregel KSP) en de wijze van financiering houden we kritisch tegen het licht. Duidelijk wordt welk deel van de voorziening(en) wordt ingezet om welke opgave(n) in te vullen en of dit transparant en rechtmatig verloopt..

1.4 Begrippen

Beheer en onderhoud betreft een variatie aan maatregelen om de openbare ruimte gedurende een lange periode in stand te houden. Daarnaast is ook nog sprake van het functioneel verbeteren van de openbare ruimte en het (gedeeltelijk) opnieuw inrichten tot het beheer en onderhoud. In deze rapportage is steeds de volgende indeling aangehouden.

<i>Definities vormen van onderhoud</i>		<i>Werkproces/bedrijfsvoering</i>	<i>Begroting</i>
Dagelijks onderhoud	Frequent terugkerende onderhoudsmaatregelen, zoals maaien, snoeien, vervangen van lampen, vegen. Daarnaast niet-planmatig onderhoud zoals het oplossen van meldingen, verhelpen van incidenten en het herstellen van schades.	Wijkbeheer Uitvoering door derden of eigen dienst. De aansturing gebeurt op basis van bestekken, DVO's of werkafspraken.	Exploitatiebegroting Jaarlijks een vergelijkbaar bedrag.
Groot onderhoud	Onderhoud met een planmatig, projectmatig karakter, gericht op het verlengen van de levensduur. Voorbeelden zijn het vervangen van een deklaag van een asfaltweg.	Projecten Planning via MJP-GO of andere MJP's PWM-IB voorbereiding Uitvoering op basis van aanbesteding	Voorziening Bestemmingsreserve Jaarlijkse dotaties in voorzieningen. Mogelijk wisselende uitgaven en sparen voor toekomstige grote uitgaven.
Vervanging	Volledig vernieuwen van het element, waarbij de inrichting gelijk blijft. Dit gebeurt aan het eind van de technische levensduur. Bij verhardingen wordt hier doorgaans de term 'rehabilitatie' gebruikt.	Projecten Planning via MJP-GO of andere MJP's PWM-IB voorbereiding Uitvoering op basis van aanbesteding	Voorziening Bestemmingsreserve (subsidie)
Herinrichting (GO+ of GO++)	Functionele aanpassingen in de openbare ruimte, waardoor er sprake is van een plus boven op de vervanging of het groot onderhoud.	Projecten	Voorziening, aangevuld met subsidies

2 Arealen en kwaliteit

2.1 Areaal

De brede wegen, grote groengebieden en parken op korte afstand van elke woning en het vele groen in de wijken zijn kenmerkend voor Lelystad. Deze opzet, met weinig woningen per hectare, vormt vanaf de eerste opzet de kernkwaliteit van Lelystad en is steeds voortgezet bij het ontwikkelen van nieuwe wijken, zoals Warande. Daarmee is de ruime openbare ruimte onderdeel geworden van het ruimtelijke karakter, het DNA, van Lelystad.

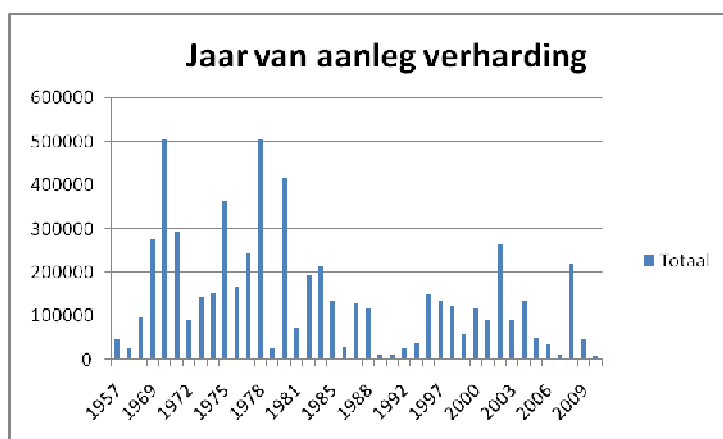
De ruimte blijkt ook uit de cijfers: Van de 50.000+ gemeenten heeft Lelystad het minst aantal inwoners en woningen per hectare. Voor elke inwoner beheert de gemeente 189 m² groen en wegen en daarnaast nog eens 56 m² bos-, natuur- en recreatiegebied. Per woning is er 454 m² verharding en groen, nog zonder de bossen en natuurterreinen, zie figuur 2.1.

Oppervlak openbare ruimte	oppervlakte	eenheid	per woning	per inwoner
Verharding	5.994.798	m ²	192	80
Groen	8.184.191	m ²	262	109
Natuur/recreatie	4.238.454	m ²	136	56
TOTAAL	18.417.443	m ²	590	245
aantal woningen 1-1-2011	31.222	st		
aantal inwoners 1-1-2011	75.113	st		

Figuur 2.1 Overzicht areaal openbare ruimte in oppervlakte totaal en per woning en inwoner

Objecten	aantal	eenheid
kunstwerken/bruggen	255	st
Kademuren/oevervoorziening	20.000	m ¹
lichtmasten	21.925	st
bomen	44.209	st
speelvoorzieningen	1.648	st
afvalbakken	1.200	st

Figuur 2.2 Overzicht areaal objecten in stuks en strekkende meter

Figuur 2.3 Oppervlakte verharding naar jaar van aanleg.

jaar van aanleg	% verharding
tot 1975	34%
1976-1985	34%
1986-1995	9%
1996-2010	24%

Bijzonder is natuurlijk de leeftijdsopbouw van het areaal openbare ruimte van Lelystad; het volledige areaal is immers van na 1970. Het overzicht van de oorspronkelijke aanlegjaren van verharding geeft daar een goed inzicht in. Tussen 1970 en begin jaren '80 is een sterke groei geweest, waarin 2/3 van de verharding is aangelegd met o.a. de hele hoofdstructuur. Daarna komt een rustiger periode, terwijl enkele nieuwe wijken recent voor uitschieters zorgen. Een vergelijkbare leeftijdsopbouw wordt ook gevonden bij riolering en OV.

2.2 Ambitie voor de openbare ruimte van Lelystad

Het KSP Lelystad heeft in 2002 ambities voor de openbare ruimte neergelegd. Na aanvankelijk gekozen te hebben voor het 'doelscenario', geldt momenteel nog de keuze voor het basisscenario. Het KSP omschrijft de ambitie in deelkwaliteiten die zich ook richten op de technische waarde, belevingswaarde, gebruikswaarde en milieuwaarde. De herijking neemt de onderhoudskwaliteit als richtlijn. Vertaald naar de huidige gebruikelijke landelijke richtlijnen van de CROW (publicatie 288) is het basisscenario KSP voor onderhoud als volgt:

Kwaliteitsniveaus beheer en onderhoud (CROW, publicatie 288)										
	Centrum	Sub-centrum	Bedr. terr.	Wonen	Them. Wonen	Groen buiten de stad	Groen binnen de stad	Hoofdwegen 50-70	Hoofd-fiets- net	Polder-wegen
Technische staat	Z. Hoog / A+	Hoog / A	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B
Netheid	Z. Hoog / A+	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Hoog / A	Basis / B	Basis / B

Figuur 2.4 Kwaliteitsambitie KSP basisscenario naar CROW onderhoudskwaliteitsnormen

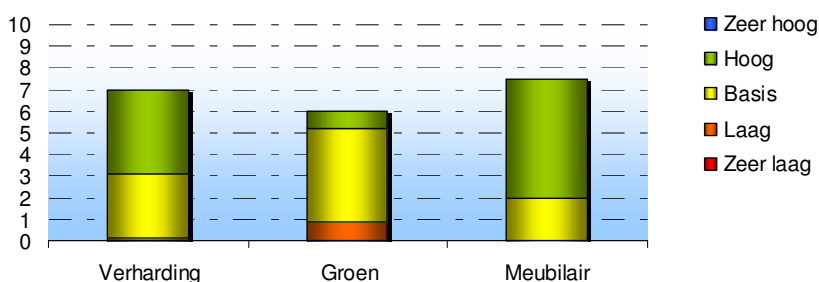
De kwaliteitskeuze voor Lelystad is vergelijkbaar met de keuzes die in veel andere gemeenten worden gemaakt, hoewel die recent door bezuinigingen weleens onder druk staat. Vanuit beheeroptiek is dit ook een wenselijk profiel, waarbij lagere kwaliteiten en daarmee incidentele risico's worden voorkomen. De grote arealen zoals woonwijken, hoofdinfrastructuur en bedrijventerreinen worden op het basisniveau onderhouden. Het centrum als visitekaartje krijgt een accent. In dergelijke kwaliteitskeuzen leggen gemeenten soms nog meer accenten, bijvoorbeeld ten behoeve van de economische ontwikkeling of op veelgeziene plekken als entrees. Ook in Lelystad is dit gebeurd bij de hoofdwegen (netheid) en subcentra (technische staat).

2.3 Uitkomsten schouw technische staat

Om de huidige kwaliteit vast te stellen in relatie tot de ambitie heeft een schouw op 300 locaties plaatsgevonden naar de technische staat van de verharding, groen en meubilair in juni/juli 2011.

Totaaloverzicht Lelystad

Figuur 2.5 Totaaloverzicht kwaliteit technische staat verharding, groen en meubilair (schouw 2011)

Op dit moment wordt de ambitie, het KSP-basisscenario, behaald, met uitzondering van het centrum/stadshart. De technische onderhoudskwaliteit van de gehele openbare ruimte is namelijk basis, oftewel CROW-kwaliteit B.

Het meubilair neigt naar hoog/A en heeft de hoogste score met een rapportcijfer 7,4. Opvallend is dat de algemene indruk van het meubilair nergens als laag is beoordeeld. Vooral de openbare verlichting scoort hoog.

De categorie verharding (wegen, straten, pleinen) kent een ruime basiskwaliteit met als gemiddeld een rapportcijfer 7. De asphaltverhardingen laten een wisselend beeld zien. De relatief goede kwaliteit van elementenverhardingen is opvallend, ook gezien de leeftijd van het areaal.

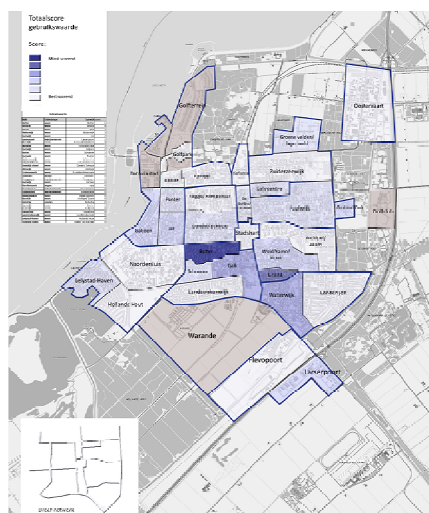
Het groen is basis, maar scoort gemiddeld een 6. 14% van het areaal scoort een laag niveau, met name in het bosplantsoen in de diverse gebieden. Ten opzichte van de huidige ambitie zitten hier dus een aantal knelpunten.

In het centrum/stadshart wordt de hoge ambitie van een A+ kwaliteit voor technische staat niet gehaald. Een A+ kwaliteit voor technische staat lijkt overigens geen realistische ambitie in een druk gebruikt gebied. Om deze kwaliteit te realiseren moet vooral ook aandacht worden gegeven aan het dagelijks onderhoud (snel en goed repareren, schoonhouden).

2.4 Kwalitatieve beoordelingen

Hoewel de technische staat van de openbare ruimte als leidend principe van deze herijking is genomen, is ter controle ook naar een aantal andere aspecten van kwaliteit gekeken. Het KSP beschrijft de beoogde kwaliteit immers breed naar ook belevingswaarde en functionele waarde. Doel van deze kwalitatieve beoordelingen is om vast te stellen of er redenen zijn waarop een deel van het areaal vraagt om een aanpak in de komende periode, terwijl er geen grote prioriteit is vanuit de technische staat. Er is een kwalitatieve schouw uitgevoerd en gekeken naar de gegevens van de burgermonitor en meldingen.

Conclusie is dat er enkele wijken lager beoordeeld zijn op functionaliteit en belevingswaarde, maar dat deze overeenkomen met de oudere arealen (eind jaren '70, begin jaren '80). Dit zijn wijken die ook op basis van leeftijd in de diverse plannings voorkomen. Vanuit een meer kwalitatieve benadering (schouw, burgermonitor, meldingen) zijn er geen specifieke gebieden aan te wijzen, die vanuit beleving en gebruik ernstig tekort gaan schieten terwijl de technische staat daar geen aanleiding geeft.

In het stadshart haalt de belevingswaarde niet de verwachte hoge kwaliteit. De gebruikswaarde is hier wel voldoende. Voor een belangrijk deel is dit ook aan de huidige werkzaamheden te wijten en mag verwacht worden dat de herinrichting dit tekort in kwaliteit op gaat heffen. De bedrijventerreinen scoren onvoldoende als het gaat om belevingswaarde (beeldkwaliteit, identiteit), voldoende qua materiaalgebruik. Ze zijn voldoende als het om gebruikswaarde en onderhoudbaarheid gaat. Met aandacht voor de kwaliteit van het groen lijken hier de komende periode geen structurele problemen op te treden. De woonwijken vormen gezamenlijk een groot areaal. Ten aanzien van belevingswaarde en gebruikswaarde scoren de wijken logischerwijs verschillend. Heel globaal kan worden gesteld dat iets oudere buurten (rondom jaren '80 aangelegd), met name Botter, Schoener, Jol, Tjalk Wold/Kamp het minst scoren op gebruiks- en belevingswaarde. Ook de onderhoudbaarheid is hier het laagst beoordeeld. Dit zijn dus relatief lastige gebieden om schoon en heel te houden. Hoewel de conclusie niet hard te trekken is, zijn dit ook wijken waar veel meldingen vandaan

komen en die deels ook relatief hoog scoren op de verloederingschaal (de steeds iets andere wijkindeling sluit harde conclusies uit).

De nieuwere wijken laten over het algemeen voldoende zien op belevings- en gebruikswaarde. In meer dan de helft van de buurten verdient het materiaalgebruik (uniform, homogeen, rustig) aandacht. Ook de handhaafbaarheid is in iets minder dan de helft van de buurten als onvoldoende aangegeven. Het gaat dan om het gemak waarmee ongewenst gebruik kan worden voorkomen of opgelost.

De dreven scoren op alle fronten goed, behalve wat betreft identiteit en herkenbaarheid. Als geheel hebben ze een sterke identiteit, maar de herkenbaarheid en oriëntatie op de diverse dreven is laag (waar ben ik?).

Burgermonitor

In de burgermonitor wijken de cijfers van Lelystad niet sterk af van andere gemeenten. Positief wijkt de Lelystadse bevolking af met de mening over speelvoorzieningen. Het oordeel over het onderhoud in de buurt en groenvoorzieningen valt in Lelystad net iets lager uit dan in gemeenten van vergelijkbare grootte of gemiddeld in Nederland. Ten aanzien van het onderhoud wegen en fietspaden scoort Lelystad gelijk (6,7) aan het gemiddelde in Nederland. De doelstellingen gesteld in de programmabegroting lijken ook te worden gehaald. De algehele tevredenheid vertoont een stijgende lijn.

3 Berekening onderhoudskosten

Op basis van de arealen en kostenkengetallen heeft een berekening plaatsgevonden van de benodigde kosten voor dagelijks en groot onderhoud en vervanging/rehabilitatie. Door de adviseurs zijn kostenkengetallen opgesteld voor het bereiken van een beoogde basiskwaliteit (B), namelijk de ambitie van het basisscenario. De basiskwaliteit komt ongeveer overeen met de huidige kwaliteit. Het KSP-basisscenario legt enkele hogere kwaliteitsaccenten (stadshart), die niet zijn opgenomen.

In paragraaf 3.1 zijn de cyclische onderhoudskosten berekend. Op hoofdlijnen is zo een vergelijking met de beschikbare middelen mogelijk. De cyclische kosten zijn de gemiddelden per jaar en geven daarmee de hoogte van de kosten van het DO en de benodigde stortingen in de voorzieningen aan. De kostenkengetallen zijn gebaseerd op praktijkervaringen in de markt en in andere gemeenten. In paragraaf 3.2 zijn de fluctuaties in de onderhoudskosten over de jaren toegelicht. Hierin is op basis van de huidige kwaliteit en leeftijdsopbouw aangegeven welke werkelijke bestedingen in de komende periode verwacht kunnen worden. Daarbij is een termijn van 30 jaar aangehouden, zoals ook in de vorige meerjarenramingen. Het geeft daarmee een beter beeld van het verloop van de kosten dan alleen de komende 10 jaar.

De gebruikte kostenkengetallen geven alleen informatie over de instandhouding van de openbare ruimte (DO-GO-vervanging) en geen informatie over de extra middelen die nodig zijn voor aanpassingen in de inrichting en functie (herinrichting). Paragraaf 3.3 geeft hiervan een schatting. In de praktijk worden middelen voor onderhoud hiervoor gebruikt en is een deel van de stortingen in de voorzieningen hiervoor geoormd.

Paragraaf 3.4 aan welke veranderingen al in gang gezet zijn om de onderhoudskosten te verlagen en paragraaf 3.5 gaat in op de doorbelasting van uren.

Bij elke paragraaf zijn aan het eind enkele kanttekeningen geplaatst of uitgangspunten toegelicht.

3.1 Basis/B-kwaliteit (cyclisch)

In figuur 3.1 zijn de cyclische onderhoudskosten voor het gehele areaal op basisniveau samengevat. Het in stand houden van de openbare ruimte door DO en GO op een basisniveau kost gemiddeld 25,9 miljoen euro per jaar. Daarnaast moet rekening worden gehouden met ongeveer 3 miljoen euro voor vervanging van de openbare ruimte bovenop dit bedrag en 0,7 miljoen euro voor functionele aanpassingen (zie ook kader op de volgende bladzijde). Dit gaat om de kosten die gekoppeld kunnen worden aan het in stand houden van de openbare ruimte. Het volledig herstructureren en vernieuwen van buitenruimte op basis van maatschappelijke wensen is hierin niet opgenomen. Het totaal aan kosten is € 29,6 miljoen.

Berekende kosten (B-niveau)						
	DO	GO	DO + GO	Herinrichting	Vervanging	Totaal
WSP	€ 1.043.451	€ 10.434.514	€ 11.477.965		€ 2.336.865	€ 13.814.830
OV	€ 1.255.222	€ 519.939	€ 1.775.161		€ 171.164	€ 1.946.325
Kunstwerken	€ 1.608.862	€ 973.301	€ 2.582.163		€ 227.144	€ 2.809.307
Verkeersmeubilair	€ 190.000	€ 0	€ 190.000		€ 0	€ 190.000
Watergangen	€ 0	€ 350.000	€ 350.000		€ 0	€ 350.000
Openbaar groen	€ 4.704.075	€ 921.596	€ 5.625.671		€ 281.284	€ 5.906.955
Recreatie	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0	€ 0
Spelen	€ 367.504	€ 379.040	€ 746.544		€ 0	€ 746.544
Reiniging	€ 2.600.723	€ 0	€ 2.600.723		€ 0	€ 2.600.723
Overig	€ 589.788	€ 0	€ 589.788		€ 0	€ 589.788
Herinrichting OR	€ 0	€ 0	€ 0	€ 686.000		€ 686.000
Overhead concern	€ 3.263.785	€ 915.000				€ 4.178.785
Totaal	€ 12.359.625	€ 13.578.390	€ 25.938.015	€ 686.000	€ 3.016.457	€ 29.640.472
					<i>incl. overhead</i>	€ 33.819.257

Figuur 3.1: Berekende gemiddelde kosten voor onderhoud op basiskwaliteit (B) op basis van kostenkengetallen

Riolering is niet opgenomen in de tabel, omdat deze een eigen planning en financiering kent. De kosten hiervan zijn berekend in het kader van de verbrede GRP.

Kanttelingen

- Voor de berekeningen is uitgegaan van de huidige opbouw van het areaal.
- Het geluidsreducerend asfalt neemt een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor de asfaltverhardingen in; 7% van het areaal levert 17% van de onderhoudskosten.
Bij het berekenen van de vervangingskosten van verhardingen (rehabilitatie) is er van uitgegaan dat maar een deel van het theoretisch berekende areaal daadwerkelijk geheel vervangen moet worden. Dit omdat ofwel de constructie toch nog goed blijkt te zijn, ofwel omdat bij vervanging tot een herinrichting wordt overgegaan. In de berekening van de vervangingskosten is daarom uitgegaan van 20% van de theoretisch berekende vervangingskosten. (zie kader voor toelichting)
- De kosten voor dagelijks onderhoud voor verharding zijn berekend als 10% van de kosten van het groot onderhoud.
- Naast de vervangingsbehoefte van groen in het algemeen geldt specifiek voor de situatie in Lelystad een vervangingsbehoefte van de 30-40 jaar oude pionierssoorten.
- Gekoppeld aan de overdracht van het water aan de waterschap is er sprake van een inhaalslag voor het baggeren. Deze kosten zijn in de berekening niet meegenomen. Na de overdracht resteert voor het domein water alleen nog het onderhoud van de oeverbeschoeiingen en damwanden. De groot onderhoudskosten hiervan zijn opgenomen. Dit is een gemiddeld cyclisch bedrag. Omdat de kwaliteit van de damwanden niet bekend is kan geen goede inschatting in de tijd worden gemaakt van de kosten. Dit risico geldt in algemene zin voor Bataviahaven, waarvoor geen reservering is gemaakt in de gemeentebegroting.
- Voor de kostenplaatsen 'reiniging' en 'overig' zijn de beschikbare middelen overgenomen. Voor deze taken met o.a. vegen, gladheidsbestrijding, servicetaken, handhaving en monitoring, wordt normaal gesproken gewerkt met een nacalculatie op basis van ervaringen in de eigen praktijk en de bestekken. De genoemde werkzaamheden hebben geen of nauwelijks effect op de technische instandhouding. We hebben de door de gemeente opgegeven bedragen wel getoetst aan landelijk kengetallen en ervaringscijfers. De omvang van de opgenomen bedragen in Lelystad is niet afwijkend voor de areaalomvang van de gemeente.
- In de tabel is overhead concern opgenomen. Dit zijn de daadwerkelijke uren en kosten van de gemeentelijke organisatie gekoppeld aan deze begrotingsproducten. Het gaat hierbij niet om zogenaamde 'VAT'-kosten (Voorbereiding-Administratie-Toezicht). Deze zijn in de berekening van de onderhoudskosten opgenomen, zie ook paragraaf 3.4.

Toelichting financiering vervanging

In de tabel op bladzijde 3 is het begrip 'vervanging' gedefinieerd als 'volledig vernieuwen van het element, waarbij de inrichting gelijk blijft. Dit gebeurt aan het eind van de technische levensduur'. Het lijkt voor de hand te liggen om het hiervoor benodigde bedrag volledig te sparen. In de berekeningen is echter uitgegaan van 20%. De reden hiervoor is dat de voorziening waaruit groot onderhoud en vervanging wordt gefinancierd is niet de enige financieringsbron voor het vernieuwen van de openbare ruimte. De belangrijkste zijn:

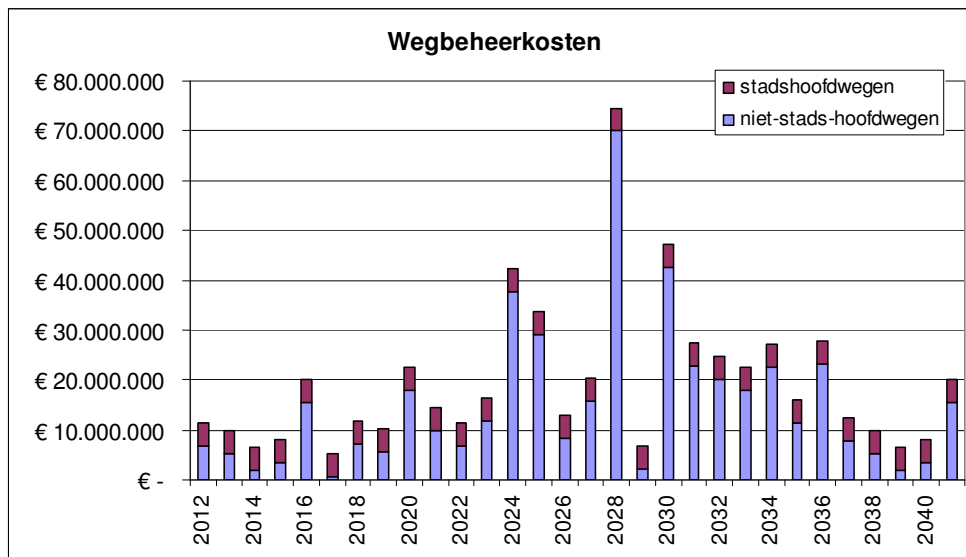
- Samenloop met het rioolfonds. In het GRP is rekening gehouden dat er ook kosten betaald moeten worden aan de bovenliggende verharding. Door een slimme, samenlopende planning hoeft dit bedrag dus niet uit de voorzieningen WSP te worden betaald.
- Externe financiering, subsidies, cofinanciering etc. Denk bijvoorbeeld aan verkeersaanpassingen, zoals rotondes en herstructurering (GSB, ISV). Dit is een slecht voorspelbare factor.
- Grondexploitaties; grootschalig ingrijpen in bestaande ruimte (sloop, nieuwbouw, herstructurering) wordt als nieuwe grondexploitatie opgezet.

20% geeft een reële inschatting van de benodigde kosten voor vervanging, waarvoor geen andere financiering beschikbaar is. Het voorkomt onnodig sparen in de voorziening. Wel geeft dit een risico ten aanzien van de financiering van de overige 80%.

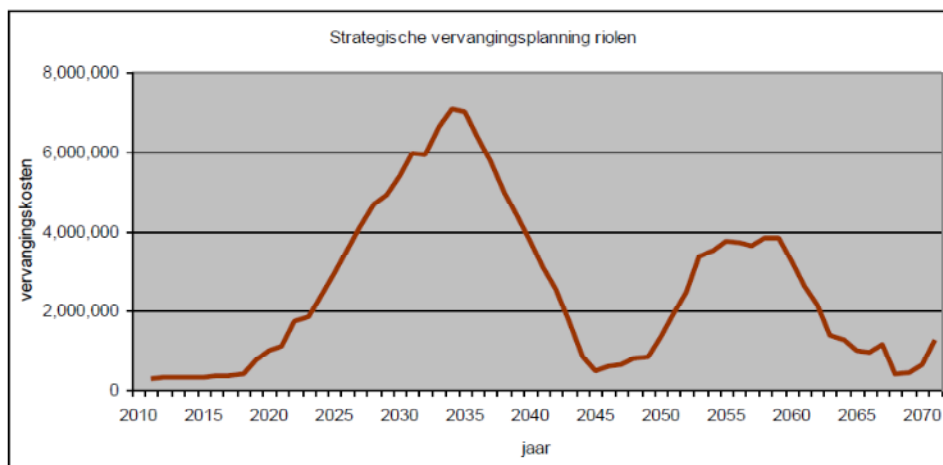
3.2 Verloop onderhoudskosten in de tijd

Wegen en riolering zijn de leidende factoren in de openbare ruimte voor groot onderhoud en eventuele vervangingen. Groen, spelen, verlichting, meubilair sluiten aan op deze ontwikkelingen. Deze laatste kennen een veel minder sterk fluctuerend verloop omdat een groter deel van het onderhoud door dagelijks onderhoud wordt bepaald.

In de onderstaande grafieken staat het theoretische verloop van de onderhoudskosten over de komende jaren weergegeven voor de sterk fluctuerende domeinen, namelijk wegen, riolering en kunstwerken.

Figuur 3.2: Onderhoudskosten wegen per jaar, periode 2012-2042 (incl. volledige vervanging)

Figuur 3.3: Onderhoudskosten riolen per jaar, periode 2012-2072

Door de leeftijdsopbouw van de openbare ruimte in Lelystad laten de grafieken voor wegen en verhardingen een vergelijkbaar beeld zien:

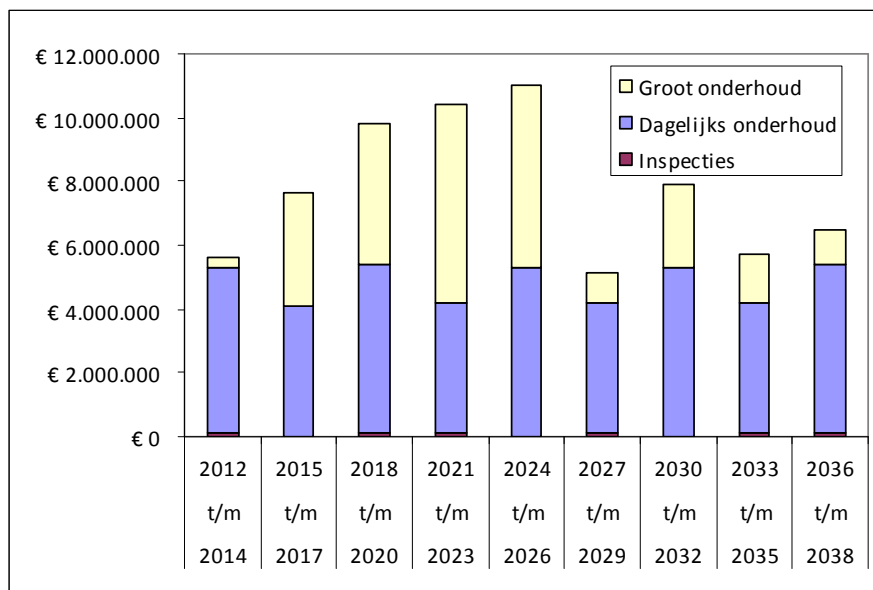
- Tot 2020 liggen de kosten onder het gemiddelde. Zo is er nog geen grote actuele vervangingsbehoefte bij riolering.
- Na 2020 gaan de kosten oplopen en komt er een piek. Voor verhardingen ligt de hoogste piek theoretisch in 2028, voor riolering in 2033. Hier gaat het om het grote areaal dat in de beginjaren van Lelystad is gerealiseerd.

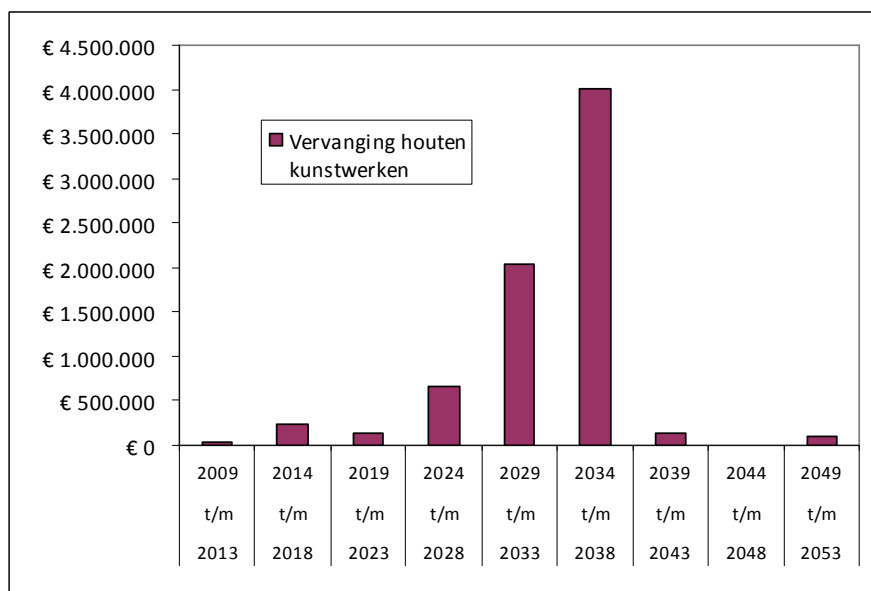
Het is wenselijk om een strategie te ontwikkelen om de pieken in de uitvoering ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. In de praktijk is het namelijk onmogelijk om deze pieken daadwerkelijk zo uit te voeren, zowel organisatorisch als buiten op straat. Dit betekent dat er werkzaamheden strategisch naar voren gehaald moeten worden en naar achteren moeten worden geschoven.

In figuur 3.4 staan de onderhoudskosten voor de kunstwerken per periode van 3 jaar weergegeven. Ook voor kunstwerken geldt dat de kosten voor de eerste jaren onder het gemiddelde berekend zijn. De onderhoudskosten kennen vervolgens een piek in de periode 2021-2026.

In figuur 3.5 staan de vervangingskosten voor de houten bruggen weergegeven. Deze kosten kennen een piek in de periode 2034-2038. In de periode tot en met 2038 is op basis van te verwachten levensduur het vervangen van stalen en betonnen bruggen nog niet aan de orde.

Figuur 3.4: Onderhoudskosten kunstwerken per 3 jaarperiode, periode 2012-2038

Figuur 3.5: Vervangingskosten houten kunstwerken per 4 jaar periode, periode 2012-2038

Kantttekeningen

- Voor kunstwerken zijn de vervangingskosten voor 30 jaar opgenomen. Hierdoor is wel rekening gehouden met vervanging van houten bruggen in deze periode, maar niet met de betonnen kunstwerken. Deze komen vanaf 2058 in de vervangingscyclus. Dit betekent dat in de berekende onderhoudskosten dus ook geen spaarcomponent zit voor deze bruggen. Voor elementen met een erg lange levensduur (100 jaar) is het niet gangbaar om te sparen. Er ontstaan dan namelijk grote voorzieningen, die tientallen jaren blijven staan, terwijl niet zeker is dat de brug of het kunstwerk in 2070 of 2080 nog in deze vorm nodig is.

3.3 Kosten herinrichting

Deze herijking gaat uit van het in stand houden van de openbare ruimte en niet over het verfraaien of verbeteren. Het accent ligt daarom op het berekenen van DO en GO. Toch is rekening gehouden met kosten voor herinrichting. Daaronder zijn de kosten verstaan voor inrichtingsmaatregelen en functionele aanpassingen, die noodzakelijk zijn om de openbare ruimte bruikbaar te houden. In de loop van de tijd verandert ons gebruik van de openbare ruimte immers. Dergelijke wijzigingen worden veroorzaakt door wensen van bewoners (extra parkeerplaatsen, andere speelvoorzieningen), functiewijzigingen door een veranderd gebruik in de tijd (verkeersmaatregelen), wettelijke regelingen en beleidsveranderingen. Deze herinrichtingen in de openbare ruimte zijn niet te berekenen op basis van kostenkengetallen. In de huidige meerjarenprogramma's voor de komende jaren gaat het om een bedrag van tussen de € 423.000 en € 691.000 per jaar. Dit betekent concreet een opslag van 5% op de kosten van GO en vervanging (€ 686.000,- in de overzichten opgenomen). Deze opslag is opgenomen in de berekeningen en kan als normstellend bedrag worden gehanteerd in meerjarenprogramma's.

3.4 Overhead concern en doorbelastingen

Naast de kosten voor het uitvoeren van onderhoud en daar direct aan toe te rekenen VAT (voorbereiding-administratie en toezicht) kosten, maakt de organisatie ook kosten die wel toe te rekenen zijn aan het beheer en onderhoud maar geen onderdeel zijn van de kengetallen op basis waarvan de onderhoudskosten zijn berekend. Bijvoorbeeld kosten voor het opstellen van beleid, beleidsadvisering, monitoring en indirecte kosten.

Voor het DO betreft dit een bedrag van 3,3 miljoen euro. Op de exploitatie staat hier dekking voor eenzelfde bedrag tegenover, zodat het geen invloed heeft op de vergelijking van onderhoudskosten en beschikbare middelen (hoofdstuk 5).

Voor het GO is een overhead concern van in totaal € 915.000 toerekenbaar. Dit bedrag wordt ten laste gebracht van de diverse voorzieningen (zie volgende hoofdstukken). Dit bedrag vermindert het bedrag in de voorzieningen dat beschikbaar is voor de daadwerkelijke uitvoering van projecten.

3.5 Bijsturing onderhoudskosten

Naar aanleiding van de niet vastgestelde meerjarenraming KSP 2008 is een ontwikkeling in gang gezet om de onderhoudskosten terug te dringen. Dit is een taakstelling met als bedoeling om het tekort op onderhoud te verkleinen.

Het gaat om de volgende maatregelen:

- Verharding (€ 500.000) doorbeheren
- Verharding (€ 700.000) vermindering hoeveelheid geluidsreducerend asfalt (GRA)
- Riolering (€ 8.000) DO pompputten en gemalen
- Groen (€ 100.000) omvormingen groen
- Groen (€ 200.000) structuurveranderingen van grijs naar groen
- Reiniging (€ 30.000) 1 regiem
- Reiniging (€ 70.000) Machinaal reinigen
- Algemeen (€ 300.000) Grootschaliger aanbesteden.

Het gaat om een totaal van 1.908.000 euro. Indien de komende jaren de kosten daadwerkelijk met deze bedragen terug kunnen worden gedrongen dan resteert een kleiner tekort op het dagelijks en groot onderhoud. Concreet betekent het dat de berekende onderhoudskosten van € 25,9 miljoen met € 1,9 miljoen dalen naar € 24,0 miljoen.

De daling van de onderhoudskosten wordt op drie manieren bereikt:

- Daling van de onderhoudskwaliteit; doorbeheren.
- Aanpassingen van het areaal. Duurdere m² worden vervangen door goedkopere m². Denk aan heesters vervangen door gras (omvorming groen), of het aanpassen van GRA.
- Efficiënter werken, zoals 1 regiem in reiniging en grootschalig aanbesteden.

In de praktijk moet blijken of deze kostenbesparingen ook daadwerkelijk geheel bereikt kunnen worden, zo zijn te behalen voordelen in aanbesteden natuurlijk ook afhankelijk van de situatie in de markt. Met name de voordelen voor de aanpassing in het GRA lijkt erg hoog ingeschat.

Samenvatting effect bezuiniging:

- 1,7 miljoen euro op WSP (GO)
- 0,1 miljoen euro op groen (DO)
- 0,1 miljoen euro op reiniging (DO)

4 Financiën

4.1 Beschikbare middelen onderhoud

Figuur 4.1 geeft een overzicht van de middelen die de gemeente Lelystad beschikbaar heeft om de openbare ruimte in stand te houden. Dit is gebaseerd op de begroting 2012 en bevat de middelen in de exploitatie (DO) en in de voorzieningen (GO en herinrichting). Ter informatie zijn ook de beschikbare middelen voor riolering vermeld.

Beschikbare middelen (begroting 2012)						
	DO (2012)	GO (2012)	Subtotaal DO en GO	Herinrichting (2012)	Vervanging (2012)	Totaal
WSP	€ 2.401.337	€ 6.372.106	€ 8.773.443	€ 500.000	€ 0	€ 9.273.443
OV	€ 1.273.750	€ 126.354	€ 1.400.104	€ 0	€ 0	€ 1.400.104
Kunstwerken	€ 305.991	€ 1.227.584	€ 1.533.575	€ 0	€ 0	€ 1.533.575
Verkeersmeubilair	€ 303.146	€ 0	€ 303.146	€ 0	€ 0	€ 303.146
Watergangen	€ 689.056	€ 727.379	€ 1.416.435	€ 0	€ 0	€ 1.416.435
Openbaar groen	€ 4.156.456	€ 1.094.943	€ 5.251.399	€ 0	€ 0	€ 5.251.399
Recreatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Spelen	€ 389.085	€ 140.594	€ 529.679	€ 0	€ 0	€ 529.679
Reiniging	€ 2.600.723	€ 0	€ 2.600.723	€ 0	€ 0	€ 2.600.723
Overig	€ 589.788	€ 0	€ 589.788	€ 0	€ 0	€ 589.788
Herinrichting OR	€ 0	€ 0	€ 0	€ 673.192	€ 0	€ 673.192
Overhead concern		-€ 915.000				
Totaal	€ 12.709.332	€ 9.688.960	€ 22.398.292	€ 1.173.192	€ 0	€ 23.571.484
	<i>incl overhead</i>	€ 8.773.960	€ 21.483.292			€ 22.656.484
Riolering	€ 738.150	€ 2.451.949	€ 3.190.099			€ 3.190.099

Figuur 4.1 Overzicht beschikbare middelen voor onderhoud (begroting 2012)

Er is een driedeling te maken in de beschikbare middelen:

- DO; jaarlijks beschikbaar in de exploitatie ten behoeve van dagelijks onderhoud. Hiervoor is in 2012 jaarlijks 12,7 miljoen euro beschikbaar.
- GO; dotaties in de diverse voorzieningen en uit deze voorziening beschikbaar voor groot onderhoud en vervanging. Planning gebeurt op basis van meerjarenprogramma's. In 2012 wordt 9,7 miljoen gedoteerd in de voorziening, waarvan iets meer dan 0,9 miljoen voor overhead wordt gebruikt. Voor het uitvoeren van onderhoud is dus in praktijk bijna 8,8 miljoen euro beschikbaar.
- Herinrichting; Eén voorziening (herinrichting openbaar gebied) en een deel van de voorziening WSP zijn geoormerkt voor herinrichting c.q. functionele aanpassingen in de openbare ruimte. Hiervoor is bijna 1,2 miljoen euro beschikbaar.

4.2 Bijsturing beschikbare middelen

In de afgelopen jaren en recent in de programmabegroting 2011-2014 en de kadernota 2012 zijn diverse bezuinigingen en ombuigingen aangekondigd. In de gebruikte begrotingscijfers van 2012 zijn deze veranderingen doorgevoerd. Enkele hebben echter nog effect in de komende jaren.

Daarbij is het van belang voor het begrip van de conclusies om een overzicht te hebben van de doorgevoerde bezuinigingen en ombuigingen.

Er is een aantal bezuinigingen doorgevoerd waarbij ook de kosten voor beheer en onderhoud wegvallen. Deze bedragen zijn al niet meer opgenomen in onze berekeningen:

- Water (€ 655.000) i.v.m. overdracht water aan het waterschap
- Kunstwerken/RWA (€ 44.000,-) i.v.m. overdracht water aan waterschap
- Dierenweides (€ 80.000)

Daarnaast zijn bezuinigingen doorgevoerd die zich verdelen over de verschillende producten. Deze bezuinigingen zijn o.a. onderdeel van de bezuiniging van 1 miljoen euro voor de fysieke ruimte. Het gaat dan o.a. om de volgende bedragen:

- Verhardingen (€ 280.000) doorbeheren
- Groen (€ 171.000)
- Openbare verlichting (€ 100.000, € 8.000. € 4000)
- Overig (€ 14.000, € 52.000, € 9.000) servicetaken, handhaving
- Spelen (€ 80.000)
- Reiniging (€ 356.000, € 10.000) schoonmaakacties, bladactie, strooizout

Deze bedragen zijn al verwerkt in de berekeningen gebaseerd op 2012.

In 2013 en 2014 volgen nog de volgende bezuinigingen:

- Spelen (€ 32.000)
- Overig (€ 140.000, € 65.000) servicetaken, monitoring
- DO algemeen (€64.000)

Tenslotte zijn er zowel in de programmabegroting als de kadernota 2012 nog veranderingen in de middelen aangekondigd:

- PLUS: een incidentele bezuiniging op DO in 2012. € 200.000 structureel
- PLUS: verhoging middelen onderhoud openbare ruimte € 50.000 structureel
- MIN: verlaging middelen onderhoud openbare ruimte diverse posten €305.000 (zie boven).

Dit betekent dat de beschikbare middelen voor DO na 2012 structureel nog met ongeveer € 50.000 wordt verlaagd. De beschikbare middelen worden daarmee € 12.659.332 (in plaats van € 12.709.322 zie tabel 4.1).

5 Vergelijking onderhoudskosten – middelen

5.1 Vergelijking kosten en middelen

In de voorafgaande hoofdstukken is een berekening gegeven de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte in Lelystad en de in 2012 beschikbare middelen. Figuren 5.1 en 5.2 vatten op hoofdlijnen de cijfers samen.

Benodigd budget B-kwaliteit	DO		GO		Totaal DO en GO	Bijsturing	Totaal DO en GO na bijsturing	
Berekende kosten	€	12.359.625	€	13.578.390	€	25.938.015	€ 1.900.000-	€ 24.038.015
Beschikbare middelen	€	12.709.332	€	8.773.960	€	21.483.292	€ 50.000-	€ 21.433.292
Verschil	€	349.707	€	4.804.430-	€	4.454.723-	€ 1.850.000	€ 2.604.723-

Figuur 5.1 overzicht DO en GO tav berekende cyclische onderhoudskosten, beschikbare middelen en verschillen (2012)

Benodigd budget B-kwaliteit	Totaal DO en GO na bijsturing		Herinrichting	Vervanging	Totaal			
Berekende kosten	€	24.038.015	€	686.000	€	3.016.457	€	27.740.472
Beschikbare middelen	€	21.433.292	€	1.173.192	€	-	€	22.606.484
Verschil	€	2.604.723-	€	487.192	€	3.016.457-	€	5.133.988-

Figuur 5.2 overzicht vervanging en herinrichting berekende kosten, beschikbare middelen en verschillen (2012)

Voor DO zijn er in vergelijking met de berekeningen te veel middelen beschikbaar (€ 349.707) en voor GO te weinig. Als regulier onderhoud wordt het DO en GO gezamenlijk aangeduid. Deze zijn in tabel 5.1 weergegeven. In totaliteit zijn de beschikbare middelen onvoldoende om de openbare ruimte op het huidige ambitieniveau te onderhouden. Voor DO en GO samen is 25,9 miljoen benodigd en € 21,5 miljoen beschikbaar. Voor dit reguliere onderhoud is dus bijna 4,5 miljoen euro per jaar tekort. In de vergelijkingen is een aantal in gang gezette veranderingen nog niet meegerekend. Deze zijn zowel van invloed op de kostenkant (zie paragraaf 3.4) als aan de middelenkant (zie paragraaf 4.3). De doelstelling is dat de onderhoudskosten door een variëteit aan maatregelen ongeveer € 1,9 miljoen dalen. Daarnaast dalen ook de middelen voor DO per saldo de komende jaren ongeveer € 50.000,- (programmabegroting 2011-2014/kadernota 2012). Worden deze bijsturingsmaatregelen doorgevoerd zijn de onderhoudskosten voor DO en GO € 24 miljoen euro en de beschikbare middelen € 21,4 miljoen. Er resteert dan dus nog een tekort van 2,6 miljoen euro.

Ook vervangingen en herinrichtingen moeten uit de beschikbare middelen voor GO worden betaald. Voor herinrichting is bijna 1,2 miljoen euro beschikbaar, terwijl geen middelen beschikbaar zijn voor vervanging. In totaal is voor deze onderdelen zo'n 2,5 miljoen euro tekort. In het totaal (inclusief vervanging en herinrichting) resulteert een dus gemiddeld jaarlijks tekort van 5,1 miljoen euro.

In figuur 5.3 staan verfijningen van bovenstaande cijfers over de verschillende beheerdomeinen, waarbij onderscheid is gemaakt naar DO (exploitatie) en GO-vervanging-herinrichting (voorzieningen).

	Verschil beschikbaar - benodigd				
	Tekort DO	Tekort GO	Subtotaal tekort DO en GO	Subtotaal tekort vervanging en herinrichting	Tekort totaal
WSP	€ 1.357.886	-€ 4.712.408	-€ 3.354.522	-€ 1.836.865	-€ 5.191.387
OV	€ 18.528	-€ 393.585	-€ 375.057	-€ 171.164	-€ 546.221
Kunstwerken	-€ 1.302.871	€ 199.283	-€ 1.103.588	-€ 227.144	-€ 1.330.732
Verkeersmeubilair	€ 113.146	€ 0	€ 113.146	€ 0	€ 113.146
Watergangen	€ 689.056	€ 297.379	€ 986.435	€ 0	€ 986.435
Openbaar groen	-€ 547.619	€ 153.347	-€ 394.272	-€ 281.284	-€ 675.556
Spelen	€ 21.581	-€ 258.446	-€ 236.865	€ 0	-€ 236.865
Reiniging	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overig	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Herinrichting OR	€ 0	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 12.808	-€ 102.808
Overhead concern					
Totaal	€ 349.707	-€ 4.804.430	-€ 4.454.723	-€ 2.529.265	-€ 6.983.988
Na bijsturing	€ 499.707	-€ 3.104.430	-€ 2.604.723	-€ 2.529.265	-€ 5.133.988
verschuiving herinrichting	€ 499.707	-€ 2.617.238	-€ 2.117.531	-€ 3.016.457	-€ 5.133.988

Figuur 5.3 Vergelijking kosten en middelen DO.

De verschillen per product in tekorten of overschotten zijn opvallend. Omdat er grote verschillen zitten in de beschikbare budgetten en de berekende kosten per product, is het, om de kwaliteit in het gehele areaal te handhaven, noodzakelijk om tot een herverdeling van middelen over de producten te komen. In het bijzonder geldt dit voor WSP, waar ruim voldoende middelen zijn voor het DO, terwijl op het GO en vervanging, grote tekorten optreden. Hier moet goed naar de verdeling c.q. definitie van GO en DO worden gekeken.

In figuur 5.3 is de verdeling naar product te zien. In de onderste twee rijen is het effect van de bijsturing (veranderingen in onderhoudskosten en beschikbare middelen) en verschuiving van middelen van herinrichting naar groot onderhoud. Dit betreft ongeveer € 500.000, die momenteel uit de voorziening WSP worden ingezet voor herinrichting. In de gedane verschuiving worden deze middelen weer aangewend voor GO. Het tekort op DO en GO is daarmee uiteindelijk zo'n € 2,1 miljoen.

5.2 Verloop voorzieningen

De gemeente Lelystad kent in totaal zes voorzieningen voor het in stand houden van de openbare ruimte. In de onderstaande tabel (figuur 5.4) staat het verwachte verloop van de voorzieningen weergegeven op basis van de in het meerjarenprogramma 2011-2015 geraamde uitgaven (exclusief de voorziening riolering).

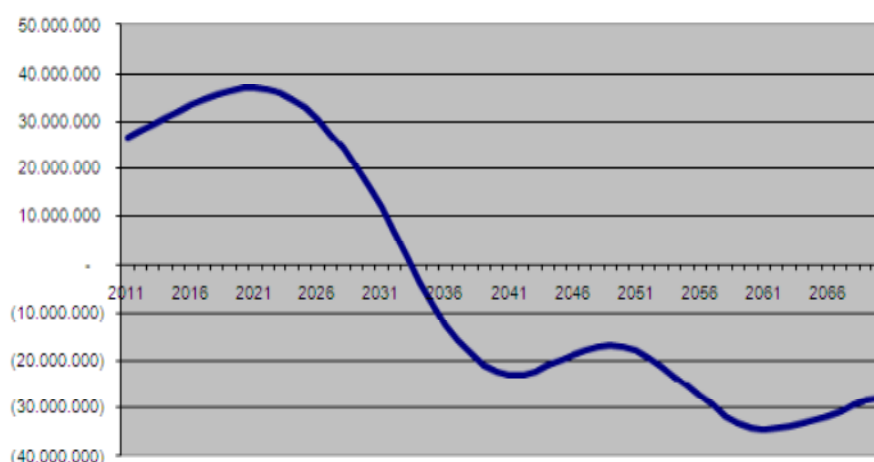
Verloop voorzieningen (inclusief MJP-GO 2011-2015)	Eindstand 2010	2011	2012	2013	2014	2015
2005 Herinrichting openbaar gebied	€ 3.496.231	€ 3.495.284	€ 3.956.976	€ 4.284.668	€ 4.625.860	€ 5.007.052
2010 Kunstwerken/hoge routes	€ 10.739.705	€ 11.937.397	€ 13.136.087	€ 14.334.777	€ 15.533.467	€ 16.732.157
3002 Groot onderhoud W.S.P.	€ 17.341.282	€ 8.629.747	€ 10.643.145	€ 12.966.419	€ 15.251.193	€ 18.349.967
3003 Groot onderhoud watergangen etc.	€ 2.811.343	€ 1.372.106	€ 1.374.334	€ 1.376.562	€ 1.378.790	€ 1.381.018
3004 Groot onderhoud openbaar groen	€ 2.833.299	€ 552.345	€ 996.379	€ 1.383.413	€ 1.769.447	€ 2.177.481
TOTAAL	€ 37.221.860	€ 25.986.879	€ 30.106.921	€ 34.345.839	€ 38.558.757	€ 43.647.675
2011 Riolering		€ 26.167.648	€ 28.080.045	€ 29.982.442	€ 31.849.839	€ 33.717.236

Figuur 5.4 verloop voorzieningen 2011-2015

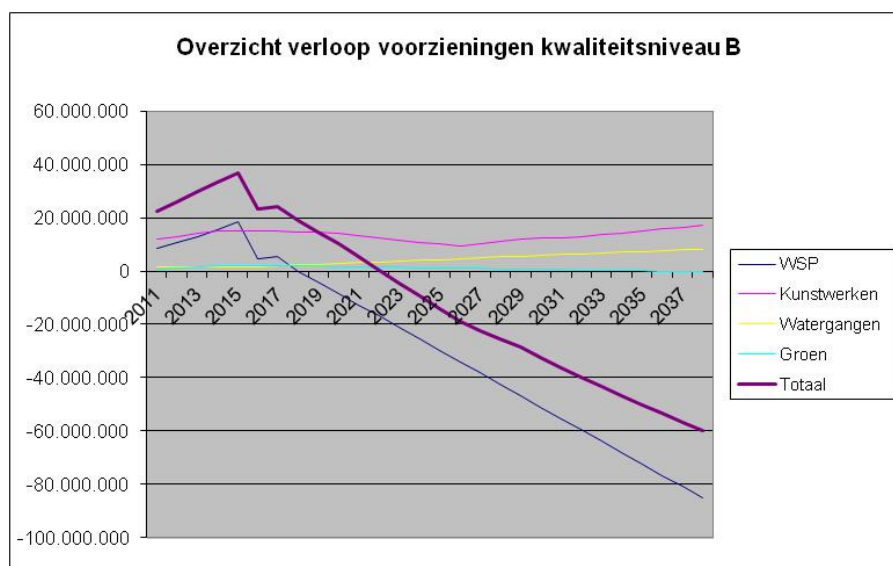
In de komende vier jaar wordt gespaard in de voorzieningen. De vijf OR voorzieningen nemen met ruim 6 miljoen euro toe tussen 2011 en 2015. Hoewel in de komende jaren ook de berekende kosten lager zijn dan gemiddeld (zie paragraaf 3.3) is dit niet de voornaamste oorzaak. Dit is namelijk het ontbreken van onttrekkingen in de voorziening kunstwerken. Voor kunstwerken is geen meerjarenprogramma beschikbaar op basis waarvan de onttrekkingen kunnen worden begroot. Daarnaast wordt de voorziening herinrichting niet volledig benut, waardoor de stand hierin ook toeneemt.

Om het verloop van de voorzieningen te berekenen worden geplande projecten verdeeld en toegerekend over de voorzieningen. Zo wordt groen verdeeld over WSP en groen en inrichtingsmaatregelen over WSP en herinrichting openbaar gebied. Daarmee ontstaat een situatie die niet goed inzichtelijk is. Bedragen worden immers procentueel verdeeld waardoor de herkenbaarheid afneemt.

Op basis van het verloop van de onderhoudskosten zoals gepresenteerd in het paragraaf 3.2 zijn ook overzichten gemaakt over het verloop van de voorzieningen. Voor riolering is dit verloop overgenomen uit het verbrede GRP. De voorziening wordt rond 2034 negatief. Dit betekent dat de rioolheffing niet kostendekkend is.

Figuur 5.5 Verloop voorziening riolering

Figuur 5.6 Verloop voorzieningen WSP, kunstwerken, watergangen en groen (GO+overhead, exclusief vervanging, exclusief bijsturing)

In figuur 5.6 is het verloop van vier voorzieningen aangegeven (niet herinrichting). Daarbij is uitgegaan van de huidige verdeling van middelen, waardoor aanzienlijke verschillen optreden, zoals opgenomen in de figuren 3.1, 4.1 en 5.3. Voor het verloop is gerekend met GO, dus exclusief vervanging. Nog geen rekening is gehouden met de bijsturing. Dit is wel gedaan in figuur 5.7.

De voorziening watergangen groeit omdat hier na 2014 veel kosten wegvallen door het overdragen van het areaal aan het waterschap. De voorziening kunstwerken blijft ongeveer op hetzelfde niveau. Groen en spelen beweegt zich rond de nullijn.

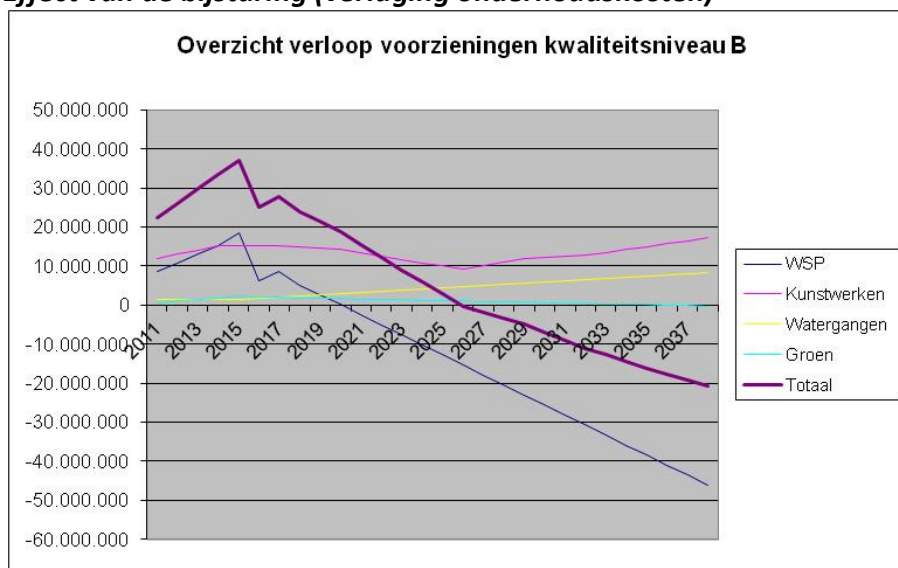
Voor WSP geldt dat al relatief snel een tekort optreedt (2019, exclusief bijsturing, 2021 inclusief bijsturing). In zijn totaliteit raken de voorzieningen vanaf 2023 en respectievelijk 2027 negatief. De daling zet zich bovendien structureel voort. Er wordt dus onvoldoende gespaard om de toekomstige onderhoudsuitgaven en vervangingen te financieren.

De grafieken laten zien dat samenvoegen van de voorzieningen ook de herverdeling van middelen oplost. Met name WSP kan er van profiteren als middelen met groen en een deel van water worden gebundeld. Een bundeling heft dus de eerder geconstateerde onevenwichtigheid in middelen en berekende kosten op. Ook maakt een eenvoudige voorzieningenstructuur het gemakkelijker om de planning en controlcyclus te beheersen. In hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan.

Voorstel is om drie voorzieningen over te houden, te weten:

- De voorziening riolering;
- De voorziening bovengronds; WSP, groen, een gedeelte van water en de voorziening herinrichting openbaar gebied.
- De voorziening kunstwerken; kunstwerken en een gedeelte van water.

Effect van de bijsturing (verlaging onderhoudskosten)

Figuur 5.7 Verloop voorzieningen WSP, kunstwerken, watergangen en groen (GO+overhead, exclusief vervanging, inclusief bijsturing door verlaging onderhoudskosten WSP)

Na bijsturing (verlaging onderhoudskosten GO) wordt het verloop van de voorzieningen als in figuur 5.7. De verlaging van de onderhoudskosten GO op WSP zijn hierin duidelijk zichtbaar. De voorziening WSP wordt later negatief en daarmee ook de totale stand van de voorzieningen.

Kanttekeningen

- De € 500.000 ter dekking van herinrichting uit de voorziening bij WSP is opgenomen ter dekking van de GO-onderhoudskosten WSP.
- De storting in de voorziening herinrichting openbare ruimte (€ 673.192) is helemaal buiten beschouwing gelaten. Deze is beschouwd als taakstellend budget voor herinrichting.
- Omdat de voorziening kunstwerken tot 2038 is doorgerekend, is ook het totaal niet tot 2041 doorgerekend. Er is daarmee geen rekening gehouden met vervangingen die na deze periode plaatsvinden.
- De voorziening WSP wordt minder negatief als er rekening wordt gehouden met het afbouwen van het areaal GRA (figuur 5.7 t.o.v. 5.6). Daarnaast zou ook overwogen moeten worden om van de huidige (te hoge) middelen ten behoeve van DO een deel in de voorziening te doteren.

6 Proces

6.1 Primair beheerproces

Voor het professioneel invullen van beheer en onderhoud moeten cyclische een aantal werkzaamheden worden verricht. In het onderstaande model staat dit werkproces weergegeven.

Beoordeling werkproces

De organisatie van de gemeente Lelystad heeft de kenmerken van een ontwikkelgemeente, waarbij een sterke nadruk ligt op het uitvoeren van projecten. Dit heeft tot gevolg dat het primair beheerproces niet op alle stappen volledig op orde is. Belangrijke lacunes in het primaire werkproces zijn:

- Er is geen sprake van een integrale basisregistratie en koppeling met kaarten. De basisinformatie voor beheer en onderhoud is daardoor onvoldoende toegankelijk en inzichtelijk.
- De abstracte kwaliteitsambities zoals vastgelegd in het KSP zijn onvoldoende geoperationaliseerd op een meer praktisch uitvoeringsniveau (bijv. naar gebied en/of discipline).
- Er is geen strategische integrale meerjarenplanning waarin bewuste keuzes worden gemaakt over besteding van middelen. Alleen op het tactische/operationele niveau vindt afstemming plaats. Het meerjarenprogramma kent geen voortschrijdend karakter. Verantwoording van de verrichte werkzaamheden en de bestede middelen naar de jaarschijven is daardoor vrijwel niet mogelijk.

- Werkzaamheden voor het uitvoeren van GO en vervangingen worden voor een groot deel op de markt gezet via traditionele vormen van aanbesteding/bestekken. Moderne contractvormen kunnen leiden tot besparingen.
- BOR is zowel verantwoordelijk voor de middelen als de kwaliteit. De voorbereiding, uitvoering en het toezicht wordt verzorgd door IB en BOR. BOR zou hierbij als opdrachtgever voor IB moeten fungeren. Door een niet heldere rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen BOR en IB kan de opdrachtgevers - opdrachtnemersrelatie in de praktijk niet worden ingevuld. Hierdoor is de projectbeheersing onvoldoende en ontbreekt sturing op kwaliteit en middelen.
- Er zijn indicaties dat het kwaliteitsniveau van het toezicht laag is. Goed toezicht is belangrijk om te borgen dat wat in de contracten is gespecificeerd ook daadwerkelijk geleverd wordt.
- Er is geen terugkoppeling in het beheerproces over de resultaten van de technische schouw. Dit gebeurt wel voor de bewonersschouw.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Kwaliteit

De huidige technische onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte is basis, oftewel CROW-kwaliteit B. Op dit moment wordt dus de ambitie, het KSP-basisscenario, behaald, met uitzondering van het centrum/stadshart. Ook hier is de kwaliteit basis, terwijl dit zeer hoog zou moeten zijn.

Het meubilair heeft gemiddelde de hoogste kwaliteit en neigt naar hoog/A. Wegen kent een ruime basiskwaliteit, waarbij met name de elementenverhardingen positief opvallen. Het groen is basis, maar laat ook lage kwaliteiten zien. Dit geldt met name voor bosplantsoen.

Vanuit een meer kwalitatieve benadering (schouw, burgermonitor, meldingen) zijn er geen specifieke gebieden aan te wijzen, die vanuit beleving en gebruik ernstig tekort gaan schieten terwijl de technische staat daar geen aanleiding geeft.

Onderhoudskosten

Figuur 7.1 geeft een samenvatting van de analyses uit de vorige hoofdstukken. De uiteindelijke conclusie is dat, na het treffen van vastgestelde maatregelen en verschuiving van middelen, er een gemiddeld jaarlijks tekort resteert van 2,1 miljoen euro op het DO en GO.

De berekende gemiddelde onderhoudskosten voor DO en GO voor het volledige areaal van Lelystad op de afgesproken kwaliteit (basis) zijn 25,9 miljoen euro. Exclusief riolering, heeft Lelystad in 2012 21,5 miljoen euro beschikbaar voor DO en GO. Hiervan is bijna 12,7 miljoen voor DO beschikbaar en wordt de rest in de voorzieningen gestort. Voor het DO en GO geeft dit als eerste resultaat dat er jaarlijks ongeveer 4,5 miljoen euro tekort is. Door het terugdringen van de onderhoudskosten met 1,9 miljoen én het verschuiven van middelen van herinrichting naar GO wordt dit beeld positiever. De berekende kosten zijn dan 24 miljoen, de beschikbare middelen naar 21,9 miljoen, met het genoemde tekort van 2,1 miljoen als resultaat. Met de huidige verdeling van middelen ligt het tekort vooral bij WSP, en de voorziening WSP wordt ook relatief snel negatief. Hier zal naar een herverdeling van middelen moeten worden gekeken (bijvoorbeeld het verhogen van de dotatie in de voorziening WSP vanuit de middelen voor DO).

Daarnaast is er een tekort van 3,0 miljoen op vervanging, dat op langere termijn invloed gaat hebben op de te behalen kwaliteit.

Benodigd budget B-kwaliteit	DO	GO	Totaal DO en GO	Bijsturing	Totaal DO en GO na bijsturing	Herinrichting	Vervanging	Totaal
Berekende kosten	€ 12.359.625	€ 13.578.390	€ 25.938.015	€ 1.900.000-	€ 24.038.015	€ 686.000	€ 3.016.457	€ 27.740.472
Beschikbare middelen	€ 12.709.332	€ 8.773.960	€ 21.483.292	€ 50.000-	€ 21.433.292	€ 1.173.192	€ -	€ 22.606.484
Verschil	€ 349.707	€ 4.804.430-	€ 4.454.723-	€ 1.850.000	€ 2.604.723-	€ 487.192	€ 3.016.457-	€ 5.133.988-
verschuiving budget		€ 487.192			€ 21.920.484	€ 487.192-		
Verschil	€ 349.707	€ 4.317.238-	€ 3.967.531-	€ 1.850.000	€ 2.117.531-	€ -	€ 3.016.457-	€ 5.133.988-

Figuur 7.1 overzicht berekende onderhoudskosten

Naast het gemiddelde beeld is ook gekeken naar het verloop van de kosten over een periode van 30 jaar. Hierbij is een inschatting gemaakt wanneer onderhoud nodig is op basis van leeftijd en kwaliteit. Onderzocht zijn de sterkst fluctuerende beheerdomeinen, namelijk riolering, wegen en kunstwerken. Zij laten een vergelijkbaar beeld zien, hoewel de piekperiode enigszins verschilt. De eerstkomende jaren liggen de verwachte uitgaven onder het gemiddelde. Vanaf 2020 gaan de verwachte kosten dan stijgen, waarbij ze pieken rond 2028 (verharding) en 2033 (riolering). Voor kunstwerken komen de kosten vanaf 2018 tot 2026 boven het verwachte gemiddelde. Van 2030 tot 2038 is er dan een piek door het vervangen van houten bruggen. De komende periode moet dus worden ingezet om een integrale strategie te ontwikkelen voor de aanpak van deze piek. Door werk-met-werk te maken worden beschikbare middelen optimaal ingezet (zie verder aanbevelingen paragraaf 7.2).

Werkproces

Vanuit de analyse van het werkproces is geconcludeerd dat onderdelen van het primaire beheerproces nog niet optimaal ingevuld zijn. Dit leidt tot de volgende conclusies:

- De rol en verantwoordelijkheid van BOR moet helderder in de organisatie worden gepositioneerd. Met name de invulling van de opdrachtgevers-opdrachtnemersrelatie met het IB is momenteel niet functioneel.
- Het ontbreekt aan volledige en toegankelijke basisinformatie en een goed uitvoeringsprogramma. Dergelijke instrumenten vormen de basis voor de sturing van het onderhoud en een goed onderbouwde budgettaire verantwoording.
- De financiële sturing en verantwoording zijn door het ontbreken van de juiste instrumenten en door het ontbreken van de juiste documenten (actueel voorschrijdend uitvoeringsprogramma) onvoldoende. Ook is de financiële structuur met 6 voorzieningen onnodig ingewikkeld.

7.2 Aanbevelingen onderhoudskwaliteit openbare ruimte en middelen

De gemeente Lelystad heeft en reserveert onvoldoende middelen op de openbare ruimte op lange termijn om een B-kwaliteit in stand te houden. Als rekening wordt gehouden met nog door te voeren maatregelen om de kosten terug te dringen wordt het tekort kleiner, maar er blijven onvoldoende middelen voor de vervanging. Wel is rekening gehouden met (beperkte) middelen om functionele aanpassingen te financieren.

De komende jaren zijn ook bij de keuze van B-kwaliteit de voorzieningen nog positief. In het begin van de jaren '20 begint een piek in het groot onderhoud van riolering, verhardingen en kunstwerken, waardoor de voorzieningen negatief worden. Het is daarom zinvol om hiervoor een lange termijnstrategie te ontwikkelen waarbij werk-met-werk kan worden gemaakt. Dit betekent een planning waarbij op basis van rioolvervangingen ook naar aanpak van de bovenliggende openbare ruimte in met name de wijken wordt gekeken. Het kostendekkend maken van de voorziening riolering kan daarbij een ondersteuning zijn voor ook de aanpak van de overige openbare ruimte.

Ten tweede is deze planning ook nodig omdat de theoretische pieken niet uitvoerbaar zijn in de praktijk. De werkomvang zal ongeveer gelijk moeten zijn per jaar, zowel met het oog op de organisatie als voor de bereikbaarheid en hinder in de stad. Dit betekent dat zorgvuldig moet worden gekeken of de piek kan worden afgevlakt door onderhoud naar voren te halen en naar achteren te schuiven.

Het is van belang te blijven beseffen dat de hoge onderhoudskosten voortkomen uit één van de kernkwaliteiten van Lelystad. De omvang en inrichting van de openbare ruimte vormt het ruimtelijk karakter en de kracht van Lelystad. Een niet passend onderhoudsniveau kan deze belangrijke kwaliteit gemakkelijk verminderen.

Voorzieningen

Aanbevolen wordt de opbouw van de voorzieningen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte inzichtelijker te maken. Hierdoor wordt het afleggen van verantwoording over de bestede middelen inzichtelijker en gemakkelijker. Na samenvoegen blijven er drie voorzieningen over:

- De voorziening riolering; in verband met de verantwoording van de besteding van het rioolrecht is het verstandig om deze voorziening in stand te houden. Deze voorziening is momenteel niet kostendekkend.
- De voorziening openbare ruimte bovengronds; hierin gaan de voorzieningen groot onderhoud WSP (incl. openbare verlichting), groot onderhoud openbaar groen (incl. spelen) en een gedeelte van de voorziening watergangen. Hiermee ontstaat een integrale voorziening voor beheer en onderhoud/instandhouding van de openbare ruimte. Ook de huidige voorziening herinrichting openbaar gebied ten behoeve van functionele aanpassingen kan hier aan worden toegevoegd. Dit betekent dat de integraal opgezette projecten niet meer hoeven te worden verdeeld over de voorzieningen.

- De voorziening kunstwerken; hierin gaan de voorziening kunstwerken en hoge routes en een deel van het groot onderhoud watergangen op. Voor deze laatste voorziening resteren, na afronding van het baggerprogramma in 2014, voor de gemeente alleen de oeverbeschoeiingen en damwanden. Qua onderhoudsplanning past dit goed bij kunstwerken. Deze voorziening is niet logisch te combineren met openbare ruimte bovengronds. Beide kennen een eigen dynamiek in planning. De kunstwerken kunnen daarbij veelal worden aangepakt zonder dat de omliggende ruimte integraal hoeft worden aangepakt¹.

7.3 Aanbevelingen werkproces

Opdrachtgever-opdrachtnemerschap

Formeel is het DT opdrachtgever aan IB voor het voorbereiden en uitvoeren van beheer en onderhoud in de openbare ruimte en heeft BOR alleen een adviserende rol. BOR beschikt over de budgetten hiervoor en moet ook de verantwoording afleggen of de ambitiekwaliteit is behaald. De gekozen verantwoordingssystematiek maakt een goede invulling door BOR van deze rol in de praktijk onmogelijk. Daardoor vindt nauwelijks sturing op geld en kwaliteit plaats. Gekozen moet worden voor een sturingsmodel waarbij budgetverantwoordelijkheid en inhoudelijke verantwoordelijkheid parallel lopen.

Voortschrijdend meerjarenprogramma

Voor een goede verantwoording van de uitgaven moet de meerjarenplanning vertaald worden in een meerjarenprogramma voor de komende 4-5 jaar. Dit meerjarenprogramma dient een heldere omschrijving van de uit te voeren projecten te hebben en moet een voortschrijdend karakter hebben, waarbij het programma jaarlijks wordt geactualiseerd. Een verantwoording waarom gekozen is voor de projecten en een beschrijving van hoe deze projecten bijdragen aan de gekozen doelstellingen en ambities van het bestuur, maken er deel van uit..

Door bij het opstellen van het meerjarenprogramma een verfijndere budgetteringsmethodiek te hanteren kunnen budgettaire stuwmeren worden tegengegaan. Nu wordt het gehele budget in zijn geheel in de begroting opgenomen op het moment dat de aanbesteding plaatsvindt. Omdat grote projecten vrijwel nooit in hetzelfde jaar worden afgerond ontstaat een onderschrijding van de budgetten die weer verantwoord en overgeheveld moet worden. Voorgesteld wordt om bij de budgettering onderscheid te maken in de verschillende planfasen waarin een project kan worden opgedeeld. Bij grotere projecten kan ook van een meerjaarlijkse uitvoering worden uitgegaan. Dit betekent dat een project realistisch gepland wordt naar kosten in de verschillende jaren. Voor de komende jaren moet bovendien een methode gevonden worden om het opgebouwde stuwmeer van projecten weg te werken.

P&C instrumenten

Voor het beheersen van (grote) projecten is betrouwbare en actuele stuurinformatie noodzakelijk. Met de huidige instrumenten is deze niet te genereren. Binnen de gemeente moeten instrumenten aanwezig zijn die een goede projectadministratie mogelijk maken.

---

¹ GO Bataviahaven is nergens geborgd (m.u.v. de primaire waterkering die onder de verantwoordelijkheid van RWS valt). Wellicht kunnen hier middelen voor worden gebruikt die anders voor baggeren nodig zouden zijn.

Optimaliseren beheerproces

Het primaire beheerproces is nog onvolledig ingevuld. Door de lacunes die nu nog in het proces zitten in te vullen wordt kan efficiënter worden gewerkt. De belangrijkste verbeterlagen zijn:

- Zorgen voor een betrouwbare en actuele geïntegreerde basisregistratie, gekoppeld aan een kaart, voor de belangrijkste beheerdisciplines. Het gaat hierbij om basisgegevens betreffende areaal (wat, waar, hoeveel) en de kwaliteit. Het is essentieel dat informatie op eenzelfde schaalniveau beschikbaar is en dus bij elkaar past. Verder is een betrouwbare mutatieprocedure van belang.
- Door het opzetten van een langetermijnstrategie met integrale meerjarenprogrammering zijn kostenbesparingen mogelijk doordat werkzaamheden op voorhand beter op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Het verbeteren van de planningsprocedure waarbij per discipline wordt bepaald wat nodig is, om dit vervolgens over elkaar heen te kunnen leggen. Bovendien is op dit moment in Lelystad WSP leidend voor de integrale planning. Mede gezien de te verwachten pieken in groot onderhoud en vervangingen is het aan te bevelen om riolering leidend te laten zijn.
- Verken verdieneffecten door andere vormen van aanbesteding.
- Verbeter het toezicht op de uitvoering.
- Introduceer nacalculatie van projecten.
- Meer in control komen en inzichtelijker werken door een periodieke, samenhangende rapportage van technische schouw, burgerschouw en uitgevoerd onderhoud samen te stellen. Te denken valt aan een dashboard om bespreekbaar te maken hoe middelen zijn besteed. Hierbij sturen de inspecties het programma (en moeten daarmee dus synchroon lopen) en wordt door middel van de schouw het algemene kwaliteitsniveau gestuurd. Door middel van de schouw wordt gecontroleerd of de ambitie wordt waargemaakt en wordt beoordeeld hoe de openbare ruimte er als geheel bijligt.

COLOFON

Project : **Herijking meerjarenraming KSP 2011**
Projectnummer : 242039 / P383-03
Documentnummer: 2011539
Auteur : Drs. P. Zuurbier (Oranjewoud) en ir. C. van Zwam (PLAN terra)
Opdrachtgever : Gemeente Lelystad Beheer Openbare Ruimte
Postbus 91
8200 AB LELYSTAD

VOOR ACHTERLIGGENDE STUKKEN ZIE MAP VERTROUWELIJK IN DE KABINETSKAST
VAN DE LEESKAMER VAN DE RAAD.

Aan de gemeenteraad van Lelystad
Postbus 91
8200 AB Lelystad

uw brief van	uw kenmerk	 ons kenmerk U11-47550	datum 25 OKT. 2011
behandeld door A. Maris	doorkiesnummer 0320-278368	bijlagen	dossiernummer
onderwerp Herijking Meerjarenraming 2011			pr-nummer

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ter informatie de strategische notitie van het college over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zodat u zich kunt voorbereiden op de vertrouwelijke bijeenkomst aanstaande donderdag om 18.30 uur.

Tijdens deze bijeenkomst zal een toelichting worden gegeven door de wethouders W. Jansen en R. Luchtenveld over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de financiering daarvan op de lange termijn.

Tevens ontvangt u, als achtergrondinformatie, alvast de raadstukken over het onderwerp herijking meerjarenraming 2011 die u, op een later moment, via de gebruikelijke route formeel zullen bereiken.

Op de strategische notitie berust geheimhouding. De raadstukken ontvangt u onder embargo dat duurt tot vrijdagochtend 09.00 uur als een persconferentie wordt gegeven door de portefeuillehouders.

Hoogachtend,

het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,

de burgemeester,

Ir. N. Versteeg MCM

M. Horselenberg

Voorstel aan de raad

Nummer:

Datum:

Punt ... van de agenda voor de vergadering van

Portefeuille: Openbare Ruimte & Wijkvernieuwing
Programma: 2.3 Leefbare stad
Programma onderdeel: 2.3.1 Wijkontwikkeling en beheer

Steller: M.G.F. Hille
Afdeling: BOR
Telefoon: 0320-278172
E-mail: mgf.hille@lelystad.nl

Onderwerp:

Herijking meerjarenraming KSP 2011

Voorgesteld besluit:

1. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.
2. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage.
3. Nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013.
4. Kennis te nemen van, en een eventuele zienswijze in te brengen op het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en het college op te dragen bij de uitwerking van projecten deze te beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++ maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met het draagvlak bij bewoners.

Aanleiding en context:

De beleidsambities voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn vastgelegd in het Kwaliteitsstructuurplan (KSP). Op basis van de ambities (basisscenario) wordt eens in de vijf jaar een meerjarenraming (MJR) opgesteld met een tijdshorizon van 30 jaar.

De MJR fungeert als een verantwoording naar de gemeenteraad ten aanzien van de instandhouding van de openbare ruimte in de stad op lange termijn. Tevens wordt daarmee inzicht gegeven over hoe de ICL-gelden besteed gaan worden. De MJR geeft dus antwoord op de vraag: Reserveert de gemeente voldoende middelen om de openbare ruimte voor lange periode op het afgesproken niveau in stand te houden? Daarin mag op grond van de ICL-voorwaarden geen achterstand optreden. De laatste meerjarenramingen dateren uit 2003 en 2008, waarvan de laatste niet is vastgesteld. Diverse ontwikkelingen hebben geleid tot de vraag om een (tussentijdse) herijking van de meerjarenraming:

- Diverse doorgevoerde bezuinigingen (perspectiefnota, ZBB, AKAK, Kadernota 2011²) zorgen voor aanzienlijke veranderingen, waardoor een geactualiseerd beeld nodig is.
- De accountant heeft goedkeuring onthouden aan een deel van de Rekening 2010 en vindt de onderbouwing van de voorzieningen niet afdoende.
- De ICL-beheerder wil begin 2012 uitdrukkelijk stilstaan bij goed onderbouwde onderhoudsplannen en de bijbehorende financiële vertaling. Daarbij gaat het met name over de onderbouwing van besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-middelen.

² In de afgelopen periode zijn diverse bezuinigingsoperaties doorgevoerd waaronder in het kader van zero-based-budgetting (ZBB) en vanuit het project 'Anders kijken, anders kiezen' (AKAK).

Beoogd effect:

1. Inzicht in de beschikbare en benodigde middelen om het gewenste beheerniveau conform het vastgesteld basisscenario KSP te realiseren en vast te houden voor de komende 30 jaar.
2. Onderbouwing richting het Rijk voor de noodzaak tot het behoud van de ICL-bijdragen en een antwoord op de opmerkingen van de accountant in de verklaring op de jaarrekening 2010.
3. Voldoen aan de voorwaarde van de provincie, gesteld in haar brief van 26 augustus jl., dat de Raad de herijking van de meerjarenraming kwaliteitsstructuurplan vóór 31 december 2011 heeft vastgesteld.
4. Starten met het uitvoeren van het werkplan 2012 uit het Meerjarenprogramma Groot Onderhoud (MJP-GO) en de daarin opgenomen GO+(+) maatregelen.

Argumenten:

1. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.

1a. *De provinciaal toezichthouder geeft aan dat de raad de meerjarenraming vaststelt*

In haar brief van 26 augustus 2011 geeft gedeputeerde staten van Flevoland aan dat de herijking van de meerjaren raming kwaliteitsstructuurplan voor 31 december 2011 door de raad wordt vastgesteld. Dan kan de provincie als toezichthouder met de uitkomsten hiervan rekening houden bij het provinciaal verslag 2012, dat voor 15 februari 2012 bij de minister van BZK moet worden ingediend.

De herijkte meerjarenraming geeft een actueel beeld en stuurinformatie om besluiten te nemen over de beschikbare middelen, de wijze van begroten en de wijze van organiseren van beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit houdt in:

- Inzicht in de beheeropgave op hoofdlijnen voor de komende 30 jaar.
- Inzicht in fluctuaties in de benodigde budgetten over deze periode van 30 jaar.
- Advies over de bedrijfsvoering en het uitvoeringsproces van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP (GO+(+)).
- Advies over financiering van DO, GO en GO+(+), inclusief vervanging.
- Dat langjarig uitvoering gegeven kan worden aan het benodigde onderhoud van de stad, zodanig dat de openbare ruimte blijft voldoen aan de beleidsmatige- en juridische kaders.

1b. *Uitgangspunt voor de MJR is het kwaliteitsniveau volgens het basisscenario uit het KSP*

De rapportage geeft inzicht in de beschikbare en benodigde middelen om de openbare ruimte in Lelystad de komende 30 jaar te onderhouden conform de in het KSP vastgestelde basiskwaliteit (basisscenario). De meerjarenraming geeft aan dat dit kwaliteitsniveau overeenkomt met de landelijke CROW norm B. Het is een bevoegdheid van de Raad om met het oog op de onderbouwing van de noodzakelijke dotaties en onttrekkingen uit de voorzieningen de MJR vast te stellen.

1c. *Tekort aan middelen om dit kwaliteitsniveau op langere termijn te bekostigen*

De huidige beschikbare budgetten zijn onvoldoende om, ook zonder vervanging, op termijn het kwaliteitsniveau B te handhaven. Het B niveau is mogelijk wel te benaderen door een geleidelijker aanpak van projecten, een betere samenloop van projecten (vooral door afstemming op de rioleringsprojecten) en het vergroten van de efficiëntie van het beheerproces.

Uit de meerjarenraming 2011 blijkt dat er gemiddeld € 24 miljoen per jaar nodig is om de stad op het afgesproken kwaliteitsniveau te onderhouden. Dit is exclusief riolering en exclusief vervanging. Het totaal aan beschikbare middelen, exclusief vervanging, bedraagt gemiddeld € 21,4 miljoen per jaar. Er resteert dus een tekort van € 2,6 miljoen. Met de in de MJR genoemde verbeterpunten zouden de inkomsten en uitgaven bijna sluitend te krijgen zijn.

Het tekort van € 2,6 miljoen zou kunnen worden verminderd met het overschot op het budget herinrichting ten bedrage van € 5 ton, dan resteert een tekort van € 2,1 miljoen. Van deze € 2,1 miljoen is € 1,1 miljoen toe te rekenen aan kunstwerken en € 1,0 miljoen aan wegen, straten en pleinen (WSP), groen en watergangen gezamenlijk.

Voor vervanging op termijn is ca. € 3 miljoen op jaarbasis nodig. Hiervoor worden nu geen middelen gereserveerd.

2. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage.

2a. *Verantwoording gevraagd door Rijk en toezichthouder over de inzet van ICL-middelen*

De gemeente heeft een verantwoordingsplicht naar het Rijk over de beschikbaar gestelde ICL

bijdrage. De MJR geeft daar inzicht in. Maar dat betekent ook dat goed onderbouwde onderhoudsplannen nodig zijn met een navenante financiële onderbouwing, waardoor ook aan de accountant een betere onderbouwing wordt gegeven voor de begrote besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-bijdrage. De verantwoording moet inzicht en een oordeel geven over of

- de ICL-gelden zijn aangewend en geraamd voor de daarvoor bestemde doelen, te weten de uitvoering van de van toepassing zijnde onderhoudsplannen,
- en of het totaal van de middelen (ICL en gemeentelijk) toereikend is voor een adequaat onderhoud van de betreffende voorzieningen.

De provincie stelt in haar brief van 26 augustus 2011 (kenmerk 1191729) dat het provinciale verslag 2012 een expliciet oordeel op deze punten moet bevatten. Essentieel daarbij zijn actuele onderhoudsplannen met een meerjarige financiële vertaling.

De uitvoeringsprocessen moeten ICL en 'accountant-proof' zijn.

De MJR 2011 en het MJP 2011-2015 geven antwoord op de vragen over onderhoudsplannen, kwaliteitsniveau, noodzaak en besteding van middelen.

2b. *Gemeente Lelystad uitzonderlijk qua structuur en areaal openbare ruimte*

Lelystad kent veel openbare ruimte, veel meer dan menig andere gemeente in Nederland. Het feit dat Lelystad zoveel openbare ruimte kent is in het verleden een bewuste keuze geweest van de grondleggers van de stad. Uit CBS gegevens blijkt dat de situatie van de openbare ruimte in Lelystad nog steeds uitzonderlijk is t.o.v. andere gemeenten. Een vergelijking met gemeenten die gemiddeld 80.000 inwoners hebben en met gemeenten die gemiddeld twee keer zoveel inwoners hebben als Lelystad geeft het volgende beeld:

De arealen op het gebied van wegen en groen zijn ruim twee keer zo groot als in vergelijking met gemeenten van 80.000 inwoners. Deze arealen passen meer bij gemeenten die ongeveer twee keer zo groot zijn qua aantal inwoners.

De kosten voor beheer en onderhoud van de groene en civiele infrastructuur zijn per inwoner in Lelystad ongeveer € 465. Gemiddeld betalen gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners € 246 per inwoner voor het beheer van de openbare ruimte (CBS realisatiegegevens 2008).

3. Nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013.

3a. *Inzet om het tekort te verminderen*

De onderzoeksbureaus concluderen dat de gemeente Lelystad niet voldoende middelen reserveert om de openbare ruimte op lange termijn op een B-kwaliteit in stand te houden. Als rekening wordt gehouden met de nog door te voeren maatregelen om de kosten terug te dringen wordt het tekort kleiner, maar blijven er onvoldoende middelen over voor de vervanging. Wel is rekening gehouden met (beperkte) middelen om functionele aanpassingen te financieren. De in de MJR voorgestelde maatregelen – te denken valt aan een geleidelijker aanpak van projecten, een betere samenloop van projecten (vooral door afstemming op de rioleringsprojecten) en het verder vergroten van de efficiëntie van het beheerproces en de verantwoordelijkheidsverdeling binnen de organisatie – zullen nader worden uitgewerkt. De effecten daarvan op de vermindering van het tekort worden bij de kadernota 2013 voorgelegd.

4. Kennis te nemen van het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en in te stemmen dat het college bij de uitwerking van projecten deze kritisch zal beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++ maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met knelpunten en wensen van bewoners.

4a. *De raad heeft besloten dat jaarlijks het werkplan voor het komende jaar wordt voorgelegd*

Voor een goede planning en verantwoording van de uitgaven moet de meerjarenraming vertaald worden in een meerjarenprogramma voor de komende 5 jaar. Op 14 juni 2011 heeft de gemeenteraad het 'meerjarenprogramma groot onderhoud Wegen Straten Pleinen 2011-2015' (MJP-GO WSP 2011-2015) en het 'meerjarenprogramma groot onderhoud groen 2011-2015' (MJP-GO groen 2011-2015) vastgesteld en de daarvoor benodigde middelen toegekend. Aan dit besluit zijn via aangenomen amendementen drie onderdelen toegevoegd:

- Het jaarlijks voorleggen aan de raad van een voortschrijdend meerjarenprogramma met een uit te voeren deel voor komend jaar. Het meerjarenprogramma moet inzicht geven in de prioritering van de gekozen projecten en de begrote kosten.
- Van de kosten aangeven welk deel niet bestaat uit het in goede staat terug brengen van de oorspronkelijke situatie.

- Tot het vastleggen van de nieuwe kaders (herijking meerjarenraming) geen GO++-projecten in uitvoering nemen.

Om aan deze amendementen te voldoen en de raad te informeren is, als voorloper op het voortschrijdend meerjarenprogramma, dit werkplan 2012 opgesteld. Een verbijzondering voor de jaarschijf 2012 binnen het door de raad vastgestelde meerjarenplan 2011-2015.

Het college geeft uw raad de mogelijkheid om op het werkplan uw zienswijze kenbaar te maken.

4b. *College beoordeeld kritisch de toepassing van GO++ maatregelen in onderhoudsprojecten*

Op grond van het amendement van de raad bij de besluitvorming op 14 juni 2011 over het MJP 2011-2015 kunnen, voordat de nieuwe kaders zijn vastgesteld (herijking meerjarenraming), geen GO++-projecten in uitvoering worden genomen. Na de vaststelling van de meerjarenraming 2011 door de raad kan het college uitvoering geven aan de projecten in het programma waarin GO++ maatregelen voorkomen. Bij de voorbereiding van de projecten worden de GO+/GO++ maatregelen beoordeeld op noodzakelijkheid en draagvlak. Het college zal daarop toetsen tegen de achtergrond van het gesignaleerde tekort aan middelen en het draagvlak bij bewoners.

4c. *De raad heeft aangegeven kritisch om te willen gaan met toepassing van GO++ maatregelen*

In de vastgestelde meerjarenprogramma's is uitgegaan van de technische noodzaak van het uitvoeren van onderhoud. Als inrichtingsmaatregelen (GO+/GO++) zijn alleen maatregelen voorgesteld voortkomend uit vastgesteld beleid, die de openbare ruimte functioneel up to date moeten houden. Voor het kunnen uitvoeren van deze functionele wijzigingen zijn middelen beschikbaar vanuit de voorziening herinrichting die hiervoor bedoeld is. In de rapportage herijking meerjarenraming 2011 wordt aangegeven dat er jaarlijks gemiddeld € 1.173.192 beschikbaar is voor dat doel. Voorgesteld wordt door de bureaus om de beschikbaar te stellen middelen te verlagen naar een gemiddeld taakstellend budget van € 686.000 en het overschot toe te voegen aan de voorziening voor het uitvoeren van groot onderhoud waar juist een tekort aan middelen is. Dit betekent dat er minder middelen beschikbaar worden gesteld voor het uitvoeren van GO+/GO++ maatregelen. Dit betekent ook dat er keuzes moeten worden gemaakt waarbij rekening moet worden gehouden met enerzijds de functionele eisen zoals in beleid zijn vastgelegd en anderzijds de wensen van bewoners. Bij de nadere uitwerking van de groot onderhoudsprojecten zal het college daarop toetsen tegen de achtergrond van het gesignaleerde tekort aan middelen.

Het blijft wel noodzakelijk de openbare ruimte aan te passen aan de huidige gebruikseisen.

Uitgangspunt is niet verfraaien van de omgeving maar dat het gebied of de wijk ook functioneel weer voor langere tijd goed kan functioneren.

4d. *De raad heeft besloten dat een voortschrijdend vijfjarenplan wordt ingevoerd*

Het jaarlijks aanleveren van een voortschrijdend meerjarenprogramma groot onderhoud', inclusief een kostenraming en inzichtelijke prioritering vraagt om een nieuwe werkwijze binnen de afdeling Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte. Om deze omslag goed te kunnen maken en achterliggende informatiesystemen hierop aan te passen, is enige tijd nodig. De huidige meerjarenprogramma's worden daarvoor omgebouwd tot één meerjarenprogramma, waarin de groot onderhoudsprojecten voor wegen, groen, openbare verlichting en spelen zijn opgenomen. Het eerste voortschrijdende plan wordt in 2013 aangeboden en heeft betrekking op de jaren 2013-2017.

Om in de tussenliggende periode inzicht te geven in het geplande groot onderhoud is het werkplan 2012 samengesteld uit de reeds door de raad vastgestelde meerjarenprogramma's.

Financiële aspecten:

Geen; afwegingen bij de kadernota 2013

Kanttekeningen:

Onderdelen van de openbare ruimte die een eigen exploitatie hebben, zoals parkeervoorzieningen en afvalinzameling zijn niet in de MJR opgenomen. De effecten van riolering zijn wel in beeld gebracht maar zijn apart gepresenteerd. De kosten hiervan moeten worden gedekt vanuit de rioolheffingen; het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) geeft op een gedetailleerder niveau inzicht in deze financiering.

Communicatie en Voortgang:

Lelystad, ...

Het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,

de burgemeester,

Raadsbesluit

Nummer:

De raad van de gemeente Lelystad,

op voorstel van het college van de gemeente Lelystad d.d.

B E S L U I T:

1. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 vast te stellen.
2. Het rapport herijking meerjarenraming KSP 2011 als kader te gebruiken voor het gesprek met het Rijk en de provincie over de ICL-bijdrage.
3. Nadere uitwerking van de in de meerjarenraming 2011 genoemde verbeterpunten tegemoet te zien alsmede de uitwerking daarvan in de kadernota 2013.
4. Kennis te nemen van, en een eventuele zienswijze in te brengen op het werkplan 2012 uit het meerjarenprogramma groot onderhoud 2011-2015 en het college op te dragen bij de uitwerking van projecten deze te beoordelen op noodzakelijkheid van de toepassing van GO++ maatregelen waarbij rekening wordt gehouden met het draagvlak bij bewoners.

Lelystad,

De raad van de gemeente Lelystad,

de griffier,

de voorzitter,

Groot onderhoud

Wegen, Straten en Pleinen Openbare Verlichting Groen

Werkplan 2012

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
2	Naar een voortschrijdend meerjarenprogramma GO	3
3	Het uitvoeren van GO+(+) maatregelen	4
4	Werkplan 2012	4
	Bijlage 1	6
	Projectkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2006-2010 Woongebieden	
	Doorloop vanuit 2011	
	Bijlage 2	15
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Doorloop vanuit planjaar 2011	
	Bijlage 3	27
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Planjaar 2012	
	Bijlage 4	30
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 Groen	
	Planjaar 2012	
	Bijlage 5	36
	Projectenkaarten Groot onderhoud Meerjarenprogramma 2011-2015 WSP	
	Planjaar 2012 – Openbare verlichting	

1 Inleiding

Op 14 juni 2011 heeft de gemeenteraad het 'meerjarenprogramma groot onderhoud Wegen Straten Pleinen 2011-2015' (MJP-GO WSP 2011-2015) en het 'meerjarenprogramma groot onderhoud groen 2011-2015' (MJP-GO groen 2011-2015) vastgesteld en de daarvoor benodigde middelen toegekend. Aan dit besluit zijn via aangenomen amendementen drie onderdelen toegevoegd:

- Het jaarlijks voorleggen aan de raad van een voortschrijdend meerjarenprogramma met een uit te voeren deel voor komend jaar. Het meerjarenprogramma moet inzicht geven in de prioritering van de gekozen projecten en de begrote kosten.
- Van de kosten aangeven welk deel niet bestaat uit het in goede staat terug brengen van de oorspronkelijke situatie.
- Tot het vastleggen van de nieuwe kaders (herijking meerjarenraming) geen GO+(+)-projecten in uitvoering nemen.

Om aan deze amendementen te voldoen en de raad te informeren is, als voorloper op het voortschrijdend meerjarenprogramma, dit werkplan 2012 opgesteld.

Dit werkplan geeft inzicht in de projecten die in 2012 zijn gepland. De keuze voor deze projecten is toegelicht in hoofdstuk 2. De projecten zijn gepresenteerd in een projectbladen, die kort de aanpak, achtergrond, bijzonderheden en kosten toelichten.

2 Naar een voortschrijdend meerjarenprogramma GO...

Het jaarlijks aanleveren van een voortschrijdend meerjarenprogramma groot onderhoud', inclusief een kostenraming en inzichtelijke prioritering vraagt om een nieuwe werkwijze binnen de afdeling BOR. Om deze omslag goed te kunnen maken en achterliggende informatiesystemen hierop aan te passen, is enige tijd nodig. De huidige meerjarenprogramma's worden daarvoor omgebouwd tot één meerjarenprogramma, waarin de groot onderhoudsprojecten voor wegen, groen, openbare verlichting en spelen zijn opgenomen. Het eerste voortschrijdende plan wordt volgend jaar aangeboden en heeft betrekking op de jaren 2013-2017.

Om in de tussenliggende periode inzicht te geven in het geplande groot onderhoud is het werkplan 2012 samengesteld uit de vastgestelde meerjarenprogramma's.

De veranderde systematiek moet meer grip en inzicht geven op de daadwerkelijk geplande projecten en laat duidelijker zien als projecten worden uitgesteld, naar voren gehaald of een langere looptijd hebben dan oorspronkelijk voorzien. Het meerjarenprogramma gaat uit van een werkvoorraad van 5 jaar. Alle projecten in de planning hebben een technische noodzaak tot ingrijpen. De projecten zijn in twee categorieën ingedeeld:

- Projecten die in jaar 1 en 2 worden gepland (voorbereiding-uitvoering) zijn op jaar gesteld.
- Projecten gepland in jaar 3-5 worden ook aangegeven met deze periode.

Elk jaar worden nieuwe projecten toegevoegd, gekozen welke projecten in jaar 1 en 2 worden uitgevoerd en verdwijnen de uitgevoerde projecten van de lijst.

Het werkplan 2012 laat zien hoe projecten in dit meerjarenprogramma worden gepresenteerd. Projectkaarten geven een beknopt overzicht van de project-informatie, waarin de prioritering zichtbaar wordt gemaakt, en ook de kosten. Per project wordt aangeduid welke inrichtingsmaatregelen (GO+(+)) gepland zijn en wat de kosten daarvan zijn.

De projecten zijn zoveel mogelijk gebundeld weergegeven per buurt en werkzaamheden/type project.

Voor het meerjarenprogramma 2013-2017 wordt dit systeem met projectkaarten nog verder uitgewerkt.

3 Het uitvoeren van GO+(+) maatregelen

In de rapportage 'Herijking meerjarenraming KSP 2011' wordt voorgesteld het beschikbare budget voor 'herinrichtmaatregelen' te verlagen van € 1.173.192 naar gemiddeld € 686.000 op jaarbasis.

Tevens heeft het college besloten om de voorgestelde maatregelen te beoordelen op noodzakelijkheid en draagvlak voordat tot uitvoering wordt overgegaan. Dat geldt ook voor dit werkplan 2012. Dat betekent dat de in dit werkplan op projectniveau genoemde maatregelen nog door het college hierop worden getoetst voordat tot uitvoering van de projecten wordt overgegaan. Hierdoor zal de realisatie lager uitvallen dan het nu geraamde budget.

In de vastgestelde meerjarenprogramma's is vooral uitgegaan van de technische noodzaak van het uitvoeren van onderhoud. Als herinrichtingmaatregelen (GO+(+)) zijn alleen maatregelen voorgesteld voortkomend uit vastgesteld beleid, die de openbare ruimte functioneel up to date houden.

De 'Herijking meerjarenraming KSP 2011' laat zien dat er een tekort is voor het in stand houden van de openbare ruimte op lange termijn. In deze berekening is wel rekening gehouden met te reserveren budgetten voor de vervanging van de openbare ruimte en aanpassingen als gevolg van beleidswijzigingen en functionele noodzaak. Op dit moment heeft de openbare ruimte nog grotendeels de gewenste kwaliteit. Er is dekking vanuit de voorziening 'herinrichting' voor aanpassingen in de openbare ruimte. Deze zijn dikwijls noodzakelijk door veranderend gebruik, wensen van bewoners, beleidswijzigingen of wettelijke eisen, waardoor bij maatregelen in de openbare ruimte het terugbrengen in de oorspronkelijke staat niet meer voldoet. Voorbeelden zijn rood asfalt aanbrengen op het hoofdfietsnetwerk, verkeerskundige aanpassingen (ombouw woonerf naar 30-km gebied), kwaliteitsimpulsen in 40+wijken, etc. Het blijft noodzakelijk de openbare ruimte aan te passen op huidige gebruikseisen. Uitgangspunt is niet verfraaien van de omgeving.

4 Werkplan 2012

Bijgevoegd zijn de projectbladen van de projecten groot onderhoud die in 2012 worden voorbereid of uitgevoerd. Het gaat om de volgende type projecten:

Resterende projecten uit het meerjarenprogramma 2006-2010

- Dit zijn projecten die in 2011 in uitvoering gepland waren, maar die zijn aangehouden omdat er GO+(+)-componenten in opgenomen waren. Deze projecten zijn gereed voor aanbesteding maar kunnen niet meer in 2011 worden uitgevoerd. Voorbeelden:

Kempenaar 15-20 en Kamp-Zuid. Schouweiland is al wel gestart vanwege verplichtingen en afspraken met Centrada, maar moet nog worden afgerond.

- Projecten die in 2011 zijn uitgevoerd voor het civiele deel, maar waarvan het groen nog moet worden aangeplant. Dit wordt uitgevoerd in het beste plantseizoen (voorjaar 2012). Voorbeelden zijn Karveel-West en Archipel cluster 4.

Met het uitvoeren van deze projecten is het meerjarenprogramma 2006-2010 volledig afgerond.

Projecten uit het meerjarenprogramma 2011-2015 (doorloop planjaar 2011)

- 3 asfaltbestekken die zijn voorbereid in 2011 en inmiddels aanbesteed zijn. Uitvoering zal doorlopen in 2012. Het gaat om onderhoud aan fietspaden, stadshoofdwegen, wijkontsluitingswegen en polderwegen.
- Groot onderhoud in een aantal woongebieden, waarvan de voorbereiding in 2012 wordt gedaan, inclusief een deel van de uitvoering met een doorloop naar 2013. Dit zijn o.a. projecten in de Botter, Kempenaar en Gondel.

BIJLAGE 1

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2006-2010 Woongebieden

Doorloop vanuit 2011

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kempenaar 15-20
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	10.500 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006-2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking van gebruiksfunctie, zoals trottoirs
- Integrale ophoging openbaar gebied
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€1.394.657
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€310.300

Algemene opmerkingen
De aanbestedingsprocedure loopt, maar is als gevolg van de motie van 5 juli 2011 uitgesteld tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kamp-Zuid
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	33.200 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan politie Keurmerk Veilig Wonen
- Woonstraat omvormen naar fietsstraat
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie, zoals aanleggen trottoirs
- Aanbrengen 30km/u maatregelen zoals plateaus
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€1.194.768
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€264.200

Algemene opmerkingen
De aanbestedingsprocedure loopt, maar is als gevolg van de motie van 5 juli 2011 uitgesteld tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Schouweiland (Parkeerplaats-Garageboxen)
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	7.450 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2008 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project betreft het herinrichten van de parkeerplaats Schouweiland en de directe omgeving als gevolg van de sloop, verplaatsing en nieuwbouw van garageboxen.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)
- Woonstraat omvormen naar fietsstraat
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Aanleg van ondergrondse afvalinzameling
- Verplaatsen van garageboxen en herinrichting parkeerplaatsen (n.a.v. veiligheid-monitoring PKVW)
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€127.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€127.000

Algemene opmerkingen
Het betreft een samenwerkingsproject met Centrada.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Punter 14 t/m 48
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	57.500 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 180.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Archipel cluster 4 (39 t/m 45)
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	17370 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2008 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 65.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Karveel-Oost
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	28.800 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).
Het betreft de straten: 6, 7, 10, 12, 15 en 20

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 22.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Karveel-West
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	43.970 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
<p>In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012(plantseizoen).</p> <p>Het betreft de straten: 45, 47, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58 ,59 en 60</p>

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 47.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Botter 41 t/m 43 & Wijkontsluitingsweg (40)
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	19.500 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2009 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma 2006 t/m 2010
Activiteit in 2012	Uitvoering Groen

Korte Projectomschrijving
In 2010 en 2011 heeft het civieltechnische deel van het groot onderhoud plaatsgevonden. In najaar 2011 wordt gestart met het groentechnische deel van de werkzaamheden met een doorloop naar het voorjaar 2012 (plantseizoen).

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 79.000
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	n.v.t.

Algemene opmerkingen

BIJLAGE 2:

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Doorloop vanuit planjaar 2011

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Stadhoofdwegen & Wijkontsluitingwegen 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	17.186 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Wegen, straten en pleinen 2011 t/m 2015
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
<p>Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse stadshoofdwegen en wijkontsluitingswegen. In het oogspringende wegvakken zijn de Westerdreef en de Houtribdreef vanwege het herstel vorstschade. Maar ook de Larserdreef (Oostranddreef-Larserdreef) en Bronsweg (Chroomstraat-Binnenhavenweg) vanwege de verkeerskundige aanpassingen van de kruisingsvlakken.</p>

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen aansluitende wijkontsluitingswegen
- Verkeerskundige aanpassingen wijkontsluitingswegen i.h.k.v. 30km/u gebieden
- Verbeteren afwatering via de berm (drainage)
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	1.054.602
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	181.143

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Fietspaden 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	24.255 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Wegen, straten en pleinen 2011 t/m 2015
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het herstraten en/of asfalteren van diverse fietspaden die deel uit maken van zowel het hoofdfietsnetwerk als het onderliggend fietsnetwerk. Een in het oorspronkelijk wegvak is het fietspad vanaf het Horecapleintje naar de Waterwijzer.

Beschrijving GO+(+) component
- Inrichten conform inrichtingseisen Hoofdfietsnetwerk
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 1.690.820
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€ 290.425

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Polderwegen 2011
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	96.700 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma
Activiteit in 2012	Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse polderwegen. In het oogspringende wegvak is de Larseringweg vanwege de verkeerskundige aanpassing van kruisingsvlak.

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen conform vastgesteld 'verkeersvisie Buitengebied'
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 691.245
Benodigd budget 2012	Restant verplichting vanuit 2011 zal worden overgeheveld.
Benodigd budget GO +(+)	€ 6.455

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Botter 32, 33, 34, 39 & 44
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	17.783 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 920.780
Benodigd budget 2012	€ 920.780
Benodigd budget GO +(+)	€195.185

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kempenaar 6, 8, 10
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	2.865 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 108.838
Benodigd budget 2012	€ 108.838
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Zoom 13
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	741 m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011- 2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het asfalteren van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 31.735
Benodigd budget 2012	€ 31.735
Benodigd budget GO +(+)	N.v.t.

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Enkhuizerzand
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	3.835 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmeting parkeerplaats aan huidige norm
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 201.733
Benodigd budget 2012	€ 201.733
Benodigd budget GO +(+)	€ 34.778

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Galjoen 13 en 14
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	2429 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Aanbrengen 30km/u maatregelen
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 125.770
Benodigd budget 2012	€ 125.770
Benodigd budget GO +(+)	€21.743

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Gondel 16 en 18
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	3805 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herbestraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Integraal ophogen van het gebied
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 197.321
Benodigd budget 2012	€ 197.321
Benodigd budget GO +(+)	€ 34.104

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Sportparkweg
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	4612 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten/asfalteren van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Inrichten conform inrichtingseisen Hoofd fietsnetwerk
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 244.761
Benodigd budget 2012	€ 244.761
Benodigd budget GO +(+)	€ 42.130

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Kogge 09
Type Groot onderhoud	Woongebieden
Areaal Groot onderhoud	427 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2011 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er beperkte functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Integraal ophogen van het gebied
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 22.110
Benodigd budget 2012	€ 22.110
Benodigd budget GO +(+)	€ 3.822

Algemene opmerkingen
Project staan 'on-hold' als gevolg van het amendement van 14 juni de motie van 5 juli 2011 tot nadere besluitvorming omtrent de GO+(+)-component.

BIJLAGE 3

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Planjaar 2012

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Groot onderhoud Polderwegen 2012
Type Groot onderhoud	Asfalt
Areaal Groot onderhoud	72133 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
<p>Het uitvoeren van groot onderhoud aan diverse polderwegen. In het oogspringende wegvakken zijn de Karperweg en de Swiferringweg vanwege de verkeerskundige aanpassingen van o.a. de kruisingsvlakken.</p>

Beschrijving GO+(+) component
- Verkeerskundige aanpassingen conform vastgesteld 'verkeersvisie Buitengebied'
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 2.406.780
Benodigd budget 2012	€2.406.780
Benodigd budget GO +(+)	€ 220.270

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Fjord
Type Groot onderhoud	Woongebied
Areaal Groot onderhoud	17850 m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het project bestaat uit het herstraten van de verharding en tevens het aanplanten of zelf geheel vervangen van het groen. Gelijktijdig worden er functionele aanpassingen in de openbare ruimte uitgevoerd, zoals beschreven onder 'beschrijving GO+(+) component'.

Beschrijving GO+(+) component
- Aanpassen openbare verlichting aan Politie Keurmerk Veilig Wonen
- Aanpassen afmetingen parkeerplaats aan huidige richtlijn
- Uitbreiding aantal parkeerplaatsen aan de huidige parkeernorm
- Aanpassen wegprofiel ter verduidelijking gebruiksfunctie
- Aanbrengen 30km/u maatregelen
- Aanpassen wegprofiel ten behoeve van verbetering afwatering
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 938.675
Benodigd budget 2012	€ 938.675
Benodigd budget GO +(+)	€ 161.831

Algemene opmerkingen

BIJLAGE 4

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Groen Planjaar 2012

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging recreatiemeubilair Bossen
Type Groot onderhoud	Vervanging straatmeubilair
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2012
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het onderhouden/vervangen van diverse recreatieve straatmeubilair in de gemeentelijke bossen, zoals recreatiemeubilair, zitbanken, bebording, slagbomen en toebehoren.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 15.000
Benodigd budget 2012	€ 15.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Bomen Visarenddreef
Type Groot onderhoud	Plantgatverbetering
Areaal Groot onderhoud	m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van plantgatverbetering (grondverbetering) van diverse bomen aan de Visarenddreef conform rapport Cobra 2011.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 5.000
Benodigd budget 2012	€ 5.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging bomen Noordersluis
Type Groot onderhoud	Vervanging bomen
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2013
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het uitvoeren van de eerste fase van de vervanging van populieren op bedrijventerrein Noordersluis.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 45.000
Benodigd budget 2012	€ 36.250
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
Vanwege stormschade en veiligheidsrico's is een deel van het voor 2012 geplande werk al in 2011 uitgevoerd.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging bomen Botter/Schoener/Tjalk
Type Groot onderhoud	Vervanging bomen
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het langs fietspad Botter verwijderen van, door bloedingziekte, aangetaste kastanjes en het vervangen door andere boomsoorten. Het betreft de eerste fase van het project.

Beschrijving GO+(+) component
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€16.750
Benodigd budget 2012	€16.750
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
De te vervangen aangetaste kastanjes hebben geen groeipotentie waardoor het gewenste kwaliteit niet zal worden.

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Bomen Oostranddreef ter hoogte van landerijen
Type Groot onderhoud	Plantgatverbetering
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma Groen 2011-2015
Activiteit in 2012	Vorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het verwijderen van heestervakken en boomgroepen ten behoeve van grondverbetering en het herinrichten van deze groenvakken.

Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€245.000
Benodigd budget 2012	€245.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen
De te vervangen aangetaste kastanjes hebben geen groeipotentie waardoor het gewenste kwaliteit niet zal worden.

BIJLAGE 5

Projectkaarten Groot Onderhoud

Meerjarenprogramma 2011-2015 Wegen, Straten en Pleinen

Planjaar 2012 – Openbare verlichting

Projectkaart Groot Onderhoud

Projectgegevens	
Naam	Vervanging masten 2012
Type Groot onderhoud	Openbare verlichting
Areaal Groot onderhoud	- m ²
Doorlooptijd project	Begrotingsjaar 2012 t/m begrotingsjaar 2012
Maakt onderdeel uit van	Meerjarenprogramma WSP 2011-2012
Activiteit in 2012	Voorbereiding & Uitvoering

Korte Projectomschrijving
Het onderhouden/vervangen van diverse masten in de Kogge, Kempenaar en de Gondel. Het onderhouden/vervangen van armaturen op diverse dreven en specifiek de dynamische verlichting Embrassade.

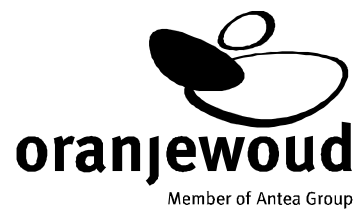
Beschrijving GO+(+) component
- Niet van toepassing
-
-
-
-
-
-
-
-

Financieel	
Benodigd Projectbudget	€ 159.000
Benodigd budget 2012	€ 159.000
Benodigd budget GO +(+)	-

Algemene opmerkingen

Herijking Meerjarenraming KSP 2011 gemeente Lelystad

projectnummer 242039 / P383-03

datum vrijgave

24-10-2011

beschrijving revisie 6

Definitief

goedkeuring

vrijgave

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Verantwoording	2
1.4	Begrippen	3
2	Arealen en kwaliteit	4
2.1	Areaal	4
2.2	Ambitie voor de openbare ruimte van Lelystad	5
2.3	Uitkomsten schouw technische staat	6
2.4	Kwalitatieve beoordelingen	6
3	Berekening onderhoudskosten	8
3.1	Basis/B-kwaliteit (cyclisch)	8
3.2	Verloop onderhoudskosten in de tijd	10
3.3	Kosten herinrichting	12
3.4	Overhead concern en doorbelastingen	12
3.5	Bijsturing onderhoudskosten	12
4	Financiën	14
4.1	Beschikbare middelen onderhoud	14
4.2	Bijsturing beschikbare middelen	14
5	Vergelijking onderhoudskosten – middelen	16
5.1	Vergelijking kosten en middelen	16
5.2	Verloop voorzieningen	17
6	Proces	20
6.1	Primair beheerproces	20
7	Conclusies en aanbevelingen	22
7.1	Conclusies	22
7.2	Aanbevelingen onderhoudskwaliteit openbare ruimte en middelen	23
7.3	Aanbevelingen werkproces	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Lelystad stelt elke 5 jaar een meerjarenraming KSP op met een tijdshorizon van 30 jaar. De meerjarenraming fungeert als een verantwoording naar het gemeentebestuur ten aanzien van de instandhouding van de openbare ruimte in de stad op lange termijn. In het bijzonder wordt daarmee verantwoording afgelegd over de besteding van de ICL-gelden.

De meerjarenraming geeft antwoord op de vraag: Reserveert de gemeente voldoende middelen om de openbare ruimte voor lange periode op het afgesproken niveau in stand te houden? De laatste meerjarenramingen stammen uit 2003 en 2008, waarvan de laatste niet is vastgesteld. Diverse ontwikkelingen hebben geleid tot de vraag om een (tussentijdse) herijking van de meerjarenraming:

- Diverse doorgevoerde bezuinigingen, met het doel om langjarig op basisniveau te kunnen onderhoud, zorgen voor aanzienlijke veranderingen, waardoor een geactualiseerd beeld nodig is.
- De accountant heeft goedkeuring onthouden aan een deel van de begroting en vindt de onderbouwing van de voorzieningen niet afdoende.
- De ICL-beheerder wil begin 2012 uitdrukkelijk stilstaan bij goed onderbouwde onderhoudsplannen en de bijbehorende financiële vertaling. Daarbij gaat het met name over de onderbouwing van besteding, verantwoording en noodzaak van de ICL-middelen.

1.2 Doel

Vanuit de genoemde aanleiding moet een herijking van de meerjarenraming KSP geactualiseerde informatie bieden.

- Advies over de hoogte van de middelen voor beheer die nodig zijn om het gewenste beheerniveau (het vastgestelde kwaliteitsscenario van het KSP) te realiseren en vast te houden voor de komende 30 jaar.
- De herijkte meerjarenraming moet een actueel beeld geven en stuurinformatie leveren om besluiten te nemen over de ambitie in onderhoudsniveaus, beschikbare middelen en de wijze van begroten en de wijze van organiseren van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
- Dit houdt in:
  - Inzicht in de beheeropgave op hoofdlijnen voor de komende 30 jaar.
  - Inzicht in fluctuaties in de onderhoudskosten over de beschouwde periode van 30 jaar, met een nadruk op de financiële informatie voor de komende 10 jaar.
  - Advies over de bedrijfsvoering en het uitvoeringsproces van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP.
  - Advies over financiering van DO, GO en herinrichtingsmaatregelen KSP.

1.3 Verantwoording

De herijking van de meerjarenraming KSP 2011 is gezamenlijk uitgevoerd door PLAN terra en Oranjewoud. De uitvoering van de opdracht spitst zich toe op de volgende drie onderwerpen.

1. Het herijken van de 'meerjarenraming 2008' door:
  - a. Doorrekening van de benodigde beheerkosten voor het areaal openbare ruimte met ervaringscijfers van PLAN terra en Oranjewoud.
  - b. Inzicht geven in de beschikbare middelen voor het beheer en onderhoud na de doorvoering van de diverse bezuinigingen.
  - c. Monitoring op 300 punten, verdeeld over heel Lelystad. Hiermee wordt inzicht verkregen in de relatie tussen beschikbare kentallen enerzijds en de daadwerkelijke prestatie buiten anderzijds. De juistheid c.q. toepasbaarheid van de kentallen wordt hiermee onderbouwd.

- d. Onderbouwing van de kwalitatieve opgave voor de lange termijn. Hiervoor wordt de monitoring gekoppeld aan de leeftijdsopbouw van het areaal. Op deze wijze wordt inzichtelijk hoe de kwalitatieve behoefte zich in de tijd ontwikkeld. Met deze doorkijk geven we o.a. antwoord op het realiteitsgehalte van de herijkte meerjarenraming.
2. Het aanscherpen van de beheersystematiek. Hierbij wordt ingegaan op de onderlinge relatie tussen de cyclisch berekende onderhoudskosten voor de komende 30 jaar enerzijds en de kwalitatieve staat van de stad anderzijds. We geven antwoord op de vraag hoe de gemeente deze relatie sterker maakt; beter op elkaar kan laten aansluiten (meer regie op de keten; bedrijfsvoering).
  3. Het integraal denken (wijkgericht; DO, GO, herinrichtingmaatregel KSP) en de wijze van financiering houden we kritisch tegen het licht. Duidelijk wordt welk deel van de voorziening(en) wordt ingezet om welke opgave(n) in te vullen en of dit transparant en rechtmatig verloopt..

1.4 Begrippen

Beheer en onderhoud betreft een variatie aan maatregelen om de openbare ruimte gedurende een lange periode in stand te houden. Daarnaast is ook nog sprake van het functioneel verbeteren van de openbare ruimte en het (gedeeltelijk) opnieuw inrichten tot het beheer en onderhoud. In deze rapportage is steeds de volgende indeling aangehouden.

<i>Definities vormen van onderhoud</i>		<i>Werkproces/bedrijfsvoering</i>	<i>Begroting</i>
Dagelijks onderhoud	Frequent terugkerende onderhoudsmaatregelen, zoals maaien, snoeien, vervangen van lampen, vegen. Daarnaast niet-planmatig onderhoud zoals het oplossen van meldingen, verhelpen van incidenten en het herstellen van schades.	Wijkbeheer Uitvoering door derden of eigen dienst. De aansturing gebeurt op basis van bestekken, DVO's of werkafspraken.	Exploitatiebegroting Jaarlijks een vergelijkbaar bedrag.
Groot onderhoud	Onderhoud met een planmatig, projectmatig karakter, gericht op het verlengen van de levensduur. Voorbeelden zijn het vervangen van een deklaag van een asfaltweg.	Projecten Planning via MJP-GO of andere MJP's PWM-IB voorbereiding Uitvoering op basis van aanbesteding	Voorziening Bestemmingsreserve Jaarlijkse dotaties in voorzieningen. Mogelijk wisselende uitgaven en sparen voor toekomstige grote uitgaven.
Vervanging	Volledig vernieuwen van het element, waarbij de inrichting gelijk blijft. Dit gebeurt aan het eind van de technische levensduur. Bij verhardingen wordt hier doorgaans de term 'rehabilitatie' gebruikt.	Projecten Planning via MJP-GO of andere MJP's PWM-IB voorbereiding Uitvoering op basis van aanbesteding	Voorziening Bestemmingsreserve (subsidie)
Herinrichting (GO+ of GO++)	Functionele aanpassingen in de openbare ruimte, waardoor er sprake is van een plus boven op de vervanging of het groot onderhoud.	Projecten	Voorziening, aangevuld met subsidies

2 Arealen en kwaliteit

2.1 Areaal

De brede wegen, grote groengebieden en parken op korte afstand van elke woning en het vele groen in de wijken zijn kenmerkend voor Lelystad. Deze opzet, met weinig woningen per hectare, vormt vanaf de eerste opzet de kernkwaliteit van Lelystad en is steeds voortgezet bij het ontwikkelen van nieuwe wijken, zoals Warande. Daarmee is de ruime openbare ruimte onderdeel geworden van het ruimtelijke karakter, het DNA, van Lelystad.

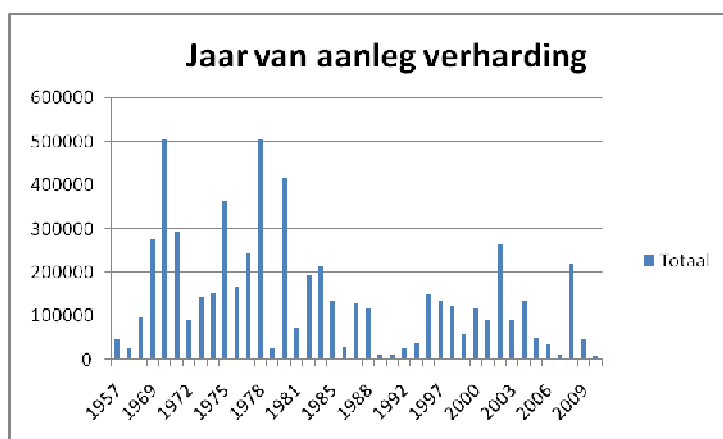
De ruimte blijkt ook uit de cijfers: Van de 50.000+ gemeenten heeft Lelystad het minst aantal inwoners en woningen per hectare. Voor elke inwoner beheert de gemeente 189 m² groen en wegen en daarnaast nog eens 56 m² bos-, natuur- en recreatiegebied. Per woning is er 454 m² verharding en groen, nog zonder de bossen en natuurterreinen, zie figuur 2.1.

Oppervlak openbare ruimte	oppervlakte	eenheid	per woning	per inwoner
Verharding	5.994.798	m ²	192	80
Groen	8.184.191	m ²	262	109
Natuur/recreatie	4.238.454	m ²	136	56
TOTAAL	18.417.443	m ²	590	245
aantal woningen 1-1-2011	31.222	st		
aantal inwoners 1-1-2011	75.113	st		

Figuur 2.1 Overzicht areaal openbare ruimte in oppervlakte totaal en per woning en inwoner

Objecten	aantal	eenheid
kunstwerken/bruggen	255	st
Kademuren/oevervoorziening	20.000	m ¹
lichtmasten	21.925	st
bomen	44.209	st
speelvoorzieningen	1.648	st
afvalbakken	1.200	st

Figuur 2.2 Overzicht areaal objecten in stuks en strekkende meter

Figuur 2.3 Oppervlakte verharding naar jaar van aanleg.

jaar van aanleg	% verharding
tot 1975	34%
1976-1985	34%
1986-1995	9%
1996-2010	24%

Bijzonder is natuurlijk de leeftijdsopbouw van het areaal openbare ruimte van Lelystad; het volledige areaal is immers van na 1970. Het overzicht van de oorspronkelijke aanlegjaren van verharding geeft daar een goed inzicht in. Tussen 1970 en begin jaren '80 is een sterke groei geweest, waarin 2/3 van de verharding is aangelegd met o.a. de hele hoofdstructuur. Daarna komt een rustiger periode, terwijl enkele nieuwe wijken recent voor uitschieters zorgen. Een vergelijkbare leeftijdsopbouw wordt ook gevonden bij riolering en OV.

2.2 Ambitie voor de openbare ruimte van Lelystad

Het KSP Lelystad heeft in 2002 ambities voor de openbare ruimte neergelegd. Na aanvankelijk gekozen te hebben voor het 'doelscenario', geldt momenteel nog de keuze voor het basisscenario. Het KSP omschrijft de ambitie in deelkwaliteiten die zich ook richten op de technische waarde, belevingswaarde, gebruikswaarde en milieuwaarde. De herijking neemt de onderhoudskwaliteit als richtlijn. Vertaald naar de huidige gebruikelijke landelijke richtlijnen van de CROW (publicatie 288) is het basisscenario KSP voor onderhoud als volgt:

Kwaliteitsniveaus beheer en onderhoud (CROW, publicatie 288)										
	Centrum	Sub-centrum	Bedr. terr.	Wonen	Them. Wonen	Groen buiten de stad	Groen binnen de stad	Hoofdwegen 50-70	Hoofd-fiets- net	Polder-wegen
Technische staat	Z. Hoog / A+	Hoog / A	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B
Netheid	Z. Hoog / A+	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Basis / B	Hoog / A	Basis / B	Basis / B

Figuur 2.4 Kwaliteitsambitie KSP basisscenario naar CROW onderhoudskwaliteitsnormen

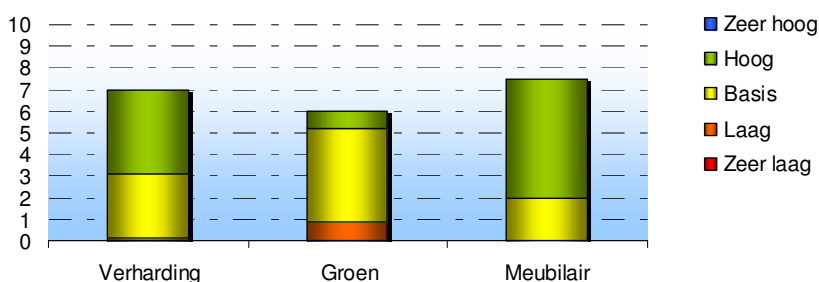
De kwaliteitskeuze voor Lelystad is vergelijkbaar met de keuzes die in veel andere gemeenten worden gemaakt, hoewel die recent door bezuinigingen weleens onder druk staat. Vanuit beheeroptiek is dit ook een wenselijk profiel, waarbij lagere kwaliteiten en daarmee incidentele risico's worden voorkomen. De grote arealen zoals woonwijken, hoofdinfrastructuur en bedrijventerreinen worden op het basisniveau onderhouden. Het centrum als visitekaartje krijgt een accent. In dergelijke kwaliteitskeuzen leggen gemeenten soms nog meer accenten, bijvoorbeeld ten behoeve van de economische ontwikkeling of op veelgeziene plekken als entrees. Ook in Lelystad is dit gebeurd bij de hoofdwegen (netheid) en subcentra (technische staat).

2.3 Uitkomsten schouw technische staat

Om de huidige kwaliteit vast te stellen in relatie tot de ambitie heeft een schouw op 300 locaties plaatsgevonden naar de technische staat van de verharding, groen en meubilair in juni/juli 2011.

Totaaloverzicht Lelystad

Figuur 2.5 Totaaloverzicht kwaliteit technische staat verharding, groen en meubilair (schouw 2011)

Op dit moment wordt de ambitie, het KSP-basisscenario, behaald, met uitzondering van het centrum/stadshart. De technische onderhoudskwaliteit van de gehele openbare ruimte is namelijk basis, oftewel CROW-kwaliteit B.

Het meubilair neigt naar hoog/A en heeft de hoogste score met een rapportcijfer 7,4. Opvallend is dat de algemene indruk van het meubilair nergens als laag is beoordeeld. Vooral de openbare verlichting scoort hoog.

De categorie verharding (wegen, straten, pleinen) kent een ruime basiskwaliteit met als gemiddeld een rapportcijfer 7. De asphaltverhardingen laten een wisselend beeld zien. De relatief goede kwaliteit van elementenverhardingen is opvallend, ook gezien de leeftijd van het areaal.

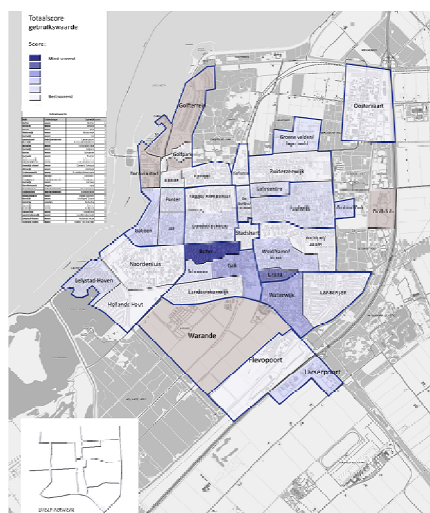
Het groen is basis, maar scoort gemiddeld een 6. 14% van het areaal scoort een laag niveau, met name in het bosplantsoen in de diverse gebieden. Ten opzichte van de huidige ambitie zitten hier dus een aantal knelpunten.

In het centrum/stadshart wordt de hoge ambitie van een A+ kwaliteit voor technische staat niet gehaald. Een A+ kwaliteit voor technische staat lijkt overigens geen realistische ambitie in een druk gebruikt gebied. Om deze kwaliteit te realiseren moet vooral ook aandacht worden gegeven aan het dagelijks onderhoud (snel en goed repareren, schoonhouden).

2.4 Kwalitatieve beoordelingen

Hoewel de technische staat van de openbare ruimte als leidend principe van deze herijking is genomen, is ter controle ook naar een aantal andere aspecten van kwaliteit gekeken. Het KSP beschrijft de beoogde kwaliteit immers breed naar ook belevingswaarde en functionele waarde. Doel van deze kwalitatieve beoordelingen is om vast te stellen of er redenen zijn waarop een deel van het areaal vraagt om een aanpak in de komende periode, terwijl er geen grote prioriteit is vanuit de technische staat. Er is een kwalitatieve schouw uitgevoerd en gekeken naar de gegevens van de burgermonitor en meldingen.

Conclusie is dat er enkele wijken lager beoordeeld zijn op functionaliteit en belevingswaarde, maar dat deze overeenkomen met de oudere arealen (eind jaren '70, begin jaren '80). Dit zijn wijken die ook op basis van leeftijd in de diverse plannings voorkomen. Vanuit een meer kwalitatieve benadering (schouw, burgermonitor, meldingen) zijn er geen specifieke gebieden aan te wijzen, die vanuit beleving en gebruik ernstig tekort gaan schieten terwijl de technische staat daar geen aanleiding geeft.

In het stadshart haalt de belevingswaarde niet de verwachte hoge kwaliteit. De gebruikswaarde is hier wel voldoende. Voor een belangrijk deel is dit ook aan de huidige werkzaamheden te wijten en mag verwacht worden dat de herinrichting dit tekort in kwaliteit op gaat heffen. De bedrijventerreinen scoren onvoldoende als het gaat om belevingswaarde (beeldkwaliteit, identiteit), voldoende qua materiaalgebruik. Ze zijn voldoende als het om gebruikswaarde en onderhoudbaarheid gaat. Met aandacht voor de kwaliteit van het groen lijken hier de komende periode geen structurele problemen op te treden. De woonwijken vormen gezamenlijk een groot areaal. Ten aanzien van belevingswaarde en gebruikswaarde scoren de wijken logischerwijs verschillend. Heel globaal kan worden gesteld dat iets oudere buurten (rondom jaren '80 aangelegd), met name Botter, Schoener, Jol, Tjalk Wold/Kamp het minst scoren op gebruiks- en belevingswaarde. Ook de onderhoudbaarheid is hier het laagst beoordeeld. Dit zijn dus relatief lastige gebieden om schoon en heel te houden. Hoewel de conclusie niet hard te trekken is, zijn dit ook wijken waar veel meldingen vandaan

komen en die deels ook relatief hoog scoren op de verloederingschaal (de steeds iets andere wijkindeling sluit harde conclusies uit).

De nieuwere wijken laten over het algemeen voldoende zien op belevings- en gebruikswaarde. In meer dan de helft van de buurten verdient het materiaalgebruik (uniform, homogeen, rustig) aandacht. Ook de handhaafbaarheid is in iets minder dan de helft van de buurten als onvoldoende aangegeven. Het gaat dan om het gemak waarmee ongewenst gebruik kan worden voorkomen of opgelost.

De dreven scoren op alle fronten goed, behalve wat betreft identiteit en herkenbaarheid. Als geheel hebben ze een sterke identiteit, maar de herkenbaarheid en oriëntatie op de diverse dreven is laag (waar ben ik?).

Burgermonitor

In de burgermonitor wijken de cijfers van Lelystad niet sterk af van andere gemeenten. Positief wijkt de Lelystadse bevolking af met de mening over speelvoorzieningen. Het oordeel over het onderhoud in de buurt en groenvoorzieningen valt in Lelystad net iets lager uit dan in gemeenten van vergelijkbare grootte of gemiddeld in Nederland. Ten aanzien van het onderhoud wegen en fietspaden scoort Lelystad gelijk (6,7) aan het gemiddelde in Nederland. De doelstellingen gesteld in de programmabegroting lijken ook te worden gehaald. De algehele tevredenheid vertoont een stijgende lijn.

3 Berekening onderhoudskosten

Op basis van de arealen en kostenkengetallen heeft een berekening plaatsgevonden van de benodigde kosten voor dagelijks en groot onderhoud en vervanging/rehabilitatie. Door de adviseurs zijn kostenkengetallen opgesteld voor het bereiken van een beoogde basiskwaliteit (B), namelijk de ambitie van het basisscenario. De basiskwaliteit komt ongeveer overeen met de huidige kwaliteit. Het KSP-basisscenario legt enkele hogere kwaliteitsaccenten (stadshart), die niet zijn opgenomen.

In paragraaf 3.1 zijn de cyclische onderhoudskosten berekend. Op hoofdlijnen is zo een vergelijking met de beschikbare middelen mogelijk. De cyclische kosten zijn de gemiddelden per jaar en geven daarmee de hoogte van de kosten van het DO en de benodigde stortingen in de voorzieningen aan. De kostenkengetallen zijn gebaseerd op praktijkervaringen in de markt en in andere gemeenten. In paragraaf 3.2 zijn de fluctuaties in de onderhoudskosten over de jaren toegelicht. Hierin is op basis van de huidige kwaliteit en leeftijdsopbouw aangegeven welke werkelijke bestedingen in de komende periode verwacht kunnen worden. Daarbij is een termijn van 30 jaar aangehouden, zoals ook in de vorige meerjarenramingen. Het geeft daarmee een beter beeld van het verloop van de kosten dan alleen de komende 10 jaar.

De gebruikte kostenkengetallen geven alleen informatie over de instandhouding van de openbare ruimte (DO-GO-vervanging) en geen informatie over de extra middelen die nodig zijn voor aanpassingen in de inrichting en functie (herinrichting). Paragraaf 3.3 geeft hiervan een schatting. In de praktijk worden middelen voor onderhoud hiervoor gebruikt en is een deel van de stortingen in de voorzieningen hiervoor geoormd.

Paragraaf 3.4 aan welke veranderingen al in gang gezet zijn om de onderhoudskosten te verlagen en paragraaf 3.5 gaat in op de doorbelasting van uren.

Bij elke paragraaf zijn aan het eind enkele kanttekeningen geplaatst of uitgangspunten toegelicht.

3.1 Basis/B-kwaliteit (cyclisch)

In figuur 3.1 zijn de cyclische onderhoudskosten voor het gehele areaal op basisniveau samengevat. Het in stand houden van de openbare ruimte door DO en GO op een basisniveau kost gemiddeld 25,9 miljoen euro per jaar. Daarnaast moet rekening worden gehouden met ongeveer 3 miljoen euro voor vervanging van de openbare ruimte bovenop dit bedrag en 0,7 miljoen euro voor functionele aanpassingen (zie ook kader op de volgende bladzijde). Dit gaat om de kosten die gekoppeld kunnen worden aan het in stand houden van de openbare ruimte. Het volledig herstructureren en vernieuwen van buitenruimte op basis van maatschappelijke wensen is hierin niet opgenomen. Het totaal aan kosten is € 29,6 miljoen.

Berekende kosten (B-niveau)						
	DO	GO	DO + GO	Herinrichting	Vervanging	Totaal
WSP	€ 1.043.451	€ 10.434.514	€ 11.477.965		€ 2.336.865	€ 13.814.830
OV	€ 1.255.222	€ 519.939	€ 1.775.161		€ 171.164	€ 1.946.325
Kunstwerken	€ 1.608.862	€ 973.301	€ 2.582.163		€ 227.144	€ 2.809.307
Verkeersmeubilair	€ 190.000	€ 0	€ 190.000		€ 0	€ 190.000
Watergangen	€ 0	€ 350.000	€ 350.000		€ 0	€ 350.000
Openbaar groen	€ 4.704.075	€ 921.596	€ 5.625.671		€ 281.284	€ 5.906.955
Recreatie	€ 0	€ 0	€ 0		€ 0	€ 0
Spelen	€ 367.504	€ 379.040	€ 746.544		€ 0	€ 746.544
Reiniging	€ 2.600.723	€ 0	€ 2.600.723		€ 0	€ 2.600.723
Overig	€ 589.788	€ 0	€ 589.788		€ 0	€ 589.788
Herinrichting OR	€ 0	€ 0	€ 0	€ 686.000		€ 686.000
Overhead concern	€ 3.263.785	€ 915.000				€ 4.178.785
Totaal	€ 12.359.625	€ 13.578.390	€ 25.938.015	€ 686.000	€ 3.016.457	€ 29.640.472
					<i>incl. overhead</i>	€ 33.819.257

Figuur 3.1: Berekende gemiddelde kosten voor onderhoud op basiskwaliteit (B) op basis van kostenkengetallen

Riolering is niet opgenomen in de tabel, omdat deze een eigen planning en financiering kent. De kosten hiervan zijn berekend in het kader van de verbrede GRP.

Kanttelingen

- Voor de berekeningen is uitgegaan van de huidige opbouw van het areaal.
- Het geluidsreducerend asfalt neemt een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor de asfaltverhardingen in; 7% van het areaal levert 17% van de onderhoudskosten.
Bij het berekenen van de vervangingskosten van verhardingen (rehabilitatie) is er van uitgegaan dat maar een deel van het theoretisch berekende areaal daadwerkelijk geheel vervangen moet worden. Dit omdat ofwel de constructie toch nog goed blijkt te zijn, ofwel omdat bij vervanging tot een herinrichting wordt overgegaan. In de berekening van de vervangingskosten is daarom uitgegaan van 20% van de theoretisch berekende vervangingskosten. (zie kader voor toelichting)
- De kosten voor dagelijks onderhoud voor verharding zijn berekend als 10% van de kosten van het groot onderhoud.
- Naast de vervangingsbehoefte van groen in het algemeen geldt specifiek voor de situatie in Lelystad een vervangingsbehoefte van de 30-40 jaar oude pionierssoorten.
- Gekoppeld aan de overdracht van het water aan de waterschap is er sprake van een inhaalslag voor het baggeren. Deze kosten zijn in de berekening niet meegenomen. Na de overdracht resteert voor het domein water alleen nog het onderhoud van de oeverbeschoeiingen en damwanden. De groot onderhoudskosten hiervan zijn opgenomen. Dit is een gemiddeld cyclisch bedrag. Omdat de kwaliteit van de damwanden niet bekend is kan geen goede inschatting in de tijd worden gemaakt van de kosten. Dit risico geldt in algemene zin voor Bataviahaven, waarvoor geen reservering is gemaakt in de gemeentebegroting.
- Voor de kostenplaatsen 'reiniging' en 'overig' zijn de beschikbare middelen overgenomen. Voor deze taken met o.a. vegen, gladheidsbestrijding, servicetaken, handhaving en monitoring, wordt normaal gesproken gewerkt met een nacalculatie op basis van ervaringen in de eigen praktijk en de bestekken. De genoemde werkzaamheden hebben geen of nauwelijks effect op de technische instandhouding. We hebben de door de gemeente opgegeven bedragen wel getoetst aan landelijk kengetallen en ervaringscijfers. De omvang van de opgenomen bedragen in Lelystad is niet afwijkend voor de areaalomvang van de gemeente.
- In de tabel is overhead concern opgenomen. Dit zijn de daadwerkelijke uren en kosten van de gemeentelijke organisatie gekoppeld aan deze begrotingsproducten. Het gaat hierbij niet om zogenaamde 'VAT'-kosten (Voorbereiding-Administratie-Toezicht). Deze zijn in de berekening van de onderhoudskosten opgenomen, zie ook paragraaf 3.4.

Toelichting financiering vervanging

In de tabel op bladzijde 3 is het begrip 'vervanging' gedefinieerd als 'volledig vernieuwen van het element, waarbij de inrichting gelijk blijft. Dit gebeurt aan het eind van de technische levensduur'. Het lijkt voor de hand te liggen om het hiervoor benodigde bedrag volledig te sparen. In de berekeningen is echter uitgegaan van 20%. De reden hiervoor is dat de voorziening waaruit groot onderhoud en vervanging wordt gefinancierd is niet de enige financieringsbron voor het vernieuwen van de openbare ruimte. De belangrijkste zijn:

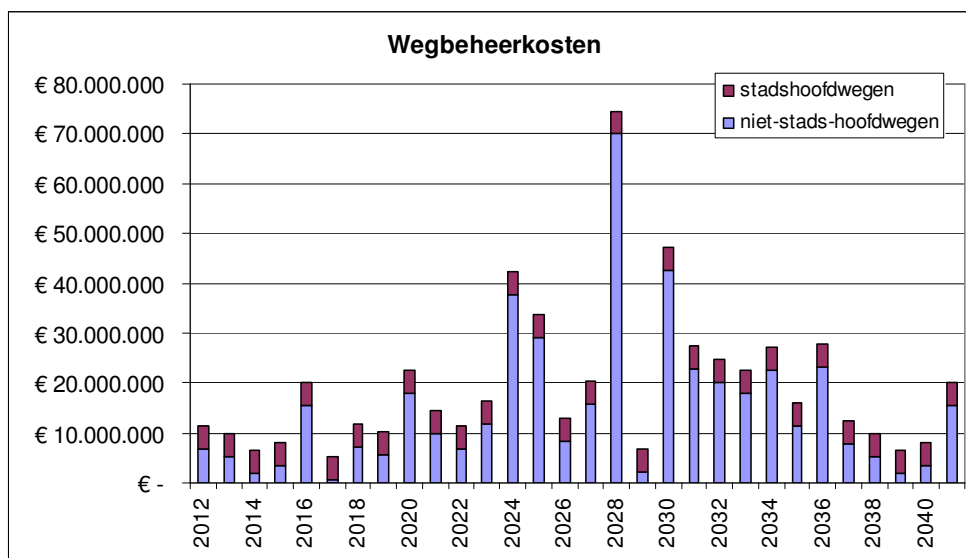
- Samenloop met het rioolfonds. In het GRP is rekening gehouden dat er ook kosten betaald moeten worden aan de bovenliggende verharding. Door een slimme, samenlopende planning hoeft dit bedrag dus niet uit de voorzieningen WSP te worden betaald.
- Externe financiering, subsidies, cofinanciering etc. Denk bijvoorbeeld aan verkeersaanpassingen, zoals rotondes en herstructurering (GSB, ISV). Dit is een slecht voorspelbare factor.
- Grondexploitaties; grootschalig ingrijpen in bestaande ruimte (sloop, nieuwbouw, herstructurering) wordt als nieuwe grondexploitatie opgezet.

20% geeft een reële inschatting van de benodigde kosten voor vervanging, waarvoor geen andere financiering beschikbaar is. Het voorkomt onnodig sparen in de voorziening. Wel geeft dit een risico ten aanzien van de financiering van de overige 80%.

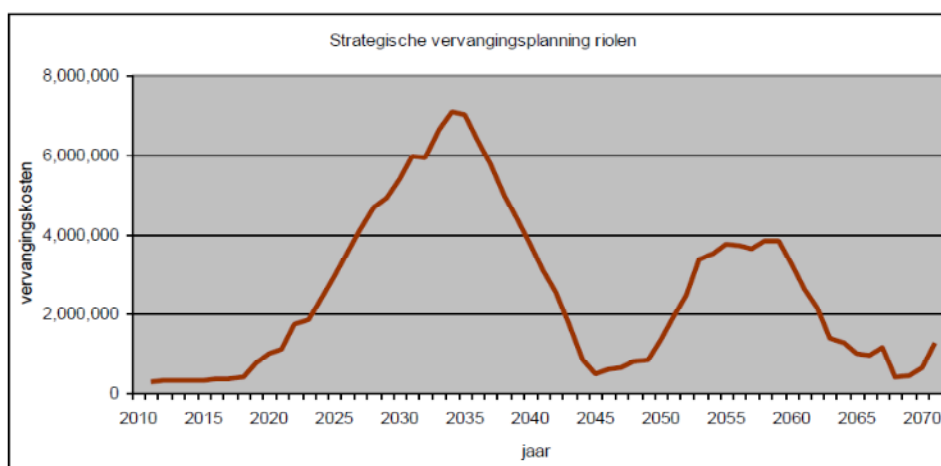
3.2 Verloop onderhoudskosten in de tijd

Wegen en riolering zijn de leidende factoren in de openbare ruimte voor groot onderhoud en eventuele vervangingen. Groen, spelen, verlichting, meubilair sluiten aan op deze ontwikkelingen. Deze laatste kennen een veel minder sterk fluctuerend verloop omdat een groter deel van het onderhoud door dagelijks onderhoud wordt bepaald.

In de onderstaande grafieken staat het theoretische verloop van de onderhoudskosten over de komende jaren weergegeven voor de sterk fluctuerende domeinen, namelijk wegen, riolering en kunstwerken.

Figuur 3.2: Onderhoudskosten wegen per jaar, periode 2012-2042 (incl. volledige vervanging)

Figuur 3.3: Onderhoudskosten riolen per jaar, periode 2012-2072

Door de leeftijdsopbouw van de openbare ruimte in Lelystad laten de grafieken voor wegen en verhardingen een vergelijkbaar beeld zien:

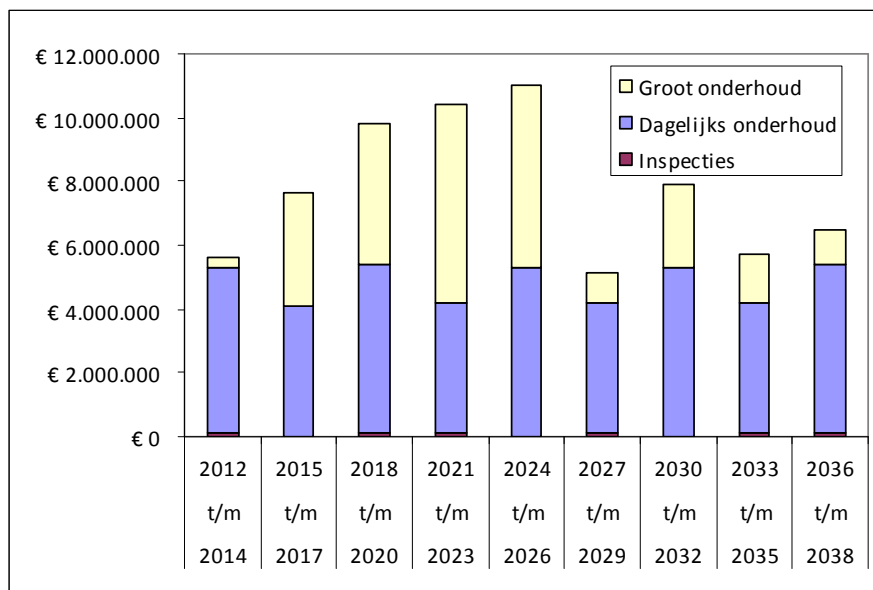
- Tot 2020 liggen de kosten onder het gemiddelde. Zo is er nog geen grote actuele vervangingsbehoefte bij riolering.
- Na 2020 gaan de kosten oplopen en komt er een piek. Voor verhardingen ligt de hoogste piek theoretisch in 2028, voor riolering in 2033. Hier gaat het om het grote areaal dat in de beginjaren van Lelystad is gerealiseerd.

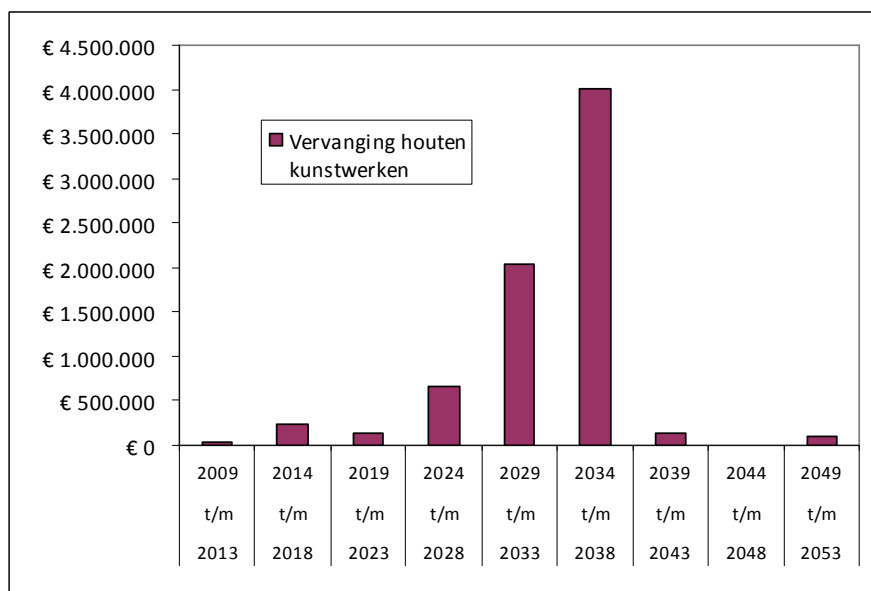
Het is wenselijk om een strategie te ontwikkelen om de pieken in de uitvoering ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. In de praktijk is het namelijk onmogelijk om deze pieken daadwerkelijk zo uit te voeren, zowel organisatorisch als buiten op straat. Dit betekent dat er werkzaamheden strategisch naar voren gehaald moeten worden en naar achteren moeten worden geschoven.

In figuur 3.4 staan de onderhoudskosten voor de kunstwerken per periode van 3 jaar weergegeven. Ook voor kunstwerken geldt dat de kosten voor de eerste jaren onder het gemiddelde berekend zijn. De onderhoudskosten kennen vervolgens een piek in de periode 2021-2026.

In figuur 3.5 staan de vervangingskosten voor de houten bruggen weergegeven. Deze kosten kennen een piek in de periode 2034-2038. In de periode tot en met 2038 is op basis van te verwachten levensduur het vervangen van stalen en betonnen bruggen nog niet aan de orde.

Figuur 3.4: Onderhoudskosten kunstwerken per 3 jaarperiode, periode 2012-2038

Figuur 3.5: Vervangingskosten houten kunstwerken per 4 jaar periode, periode 2012-2038

Kantttekeningen

- Voor kunstwerken zijn de vervangingskosten voor 30 jaar opgenomen. Hierdoor is wel rekening gehouden met vervanging van houten bruggen in deze periode, maar niet met de betonnen kunstwerken. Deze komen vanaf 2058 in de vervangingscyclus. Dit betekent dat in de berekende onderhoudskosten dus ook geen spaarcomponent zit voor deze bruggen. Voor elementen met een erg lange levensduur (100 jaar) is het niet gangbaar om te sparen. Er ontstaan dan namelijk grote voorzieningen, die tientallen jaren blijven staan, terwijl niet zeker is dat de brug of het kunstwerk in 2070 of 2080 nog in deze vorm nodig is.

3.3 Kosten herinrichting

Deze herijking gaat uit van het in stand houden van de openbare ruimte en niet over het verfraaien of verbeteren. Het accent ligt daarom op het berekenen van DO en GO. Toch is rekening gehouden met kosten voor herinrichting. Daaronder zijn de kosten verstaan voor inrichtingsmaatregelen en functionele aanpassingen, die noodzakelijk zijn om de openbare ruimte bruikbaar te houden. In de loop van de tijd verandert ons gebruik van de openbare ruimte immers. Dergelijke wijzigingen worden veroorzaakt door wensen van bewoners (extra parkeerplaatsen, andere speelvoorzieningen), functiewijzigingen door een veranderd gebruik in de tijd (verkeersmaatregelen), wettelijke regelingen en beleidsveranderingen. Deze herinrichtingen in de openbare ruimte zijn niet te berekenen op basis van kostenkengetallen. In de huidige meerjarenprogramma's voor de komende jaren gaat het om een bedrag van tussen de € 423.000 en € 691.000 per jaar. Dit betekent concreet een opslag van 5% op de kosten van GO en vervanging (€ 686.000,- in de overzichten opgenomen). Deze opslag is opgenomen in de berekeningen en kan als normstellend bedrag worden gehanteerd in meerjarenprogramma's.

3.4 Overhead concern en doorbelastingen

Naast de kosten voor het uitvoeren van onderhoud en daar direct aan toe te rekenen VAT (voorbereiding-administratie en toezicht) kosten, maakt de organisatie ook kosten die wel toe te rekenen zijn aan het beheer en onderhoud maar geen onderdeel zijn van de kengetallen op basis waarvan de onderhoudskosten zijn berekend. Bijvoorbeeld kosten voor het opstellen van beleid, beleidsadviesing, monitoring en indirecte kosten.

Voor het DO betreft dit een bedrag van 3,3 miljoen euro. Op de exploitatie staat hier dekking voor eenzelfde bedrag tegenover, zodat het geen invloed heeft op de vergelijking van onderhoudskosten en beschikbare middelen (hoofdstuk 5).

Voor het GO is een overhead concern van in totaal € 915.000 toerekenbaar. Dit bedrag wordt ten laste gebracht van de diverse voorzieningen (zie volgende hoofdstukken). Dit bedrag vermindert het bedrag in de voorzieningen dat beschikbaar is voor de daadwerkelijke uitvoering van projecten.

3.5 Bijsturing onderhoudskosten

Naar aanleiding van de niet vastgestelde meerjarenraming KSP 2008 is een ontwikkeling in gang gezet om de onderhoudskosten terug te dringen. Dit is een taakstelling met als bedoeling om het tekort op onderhoud te verkleinen.

Het gaat om de volgende maatregelen:

- Verharding (€ 500.000) doorbeheren
- Verharding (€ 700.000) vermindering hoeveelheid geluidsreducerend asfalt (GRA)
- Riolering (€ 8.000) DO pompputten en gemalen
- Groen (€ 100.000) omvormingen groen
- Groen (€ 200.000) structuurveranderingen van grijs naar groen
- Reiniging (€ 30.000) 1 regiem
- Reiniging (€ 70.000) Machinaal reinigen
- Algemeen (€ 300.000) Grootschaliger aanbesteden.

Het gaat om een totaal van 1.908.000 euro. Indien de komende jaren de kosten daadwerkelijk met deze bedragen terug kunnen worden gedrongen dan resteert een kleiner tekort op het dagelijks en groot onderhoud. Concreet betekent het dat de berekende onderhoudskosten van € 25,9 miljoen met € 1,9 miljoen dalen naar € 24,0 miljoen.

De daling van de onderhoudskosten wordt op drie manieren bereikt:

- Daling van de onderhoudskwaliteit; doorbeheren.
- Aanpassingen van het areaal. Duurdere m² worden vervangen door goedkopere m². Denk aan heesters vervangen door gras (omvorming groen), of het aanpassen van GRA.
- Efficiënter werken, zoals 1 regiem in reiniging en grootschalig aanbesteden.

In de praktijk moet blijken of deze kostenbesparingen ook daadwerkelijk geheel bereikt kunnen worden, zo zijn te behalen voordelen in aanbesteden natuurlijk ook afhankelijk van de situatie in de markt. Met name de voordelen voor de aanpassing in het GRA lijkt erg hoog ingeschat.

Samenvatting effect bezuiniging:

- 1,7 miljoen euro op WSP (GO)
- 0,1 miljoen euro op groen (DO)
- 0,1 miljoen euro op reiniging (DO)

4 Financiën

4.1 Beschikbare middelen onderhoud

Figuur 4.1 geeft een overzicht van de middelen die de gemeente Lelystad beschikbaar heeft om de openbare ruimte in stand te houden. Dit is gebaseerd op de begroting 2012 en bevat de middelen in de exploitatie (DO) en in de voorzieningen (GO en herinrichting). Ter informatie zijn ook de beschikbare middelen voor riolering vermeld.

Beschikbare middelen (begroting 2012)						
	DO (2012)	GO (2012)	Subtotaal DO en GO	Herinrichting (2012)	Vervanging (2012)	Totaal
WSP	€ 2.401.337	€ 6.372.106	€ 8.773.443	€ 500.000	€ 0	€ 9.273.443
OV	€ 1.273.750	€ 126.354	€ 1.400.104	€ 0	€ 0	€ 1.400.104
Kunstwerken	€ 305.991	€ 1.227.584	€ 1.533.575	€ 0	€ 0	€ 1.533.575
Verkeersmeubilair	€ 303.146	€ 0	€ 303.146	€ 0	€ 0	€ 303.146
Watergangen	€ 689.056	€ 727.379	€ 1.416.435	€ 0	€ 0	€ 1.416.435
Openbaar groen	€ 4.156.456	€ 1.094.943	€ 5.251.399	€ 0	€ 0	€ 5.251.399
Recreatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Spelen	€ 389.085	€ 140.594	€ 529.679	€ 0	€ 0	€ 529.679
Reiniging	€ 2.600.723	€ 0	€ 2.600.723	€ 0	€ 0	€ 2.600.723
Overig	€ 589.788	€ 0	€ 589.788	€ 0	€ 0	€ 589.788
Herinrichting OR	€ 0	€ 0	€ 0	€ 673.192	€ 0	€ 673.192
Overhead concern		-€ 915.000				
Totaal	€ 12.709.332	€ 9.688.960	€ 22.398.292	€ 1.173.192	€ 0	€ 23.571.484
	<i>incl overhead</i>	€ 8.773.960	€ 21.483.292			€ 22.656.484
Riolering	€ 738.150	€ 2.451.949	€ 3.190.099			€ 3.190.099

Figuur 4.1 Overzicht beschikbare middelen voor onderhoud (begroting 2012)

Er is een driedeling te maken in de beschikbare middelen:

- DO; jaarlijks beschikbaar in de exploitatie ten behoeve van dagelijks onderhoud. Hiervoor is in 2012 jaarlijks 12,7 miljoen euro beschikbaar.
- GO; dotaties in de diverse voorzieningen en uit deze voorziening beschikbaar voor groot onderhoud en vervanging. Planning gebeurt op basis van meerjarenprogramma's. In 2012 wordt 9,7 miljoen gedoteerd in de voorziening, waarvan iets meer dan 0,9 miljoen voor overhead wordt gebruikt. Voor het uitvoeren van onderhoud is dus in praktijk bijna 8,8 miljoen euro beschikbaar.
- Herinrichting; Eén voorziening (herinrichting openbaar gebied) en een deel van de voorziening WSP zijn geoormerkt voor herinrichting c.q. functionele aanpassingen in de openbare ruimte. Hiervoor is bijna 1,2 miljoen euro beschikbaar.

4.2 Bijsturing beschikbare middelen

In de afgelopen jaren en recent in de programmabegroting 2011-2014 en de kadernota 2012 zijn diverse bezuinigingen en ombuigingen aangekondigd. In de gebruikte begrotingscijfers van 2012 zijn deze veranderingen doorgevoerd. Enkele hebben echter nog effect in de komende jaren.

Daarbij is het van belang voor het begrip van de conclusies om een overzicht te hebben van de doorgevoerde bezuinigingen en ombuigingen.

Er is een aantal bezuinigingen doorgevoerd waarbij ook de kosten voor beheer en onderhoud wegvallen. Deze bedragen zijn al niet meer opgenomen in onze berekeningen:

- Water (€ 655.000) i.v.m. overdracht water aan het waterschap
- Kunstwerken/RWA (€ 44.000,-) i.v.m. overdracht water aan waterschap
- Dierenweides (€ 80.000)

Daarnaast zijn bezuinigingen doorgevoerd die zich verdelen over de verschillende producten. Deze bezuinigingen zijn o.a. onderdeel van de bezuiniging van 1 miljoen euro voor de fysieke ruimte. Het gaat dan o.a. om de volgende bedragen:

- Verhardingen (€ 280.000) doorbeheren
- Groen (€ 171.000)
- Openbare verlichting (€ 100.000, € 8.000. € 4000)
- Overig (€ 14.000, € 52.000, € 9.000) servicetaken, handhaving
- Spelen (€ 80.000)
- Reiniging (€ 356.000, € 10.000) schoonmaakacties, bladactie, strooizout

Deze bedragen zijn al verwerkt in de berekeningen gebaseerd op 2012.

In 2013 en 2014 volgen nog de volgende bezuinigingen:

- Spelen (€ 32.000)
- Overig (€ 140.000, € 65.000) servicetaken, monitoring
- DO algemeen (€64.000)

Tenslotte zijn er zowel in de programmabegroting als de kadernota 2012 nog veranderingen in de middelen aangekondigd:

- PLUS: een incidentele bezuiniging op DO in 2012. € 200.000 structureel
- PLUS: verhoging middelen onderhoud openbare ruimte € 50.000 structureel
- MIN: verlaging middelen onderhoud openbare ruimte diverse posten €305.000 (zie boven).

Dit betekent dat de beschikbare middelen voor DO na 2012 structureel nog met ongeveer € 50.000 wordt verlaagd. De beschikbare middelen worden daarmee € 12.659.332 (in plaats van € 12.709.322 zie tabel 4.1).

5 Vergelijking onderhoudskosten – middelen

5.1 Vergelijking kosten en middelen

In de voorafgaande hoofdstukken is een berekening gegeven de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte in Lelystad en de in 2012 beschikbare middelen. Figuren 5.1 en 5.2 vatten op hoofdlijnen de cijfers samen.

Benodigd budget B-kwaliteit	DO		GO		Totaal DO en GO	Bijsturing	Totaal DO en GO na bijsturing
Berekende kosten	€ 12.359.625	€ 13.578.390	€ 25.938.015	€ 1.900.000-	€ 24.038.015	€ 1.900.000-	€ 24.038.015
Beschikbare middelen	€ 12.709.332	€ 8.773.960	€ 21.483.292	€ 50.000-	€ 21.433.292	€ 50.000-	€ 21.433.292
Verschil	€ 349.707	€ 4.804.430-	€ 4.454.723-	€ 1.850.000	€ 2.604.723-	€ 1.850.000	€ 2.604.723-

Figuur 5.1 overzicht DO en GO tav berekende cyclische onderhoudskosten, beschikbare middelen en verschillen (2012)

Benodigd budget B-kwaliteit	Totaal DO en GO na bijsturing	Herinrichting	Vervanging	Totaal
Berekende kosten	€ 24.038.015	€ 686.000	€ 3.016.457	€ 27.740.472
Beschikbare middelen	€ 21.433.292	€ 1.173.192	€ -	€ 22.606.484
Verschil	€ 2.604.723-	€ 487.192	€ 3.016.457-	€ 5.133.988-

Figuur 5.2 overzicht vervanging en herinrichting berekende kosten, beschikbare middelen en verschillen (2012)

Voor DO zijn er in vergelijking met de berekeningen te veel middelen beschikbaar (€ 349.707) en voor GO te weinig. Als regulier onderhoud wordt het DO en GO gezamenlijk aangeduid. Deze zijn in tabel 5.1 weergegeven. In totaliteit zijn de beschikbare middelen onvoldoende om de openbare ruimte op het huidige ambitieniveau te onderhouden. Voor DO en GO samen is 25,9 miljoen benodigd en € 21,5 miljoen beschikbaar. Voor dit reguliere onderhoud is dus bijna 4,5 miljoen euro per jaar tekort. In de vergelijkingen is een aantal in gang gezette veranderingen nog niet meegerekend. Deze zijn zowel van invloed op de kostenkant (zie paragraaf 3.4) als aan de middelenkant (zie paragraaf 4.3). De doelstelling is dat de onderhoudskosten door een variëteit aan maatregelen ongeveer € 1,9 miljoen dalen. Daarnaast dalen ook de middelen voor DO per saldo de komende jaren ongeveer € 50.000,- (programmabegroting 2011-2014/kadernota 2012). Worden deze bijsturingsmaatregelen doorgevoerd zijn de onderhoudskosten voor DO en GO € 24 miljoen euro en de beschikbare middelen € 21,4 miljoen. Er resteert dan dus nog een tekort van 2,6 miljoen euro.

Ook vervangingen en herinrichtingen moeten uit de beschikbare middelen voor GO worden betaald. Voor herinrichting is bijna 1,2 miljoen euro beschikbaar, terwijl geen middelen beschikbaar zijn voor vervanging. In totaal is voor deze onderdelen zo'n 2,5 miljoen euro tekort. In het totaal (inclusief vervanging en herinrichting) resulteert een dus gemiddeld jaarlijks tekort van 5,1 miljoen euro.

In figuur 5.3 staan verfijningen van bovenstaande cijfers over de verschillende beheerdomeinen, waarbij onderscheid is gemaakt naar DO (exploitatie) en GO-vervanging-herinrichting (voorzieningen).

	Verschil beschikbaar - benodigd				
	Tekort DO	Tekort GO	Subtotaal tekort DO en GO	Subtotaal tekort vervanging en herinrichting	Tekort totaal
WSP	€ 1.357.886	-€ 4.712.408	-€ 3.354.522	-€ 1.836.865	-€ 5.191.387
OV	€ 18.528	-€ 393.585	-€ 375.057	-€ 171.164	-€ 546.221
Kunstwerken	-€ 1.302.871	€ 199.283	-€ 1.103.588	-€ 227.144	-€ 1.330.732
Verkeersmeubilair	€ 113.146	€ 0	€ 113.146	€ 0	€ 113.146
Watergangen	€ 689.056	€ 297.379	€ 986.435	€ 0	€ 986.435
Openbaar groen	-€ 547.619	€ 153.347	-€ 394.272	-€ 281.284	-€ 675.556
Spelen	€ 21.581	-€ 258.446	-€ 236.865	€ 0	-€ 236.865
Reiniging	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overig	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Herinrichting OR	€ 0	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 12.808	-€ 102.808
Overhead concern					
Totaal	€ 349.707	-€ 4.804.430	-€ 4.454.723	-€ 2.529.265	-€ 6.983.988
Na bijsturing	€ 499.707	-€ 3.104.430	-€ 2.604.723	-€ 2.529.265	-€ 5.133.988
verschuiving herinrichting	€ 499.707	-€ 2.617.238	-€ 2.117.531	-€ 3.016.457	-€ 5.133.988

Figuur 5.3 Vergelijking kosten en middelen DO.

De verschillen per product in tekorten of overschotten zijn opvallend. Omdat er grote verschillen zitten in de beschikbare budgetten en de berekende kosten per product, is het, om de kwaliteit in het gehele areaal te handhaven, noodzakelijk om tot een herverdeling van middelen over de producten te komen. In het bijzonder geldt dit voor WSP, waar ruim voldoende middelen zijn voor het DO, terwijl op het GO en vervanging, grote tekorten optreden. Hier moet goed naar de verdeling c.q. definitie van GO en DO worden gekeken.

In figuur 5.3 is de verdeling naar product te zien. In de onderste twee rijen is het effect van de bijsturing (veranderingen in onderhoudskosten en beschikbare middelen) en verschuiving van middelen van herinrichting naar groot onderhoud. Dit betreft ongeveer € 500.000, die momenteel uit de voorziening WSP worden ingezet voor herinrichting. In de gedane verschuiving worden deze middelen weer aangewend voor GO. Het tekort op DO en GO is daarmee uiteindelijk zo'n € 2,1 miljoen.

5.2 Verloop voorzieningen

De gemeente Lelystad kent in totaal zes voorzieningen voor het in stand houden van de openbare ruimte. In de onderstaande tabel (figuur 5.4) staat het verwachte verloop van de voorzieningen weergegeven op basis van de in het meerjarenprogramma 2011-2015 geraamde uitgaven (exclusief de voorziening riolering).

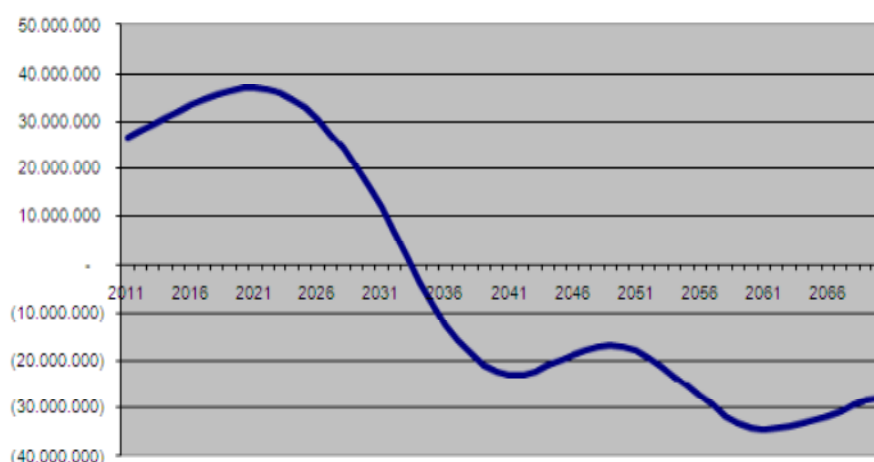
Verloop voorzieningen (inclusief MJP-GO 2011-2015)	Eindstand 2010	2011	2012	2013	2014	2015
2005 Herinrichting openbaar gebied	€ 3.496.231	€ 3.495.284	€ 3.956.976	€ 4.284.668	€ 4.625.860	€ 5.007.052
2010 Kunstwerken/hoge routes	€ 10.739.705	€ 11.937.397	€ 13.136.087	€ 14.334.777	€ 15.533.467	€ 16.732.157
3002 Groot onderhoud W.S.P.	€ 17.341.282	€ 8.629.747	€ 10.643.145	€ 12.966.419	€ 15.251.193	€ 18.349.967
3003 Groot onderhoud watergangen etc.	€ 2.811.343	€ 1.372.106	€ 1.374.334	€ 1.376.562	€ 1.378.790	€ 1.381.018
3004 Groot onderhoud openbaar groen	€ 2.833.299	€ 552.345	€ 996.379	€ 1.383.413	€ 1.769.447	€ 2.177.481
TOTAAL	€ 37.221.860	€ 25.986.879	€ 30.106.921	€ 34.345.839	€ 38.558.757	€ 43.647.675
2011 Riolering		€ 26.167.648	€ 28.080.045	€ 29.982.442	€ 31.849.839	€ 33.717.236

Figuur 5.4 verloop voorzieningen 2011-2015

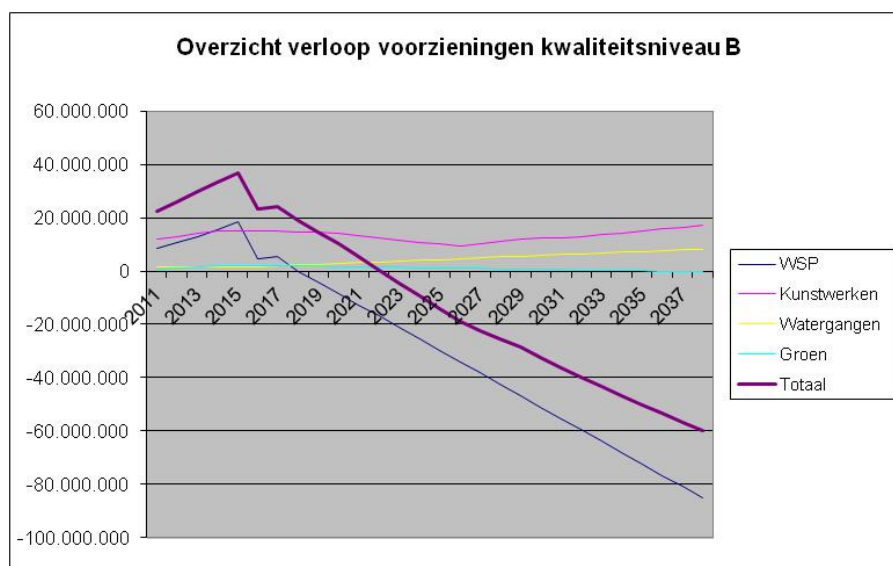
In de komende vier jaar wordt gespaard in de voorzieningen. De vijf OR voorzieningen nemen met ruim 6 miljoen euro toe tussen 2011 en 2015. Hoewel in de komende jaren ook de berekende kosten lager zijn dan gemiddeld (zie paragraaf 3.3) is dit niet de voornaamste oorzaak. Dit is namelijk het ontbreken van onttrekkingen in de voorziening kunstwerken. Voor kunstwerken is geen meerjarenprogramma beschikbaar op basis waarvan de onttrekkingen kunnen worden begroot. Daarnaast wordt de voorziening herinrichting niet volledig benut, waardoor de stand hierin ook toeneemt.

Om het verloop van de voorzieningen te berekenen worden geplande projecten verdeeld en toegerekend over de voorzieningen. Zo wordt groen verdeeld over WSP en groen en inrichtingsmaatregelen over WSP en herinrichting openbaar gebied. Daarmee ontstaat een situatie die niet goed inzichtelijk is. Bedragen worden immers procentueel verdeeld waardoor de herkenbaarheid afneemt.

Op basis van het verloop van de onderhoudskosten zoals gepresenteerd in het paragraaf 3.2 zijn ook overzichten gemaakt over het verloop van de voorzieningen. Voor riolering is dit verloop overgenomen uit het verbrede GRP. De voorziening wordt rond 2034 negatief. Dit betekent dat de rioolheffing niet kostendekkend is.

Figuur 5.5 Verloop voorziening riolering

Figuur 5.6 Verloop voorzieningen WSP, kunstwerken, watergangen en groen (GO+overhead, exclusief vervanging, exclusief bijsturing)

In figuur 5.6 is het verloop van vier voorzieningen aangegeven (niet herinrichting). Daarbij is uitgegaan van de huidige verdeling van middelen, waardoor aanzienlijke verschillen optreden, zoals opgenomen in de figuren 3.1, 4.1 en 5.3. Voor het verloop is gerekend met GO, dus exclusief vervanging. Nog geen rekening is gehouden met de bijsturing. Dit is wel gedaan in figuur 5.7.

De voorziening watergangen groeit omdat hier na 2014 veel kosten wegvallen door het overdragen van het areaal aan het waterschap. De voorziening kunstwerken blijft ongeveer op hetzelfde niveau. Groen en spelen beweegt zich rond de nullijn.

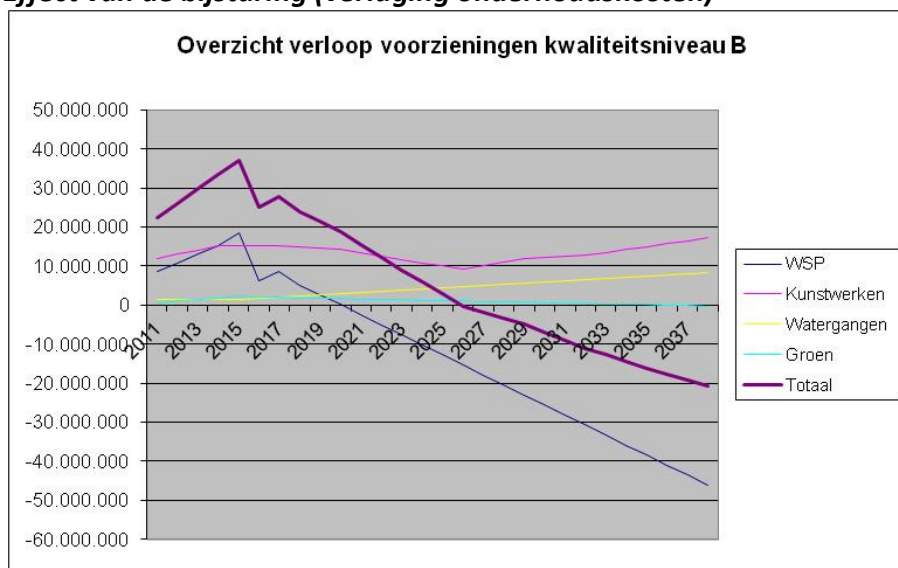
Voor WSP geldt dat al relatief snel een tekort optreedt (2019, exclusief bijsturing, 2021 inclusief bijsturing). In zijn totaliteit raken de voorzieningen vanaf 2023 en respectievelijk 2027 negatief. De daling zet zich bovendien structureel voort. Er wordt dus onvoldoende gespaard om de toekomstige onderhoudsuitgaven en vervangingen te financieren.

De grafieken laten zien dat samenvoegen van de voorzieningen ook de herverdeling van middelen oplost. Met name WSP kan er van profiteren als middelen met groen en een deel van water worden gebundeld. Een bundeling heft dus de eerder geconstateerde onevenwichtigheid in middelen en berekende kosten op. Ook maakt een eenvoudige voorzieningenstructuur het gemakkelijker om de planning en controlcyclus te beheersen. In hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan.

Voorstel is om drie voorzieningen over te houden, te weten:

- De voorziening riolering;
- De voorziening bovengronds; WSP, groen, een gedeelte van water en de voorziening herinrichting openbaar gebied.
- De voorziening kunstwerken; kunstwerken en een gedeelte van water.

Effect van de bijsturing (verlaging onderhoudskosten)

Figuur 5.7 Verloop voorzieningen WSP, kunstwerken, watergangen en groen (GO+overhead, exclusief vervanging, inclusief bijsturing door verlaging onderhoudskosten WSP)

Na bijsturing (verlaging onderhoudskosten GO) wordt het verloop van de voorzieningen als in figuur 5.7. De verlaging van de onderhoudskosten GO op WSP zijn hierin duidelijk zichtbaar. De voorziening WSP wordt later negatief en daarmee ook de totale stand van de voorzieningen.

Kanttekeningen

- De € 500.000 ter dekking van herinrichting uit de voorziening bij WSP is opgenomen ter dekking van de GO-onderhoudskosten WSP.
- De storting in de voorziening herinrichting openbare ruimte (€ 673.192) is helemaal buiten beschouwing gelaten. Deze is beschouwd als taakstellend budget voor herinrichting.
- Omdat de voorziening kunstwerken tot 2038 is doorgerekend, is ook het totaal niet tot 2041 doorgerekend. Er is daarmee geen rekening gehouden met vervangingen die na deze periode plaatsvinden.
- De voorziening WSP wordt minder negatief als er rekening wordt gehouden met het afbouwen van het areaal GRA (figuur 5.7 t.o.v. 5.6). Daarnaast zou ook overwogen moeten worden om van de huidige (te hoge) middelen ten behoeve van DO een deel in de voorziening te doteren.

6 Proces

6.1 Primair beheerproces

Voor het professioneel invullen van beheer en onderhoud moeten cyclische een aantal werkzaamheden worden verricht. In het onderstaande model staat dit werkproces weergegeven.

Beoordeling werkproces

De organisatie van de gemeente Lelystad heeft de kenmerken van een ontwikkelgemeente, waarbij een sterke nadruk ligt op het uitvoeren van projecten. Dit heeft tot gevolg dat het primair beheerproces niet op alle stappen volledig op orde is. Belangrijke lacunes in het primaire werkproces zijn:

- Er is geen sprake van een integrale basisregistratie en koppeling met kaarten. De basisinformatie voor beheer en onderhoud is daardoor onvoldoende toegankelijk en inzichtelijk.
- De abstracte kwaliteitsambities zoals vastgelegd in het KSP zijn onvoldoende geoperationaliseerd op een meer praktisch uitvoeringsniveau (bijv. naar gebied en/of discipline).
- Er is geen strategische integrale meerjarenplanning waarin bewuste keuzes worden gemaakt over besteding van middelen. Alleen op het tactische/operationele niveau vindt afstemming plaats. Het meerjarenprogramma kent geen voortschrijdend karakter. Verantwoording van de verrichte werkzaamheden en de bestede middelen naar de jaarschijven is daardoor vrijwel niet mogelijk.

- Werkzaamheden voor het uitvoeren van GO en vervangingen worden voor een groot deel op de markt gezet via traditionele vormen van aanbesteding/bestekken. Moderne contractvormen kunnen leiden tot besparingen.
- BOR is zowel verantwoordelijk voor de middelen als de kwaliteit. De voorbereiding, uitvoering en het toezicht wordt verzorgd door IB en BOR. BOR zou hierbij als opdrachtgever voor IB moeten fungeren. Door een niet heldere rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen BOR en IB kan de opdrachtgevers - opdrachtnemersrelatie in de praktijk niet worden ingevuld. Hierdoor is de projectbeheersing onvoldoende en ontbreekt sturing op kwaliteit en middelen.
- Er zijn indicaties dat het kwaliteitsniveau van het toezicht laag is. Goed toezicht is belangrijk om te borgen dat wat in de contracten is gespecificeerd ook daadwerkelijk geleverd wordt.
- Er is geen terugkoppeling in het beheerproces over de resultaten van de technische schouw. Dit gebeurt wel voor de bewonersschouw.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Kwaliteit

De huidige technische onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte is basis, oftewel CROW-kwaliteit B. Op dit moment wordt dus de ambitie, het KSP-basisscenario, behaald, met uitzondering van het centrum/stadshart. Ook hier is de kwaliteit basis, terwijl dit zeer hoog zou moeten zijn.

Het meubilair heeft gemiddelde de hoogste kwaliteit en neigt naar hoog/A. Wegen kent een ruime basiskwaliteit, waarbij met name de elementenverhardingen positief opvallen. Het groen is basis, maar laat ook lage kwaliteiten zien. Dit geldt met name voor bosplantsoen.

Vanuit een meer kwalitatieve benadering (schouw, burgermonitor, meldingen) zijn er geen specifieke gebieden aan te wijzen, die vanuit beleving en gebruik ernstig tekort gaan schieten terwijl de technische staat daar geen aanleiding geeft.

Onderhoudskosten

Figuur 7.1 geeft een samenvatting van de analyses uit de vorige hoofdstukken. De uiteindelijke conclusie is dat, na het treffen van vastgestelde maatregelen en verschuiving van middelen, er een gemiddeld jaarlijks tekort resteert van 2,1 miljoen euro op het DO en GO.

De berekende gemiddelde onderhoudskosten voor DO en GO voor het volledige areaal van Lelystad op de afgesproken kwaliteit (basis) zijn 25,9 miljoen euro. Exclusief riolering, heeft Lelystad in 2012 21,5 miljoen euro beschikbaar voor DO en GO. Hiervan is bijna 12,7 miljoen voor DO beschikbaar en wordt de rest in de voorzieningen gestort. Voor het DO en GO geeft dit als eerste resultaat dat er jaarlijks ongeveer 4,5 miljoen euro tekort is. Door het terugdringen van de onderhoudskosten met 1,9 miljoen én het verschuiven van middelen van herinrichting naar GO wordt dit beeld positiever. De berekende kosten zijn dan 24 miljoen, de beschikbare middelen naar 21,9 miljoen, met het genoemde tekort van 2,1 miljoen als resultaat. Met de huidige verdeling van middelen ligt het tekort vooral bij WSP, en de voorziening WSP wordt ook relatief snel negatief. Hier zal naar een herverdeling van middelen moeten worden gekeken (bijvoorbeeld het verhogen van de dotatie in de voorziening WSP vanuit de middelen voor DO).

Daarnaast is er een tekort van 3,0 miljoen op vervanging, dat op langere termijn invloed gaat hebben op de te behalen kwaliteit.

Benodigd budget B-kwaliteit	DO	GO	Totaal DO en GO	Bijsturing	Totaal DO en GO na bijsturing	Herinrichting	Vervanging	Totaal
Berekende kosten	€ 12.359.625	€ 13.578.390	€ 25.938.015	€ 1.900.000-	€ 24.038.015	€ 686.000	€ 3.016.457	€ 27.740.472
Beschikbare middelen	€ 12.709.332	€ 8.773.960	€ 21.483.292	€ 50.000-	€ 21.433.292	€ 1.173.192	€ -	€ 22.606.484
Verschil	€ 349.707	€ 4.804.430-	€ 4.454.723-	€ 1.850.000	€ 2.604.723-	€ 487.192	€ 3.016.457-	€ 5.133.988-
verschuiving budget		€ 487.192			€ 21.920.484	€ 487.192-		
Verschil	€ 349.707	€ 4.317.238-	€ 3.967.531-	€ 1.850.000	€ 2.117.531-	€ -	€ 3.016.457-	€ 5.133.988-

Figuur 7.1 overzicht berekende onderhoudskosten

Naast het gemiddelde beeld is ook gekeken naar het verloop van de kosten over een periode van 30 jaar. Hierbij is een inschatting gemaakt wanneer onderhoud nodig is op basis van leeftijd en kwaliteit. Onderzocht zijn de sterkst fluctuerende beheerdomeinen, namelijk riolering, wegen en kunstwerken. Zij laten een vergelijkbaar beeld zien, hoewel de piekperiode enigszins verschilt. De eerstkomende jaren liggen de verwachte uitgaven onder het gemiddelde. Vanaf 2020 gaan de verwachte kosten dan stijgen, waarbij ze pieken rond 2028 (verharding) en 2033 (riolering). Voor kunstwerken komen de kosten vanaf 2018 tot 2026 boven het verwachte gemiddelde. Van 2030 tot 2038 is er dan een piek door het vervangen van houten bruggen. De komende periode moet dus worden ingezet om een integrale strategie te ontwikkelen voor de aanpak van deze piek. Door werk-met-werk te maken worden beschikbare middelen optimaal ingezet (zie verder aanbevelingen paragraaf 7.2).

Werkproces

Vanuit de analyse van het werkproces is geconcludeerd dat onderdelen van het primaire beheerproces nog niet optimaal ingevuld zijn. Dit leidt tot de volgende conclusies:

- De rol en verantwoordelijkheid van BOR moet helderder in de organisatie worden gepositioneerd. Met name de invulling van de opdrachtgevers-opdrachtnemersrelatie met het IB is momenteel niet functioneel.
- Het ontbreekt aan volledige en toegankelijke basisinformatie en een goed uitvoeringsprogramma. Dergelijke instrumenten vormen de basis voor de sturing van het onderhoud en een goed onderbouwde budgettaire verantwoording.
- De financiële sturing en verantwoording zijn door het ontbreken van de juiste instrumenten en door het ontbreken van de juiste documenten (actueel voorschrijdend uitvoeringsprogramma) onvoldoende. Ook is de financiële structuur met 6 voorzieningen onnodig ingewikkeld.

7.2 Aanbevelingen onderhoudskwaliteit openbare ruimte en middelen

De gemeente Lelystad heeft en reserveert onvoldoende middelen op de openbare ruimte op lange termijn om een B-kwaliteit in stand te houden. Als rekening wordt gehouden met nog door te voeren maatregelen om de kosten terug te dringen wordt het tekort kleiner, maar er blijven onvoldoende middelen voor de vervanging. Wel is rekening gehouden met (beperkte) middelen om functionele aanpassingen te financieren.

De komende jaren zijn ook bij de keuze van B-kwaliteit de voorzieningen nog positief. In het begin van de jaren '20 begint een piek in het groot onderhoud van riolering, verhardingen en kunstwerken, waardoor de voorzieningen negatief worden. Het is daarom zinvol om hiervoor een lange termijnstrategie te ontwikkelen waarbij werk-met-werk kan worden gemaakt. Dit betekent een planning waarbij op basis van rioolvervangingen ook naar aanpak van de bovenliggende openbare ruimte in met name de wijken wordt gekeken. Het kostendekkend maken van de voorziening riolering kan daarbij een ondersteuning zijn voor ook de aanpak van de overige openbare ruimte.

Ten tweede is deze planning ook nodig omdat de theoretische pieken niet uitvoerbaar zijn in de praktijk. De werkomvang zal ongeveer gelijk moeten zijn per jaar, zowel met het oog op de organisatie als voor de bereikbaarheid en hinder in de stad. Dit betekent dat zorgvuldig moet worden gekeken of de piek kan worden afgevlakt door onderhoud naar voren te halen en naar achteren te schuiven.

Het is van belang te blijven beseffen dat de hoge onderhoudskosten voortkomen uit één van de kernkwaliteiten van Lelystad. De omvang en inrichting van de openbare ruimte vormt het ruimtelijk karakter en de kracht van Lelystad. Een niet passend onderhoudsniveau kan deze belangrijke kwaliteit gemakkelijk verminderen.

Voorzieningen

Aanbevolen wordt de opbouw van de voorzieningen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte inzichtelijker te maken. Hierdoor wordt het afleggen van verantwoording over de bestede middelen inzichtelijker en gemakkelijker. Na samenvoegen blijven er drie voorzieningen over:

- De voorziening riolering; in verband met de verantwoording van de besteding van het rioolrecht is het verstandig om deze voorziening in stand te houden. Deze voorziening is momenteel niet kostendekkend.
- De voorziening openbare ruimte bovengronds; hierin gaan de voorzieningen groot onderhoud WSP (incl. openbare verlichting), groot onderhoud openbaar groen (incl. spelen) en een gedeelte van de voorziening watergangen. Hiermee ontstaat een integrale voorziening voor beheer en onderhoud/instandhouding van de openbare ruimte. Ook de huidige voorziening herinrichting openbaar gebied ten behoeve van functionele aanpassingen kan hier aan worden toegevoegd. Dit betekent dat de integraal opgezette projecten niet meer hoeven te worden verdeeld over de voorzieningen.

- De voorziening kunstwerken; hierin gaan de voorziening kunstwerken en hoge routes en een deel van het groot onderhoud watergangen op. Voor deze laatste voorziening resteren, na afronding van het baggerprogramma in 2014, voor de gemeente alleen de oeverbeschoeiingen en damwanden. Qua onderhoudsplanning past dit goed bij kunstwerken. Deze voorziening is niet logisch te combineren met openbare ruimte bovengronds. Beide kennen een eigen dynamiek in planning. De kunstwerken kunnen daarbij veelal worden aangepakt zonder dat de omliggende ruimte integraal hoeft worden aangepakt¹.

7.3 Aanbevelingen werkproces

Opdrachtgever-opdrachtnemerschap

Formeel is het DT opdrachtgever aan IB voor het voorbereiden en uitvoeren van beheer en onderhoud in de openbare ruimte en heeft BOR alleen een adviserende rol. BOR beschikt over de budgetten hiervoor en moet ook de verantwoording afleggen of de ambitiekwaliteit is behaald. De gekozen verantwoordingssystematiek maakt een goede invulling door BOR van deze rol in de praktijk onmogelijk. Daardoor vindt nauwelijks sturing op geld en kwaliteit plaats. Gekozen moet worden voor een sturingsmodel waarbij budgetverantwoordelijkheid en inhoudelijke verantwoordelijkheid parallel lopen.

Voortschrijdend meerjarenprogramma

Voor een goede verantwoording van de uitgaven moet de meerjarenplanning vertaald worden in een meerjarenprogramma voor de komende 4-5 jaar. Dit meerjarenprogramma dient een heldere omschrijving van de uit te voeren projecten te hebben en moet een voortschrijdend karakter hebben, waarbij het programma jaarlijks wordt geactualiseerd. Een verantwoording waarom gekozen is voor de projecten en een beschrijving van hoe deze projecten bijdragen aan de gekozen doelstellingen en ambities van het bestuur, maken er deel van uit..

Door bij het opstellen van het meerjarenprogramma een verfijndere budgetteringsmethodiek te hanteren kunnen budgettaire stuwmeren worden tegengegaan. Nu wordt het gehele budget in zijn geheel in de begroting opgenomen op het moment dat de aanbesteding plaatsvindt. Omdat grote projecten vrijwel nooit in hetzelfde jaar worden afgerond ontstaat een onderschrijding van de budgetten die weer verantwoord en overgeheveld moet worden. Voorgesteld wordt om bij de budgettering onderscheid te maken in de verschillende planfasen waarin een project kan worden opgedeeld. Bij grotere projecten kan ook van een meerjaarlijkse uitvoering worden uitgegaan. Dit betekent dat een project realistisch gepland wordt naar kosten in de verschillende jaren. Voor de komende jaren moet bovendien een methode gevonden worden om het opgebouwde stuwmeer van projecten weg te werken.

P&C instrumenten

Voor het beheersen van (grote) projecten is betrouwbare en actuele stuurinformatie noodzakelijk. Met de huidige instrumenten is deze niet te genereren. Binnen de gemeente moeten instrumenten aanwezig zijn die een goede projectadministratie mogelijk maken.

---

¹ GO Bataviahaven is nergens geborgd (m.u.v. de primaire waterkering die onder de verantwoordelijkheid van RWS valt). Wellicht kunnen hier middelen voor worden gebruikt die anders voor baggeren nodig zouden zijn.

Optimaliseren beheerproces

Het primaire beheerproces is nog onvolledig ingevuld. Door de lacunes die nu nog in het proces zitten in te vullen wordt kan efficiënter worden gewerkt. De belangrijkste verbeterlagen zijn:

- Zorgen voor een betrouwbare en actuele geïntegreerde basisregistratie, gekoppeld aan een kaart, voor de belangrijkste beheerdisciplines. Het gaat hierbij om basisgegevens betreffende areaal (wat, waar, hoeveel) en de kwaliteit. Het is essentieel dat informatie op eenzelfde schaalniveau beschikbaar is en dus bij elkaar past. Verder is een betrouwbare mutatieprocedure van belang.
- Door het opzetten van een langetermijnstrategie met integrale meerjarenprogrammering zijn kostenbesparingen mogelijk doordat werkzaamheden op voorhand beter op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Het verbeteren van de planningsprocedure waarbij per discipline wordt bepaald wat nodig is, om dit vervolgens over elkaar heen te kunnen leggen. Bovendien is op dit moment in Lelystad WSP leidend voor de integrale planning. Mede gezien de te verwachten pieken in groot onderhoud en vervangingen is het aan te bevelen om riolering leidend te laten zijn.
- Verken verdieneffecten door andere vormen van aanbesteding.
- Verbeter het toezicht op de uitvoering.
- Introduceer nacalculatie van projecten.
- Meer in control komen en inzichtelijker werken door een periodieke, samenhangende rapportage van technische schouw, burgerschouw en uitgevoerd onderhoud samen te stellen. Te denken valt aan een dashboard om bespreekbaar te maken hoe middelen zijn besteed. Hierbij sturen de inspecties het programma (en moeten daarmee dus synchroon lopen) en wordt door middel van de schouw het algemene kwaliteitsniveau gestuurd. Door middel van de schouw wordt gecontroleerd of de ambitie wordt waargemaakt en wordt beoordeeld hoe de openbare ruimte er als geheel bijligt.

COLOFON

Project : **Herijking meerjarenraming KSP 2011**
Projectnummer : 242039 / P383-03
Documentnummer: 2011539
Auteur : Drs. P. Zuurbier (Oranjewoud) en ir. C. van Zwam (PLAN terra)
Opdrachtgever : Gemeente Lelystad Beheer Openbare Ruimte
Postbus 91
8200 AB LELYSTAD

VOOR ACHTERLIGGENDE STUKKEN ZIE MAP VERTROUWELIJK IN DE KABINETSKAST
VAN DE LEESKAMER VAN DE RAAD.